

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

DIPLOMOVÁ PRÁCE
(magisterská)

2010

Petra KOSTKOVÁ

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

Hodnocení image destinace cestovního ruchu - Valašsko
Diplomová práce
(magisterská)

Autor: Petra Kostková, rekreologie
Vedoucí práce: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.
Olomouc 2010

Jméno a příjmení autora: Petra Kostková

Název diplomové práce: Hodnocení image destinace cestovního ruchu - Valašsko

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí diplomové práce: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2010

Abstrakt:

Na základě shromážděných informací byl vypracován ucelený dokument popisující region Valašsko. Cílem této práce bylo zjistit, jakou image si tento region vybudoval mezi vybranými skupinami obyvatel. V teoretické části práce jsem se zaměřila na popis regionu Valašsko, jeho historický vývoj, tradice, folklor, významné osobnosti, kulturní památky a atraktivitu cestovního ruchu. Část praktická pak zahrnuje vyhodnocení dotazníkového šetření, které jsem provedla ve vybraných skupinách obyvatel České republiky. Konkrétně šetření probíhalo mezi osobami žijícími na Valašsku, mezi turisty, kteří na Valašsko přicestovali, a mezi obyvateli Jižních Čech, kterým je region Valašsko dosti vzdálen. Snahou této práce bylo zjistit, jak jednotlivé skupiny osob vnímají region Valašsko, jaké symboly se jim vybaví, zmíní-li se před nimi někdo o Valašsku a jaké znalosti o tomto regionu dotazované osoby mají. Valašsko je region bohatý na tradice, folklor a rovněž je okouzující svou krásnou přírodou. Jsou však tyto atributy Valašska právě těmi, které se lidem vybaví při zmínce o tomto regionu? Na to jsem se ve své práci snažila najít odpověď.

Klíčová slova: image, destinace, cestovní ruch, Valašsko

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovnických služeb.

Author's first name and surname: Petra Kostková

Title of the master thesis: Image evaluation of tourist district - Walachia

Department: Department of Recreology

Supervisor: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

The year of presentation: 2010

Abstract:

This paper is the thorough description of the Walachia region based on the collected information. The aim of it was to find out what selected groups of the Czech population think of Walachia. The theoretical part of the paper deals with history of the region, its traditions, folklore, outstanding personalities, sights and attractions. The practical part of the paper includes outcome of the survey I carried out with selected groups of the Czech population. They were Walachian residents, tourists coming to Walachia and residents of the southern Bohemia which is quite distant region from Walachia. In my paper I also wanted to find out how the selected groups feel about Walachia, what appears in their minds when they think of Walachia and what their knowledge of this region is. Walachia is a region of profound beauty of folklore, traditions and nature. However, are they really the properties that pop up in people's minds when Walachia is mentioned? That is what I tried to find the answer for.

Keywords: Image, Destination, Tourism, Walachia

I agree the thesis to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Ing. Haliny Kotíkové, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 26. dubna 2010

.....

Děkuji Ing. Halině Kotíkové, Ph.D., a své rodině a přátelům za pomoc a cenné rady, které mi poskytli při zpracování diplomové práce.

OSNOVA

1	ÚVOD	9
2	SYNTÉZA POZNATKŮ	10
2.1	KDYŽ SE ŘEKNE VALAŠSKO.....	11
2.2	ROZLOHA VALAŠSKA.....	13
2.3	VALAŠSKO A JEHO HISTORIE.....	14
2.4	VALAŠSKÉ TRADICE A ZVYKY	16
2.5	FOLKLOR NA VALAŠSKU.....	21
2.5.1	Vsacan.....	21
2.5.2	Jasenka.....	21
2.5.3	Valašský kroj.....	22
2.5.4	Vsetínský krpec.....	24
2.5.5	Valašské záření.....	25
2.6	VZNIK A VÝVOJ VALAŠSKÉHO MUZEA V ROŽNOVĚ POD RADHOŠTĚ.....	26
2.6.1	Valašský Slavín	27
2.7	OSOBNOSTI VALAŠSKA.....	28
2.8	VALAŠSKÉ DOBROTY.....	32
2.8.1	Slivovice.....	32
2.8.2	Frgál.....	33
2.8.3	Kyselice.....	34
2.9	VALAŠSKÉ NÁŘEČÍ.....	35
2.9.1	Valašská abeceda.....	35
2.9.2	Jména a přízviska.....	36
2.9.3	Jména předmětů.....	36
2.9.4	Poměr Valacha k přírodě.....	37
2.9.5	Povaha lidu.....	37
2.10.	VALAŠSKÉ KRÁLOVSTVÍ.....	38
2.10.1	Charakteristika projektu Valašské království.....	38
2.10.2	Východiska, inspirace a zdroje projektu.....	38
2.11	VALAŠSKO JAKO DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU.....	41
2.11.1	Cykloturistika na Valašsku.....	41
2.11.2	Turistika a naučné stezky na Valašsku.....	42

2.11.3	Hipoturistika na Valašsku.....	42
2.11.4	Lyžování na Valašsku.....	43
2.11.5	Kultura na Valašsku.....	43
2.12	VYMEZENÍ POJMU CESTOVNÍ RUCH.....	45
2.13	DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU.....	47
2.14	IMAGE DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU.....	50
2.15	VYUŽITÍ IMAGE DESTINACE V MARKETINGU CEST. RUCHU.....	52
3	CÍLE A ÚKOLY.....	53
4	METODIKA.....	54
5	PRAKTICKÁ ČÁST DIPLOMOVÉ PRÁCE.....	55
5.2	SLOVNÍ VYHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ NA OTÁZKY ASOCIAČNÍHO CHARAKTERU.....	63
5.3	SLOVNÍ VYHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ NA OTÁZKY ZNALOSTNÍHO CHARAKTERU.....	75
5.4	SLOVNÍ VYHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ NA OTÁZKY HODNOTÍCÍ KVALITU SLUŽEB POSKYTOVANÝCH NA VALAŠSKU.....	93
5.5	SLOVNÍ VYHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ NA IDENTIFIKAČNÍ OTÁZKY.....	101
6	DISKUSE.....	102
7	ZÁVĚR.....	107
8	SOUHRN.....	109
9	SUMMARY.....	111
10	REFERENČNÍ SEZNAM.....	113
11	PŘÍLOHY.....	117
	Příloha 1. Obrazová galerie Valašska.....	117
	Příloha 2. List šetření.....	120
	Příloha 3. Vyhodnocení součtu všech odpovědí.....	126

1 ÚVOD

Svět lze rozčlenit na nepřehledné množství destinací, ve kterých lidé buď to žijí či do kterých ve svém volném čase rádi cestují. Mnoho lidí si ve světě našlo místo, na které se často a rádi vrací a o kterém květnatě vypráví svým přátelům. Každého z nás srdce někam táhne.

Když jsem se zamýšlela nad tématem mé diplomové práce, toužila jsem psát o něčem co je mému srdci blízké. Narodila jsem se ve Vsetíně a celý svůj dosavadní život zde i žiji. Přesto že jsem toho po světě už dost nacestovala, není jiné místo než-li Valašsko – můj domov, kam se vždy tak ráda vracím. Z mého pohledu je Valašsko kouzelným a tradicemi opředeným koutem naší republiky. Najdeme zde mnoho kulturních památek, sportovních a zábavních akcí, překrásnou přírodu, která Vás vybízí nazout běžky, lyže, osedlat kolo či koně a užít si té krásy v jejím nitru. Při svých toulkách valašskou krajinou objevíte mnoho staříčkových roubených chaloupek, ve kterých žijí stařečci a stařenky jako z pohádky. A když se u těchto roubených chaloupek zastavíte, téměř vždy budete pohoštěni některou z tradičních valašských pochoutek – slivovicí, domácími koláči, frgály či domácí klobáskou. Lidé jsou zde dobří a pohostinní. Co však podle mne je tím nejkouzelnějším, co na Valašsku můžete zažít, je atmosféra této končiny. Z každého koutku na Vás dýchne klid a pohoda. Život zde plyne dnes již tiše a klidně.

Položím-li sama sobě otázku, co je to Valašsko, napadá mne mnoho pojmů, které jsou s Valaškem úzce spjaty. Namátkou například ovce, roubenky, skanzen v Rožnově pod Radhoštěm, Pustevny, Čertovy skály, Kohůtka, slivovice, klobása, kyselice, frgál, Valašský krpec, Valašské záření, cykloturistika, lyžování a mnohé další. Tak vnímám Valašsko já. Ale jak vnímají Valašsko ostatní Valaši? A co teprve lidé žijící daleko za hranicemi Valaška? To jsou otázky, které se Vám prostřednictvím této práce pokusím zodpovědět.

Práci jsem rozčlenila na dvě části. V té první se zaměřuji na charakteristiku Valaška, historický vývoj oblasti, tradice a folklor, tradiční kuchyni a turistické zajímavosti. Rovněž v této části práce objasňuji pojmy cestovní ruch, destinace cestovního ruchu a image destinace cestovního ruchu. Součástí mé práce je dotazníkové šetření, v němž jsem si dala za cíl zjistit, jak vnímají Valašsko lidé žijící na Valašsku, turisté, kteří na Valašsko přicestovali, a obyvatelé jižních Čech. Výsledky mého šetření jsou podrobně rozebrány v praktické části této práce, kde jsou graficky znázorněny. Podrobné slovní vyhodnocení výzkumu je poté rozebráno v kapitole diskuse.

2 SYNTÉZA POZNATKŮ

V této části práce bylo mou snahou obsáhnout pojem Valašsko v širším kontextu. Vycházela jsem ze skutečnosti, že image destinace cestovního ruchu se skládá jednak z pocitů, které destinace v návštěvnicích vyvolá, také ze spokojenosti se službami v dané destinaci poskytovanými a v neposlední řadě rovněž ze znalostí daného regionu. Do této části práce jsou tedy zařazeny kapitoly, jež mají za úkol stručně a jasně informovat o historii Valašska, o tradicích a zvyklostech na Valašsku, rovněž o valašském folklóru, o tradiční valašské kuchyni, o osobnostech Valašska a také o atraktivitách, které na Valašsku na turisty čekají. Součástí této části práce je rovněž kapitola přinášející informace o projektu Valašské království, který se významnou měrou podílí na rozvoji daného regionu. Rovněž jsou do této části práce zařazeny kapitoly objasňující pojmy cestovní ruch, destinace cestovního ruchu, image cestovního ruchu a využití image destinace v marketingu cestovního ruchu. Objasnění výše uvedených pojmů je důležité pro správné pochopení obsahu této práce.

2.1 KDYŽ SE ŘEKNE VALAŠSKO

„Na chlumu kopce z rána stoje, přehlížím dálné pásmo hor.

Naslouchám, jak z lesní chvoje tajemný vane rozhovor.

Údolí, hory v dálku běží, rubiska vonná, paseky.

Pryskyřící a rosou svěží dýchá ten prostor daleký.“

Metoděj Jahn

„Těmito slovy vyznal již před sto lety spisovatel Metoděj Jahn svůj obdiv k Valašsku, kraji na pomezí východní Moravy a Slovenska. Valašsko však není jenom Radhošť, Radegast či skanzen v Rožnově pod Radhoštěm, ale nalezneme zde také hluboké lesy, údolí se zurčícími potoky, horské louky, skály a samoty“ (Valchář, 2008).

Rozlohu Valašska není snadné jednoznačně určit. Tento region nebyl nikdy úředně vymezen. Částečně lze Valašsko vymezit podle dochovaných tradic či podle nářečí nebo kultury, která se v mnoha aspektech odlišuje od kultur okolních (Vencálek, 1993).

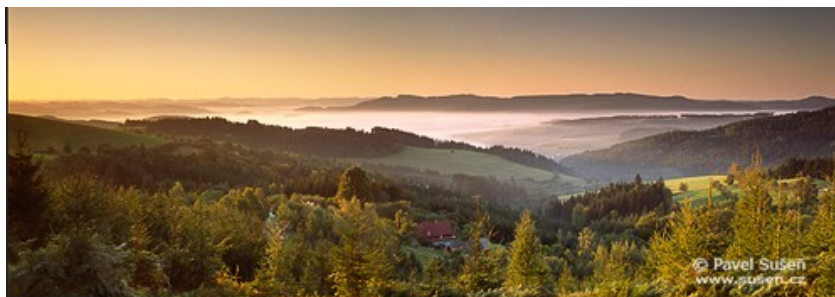
Nahlédneme-li do historie Valašska a jeho obyvatel, zjistíme, že Valaši byli původně kočovné kmeny pastevců, které putovaly Evropou stovky let. Dohady o původu Valachů nejsou dodnes sjednoceny. Jedna z verzí říká, že Valaši pocházejí odněkud z Balkánu a na území dnešní východní Moravy doputovali zřejmě během 16. a 17. století. Území východní Moravy však bylo tou dobou již osídleno místním obyvatelstvem, které obývalo spíše údolí. Valaši osídlili hornatou část zdejší krajiny. Postupem času však Valaši splynuli s původním obyvatelstvem a jejich etnický charakter se pozvolna vytrácel, až se nakonec změnil v pojmenování obyvatel, pro které bylo typické hospodaření na svazích a hřebenech hor (Štika, 1973).

S příchodem Valachů na naše území přišel i nový způsob využívání dosud nevyužitých přirozených pastvin. Valaši na těchto rozlehlých loukách pásli svá velká stáda ovcí a koz. Z jejich mléka pak zpracovávali sýr, máslo či tradiční žinčicu. Svým příchodem a novým způsobem využívání horských luk nastartovali proces, který označujeme jako valašskou kolonizaci (Valchář, 2008).

Pastevci významně ovlivnili především hospodaření v tomto kraji. Současný vzhled valašské krajiny je však spíše zásluhou pasekářské kolonizace. Počet obyvatel v údolích

narůstal a lid svůj zrak začal upírat směrem k loukám a pastvinám, kde bylo stále ještě množství nevyužitých ploch vhodných pro zemědělskou činnost. Tehdejší vrchnost neměla z těchto neobhospodařovaných ploch žádný užitek, a proto začala tyto pozemky za pravidelné odvody přenechávat obyvatelům valašských údolí. Netrvalo dlouho a na těchto pastvinách začaly vyrůstat první zemědělské usedlosti. Nově příchozí začali svou půdu obdělávat a každá vyoraná brázda začala utvářet ráz valašské krajiny, jak ji známe dnes (Štika, 1973).

Proces valašské kolonizace probíhal po několik staletí, vtiskl však této krajině nezaměnitelnou podobu. Hluboká údolí střídající se s horskými hřbety Beskyd, Javorníků, Hostýnských a Vsetínských vrchů, kde ještě dnes můžeme rozptýlené v krajině spatřit původní valašská stavení. Zdejší louky a pastviny jsou také domovem mnoha vzácných karpatských živočichů a bylin (Vencálek, 1993).

Obrázek 1. Valašsko (Pavel Sušeň, <http://www.susen.cz>)

2.2 ROZLOHA VALAŠSKA

Valašsko je region ležící na severovýchodě Moravy. Z jižní strany sousedí s Moravským Slováckem na západě pak s Hanou. Jak již bylo řečeno, vymezit přesně hranice Valašska není snadné. Valašsko je národopisným a kulturním regionem a právě jednou z možností, jak vymezit rozlohu Valašska, je kultura obyvatel. Jádrem valašského kraje je tvořeno vsetínským okresem. V Rožnově pod Radhoštěm se nachází skanzen - Valašské muzeum v přírodě, v němž jsou soustředěny stavení a předměty regionální valašské lidové kultury a řemesel, včetně zachovaných domů z valašských samot a vesnic. Národ Valachů podle jedné z historických tezí pochází prapůvodně z oblasti Apeninského poloostrova, ovšem do oblasti dnešního Valašska přišli z území dnešního Rumunska. Prvky původního jazyka Valachů mají kořeny v latině (Vencálek, 1993).

„Územní rozsah není možné vymezit jednoznačně (kromě východní hranice, která je dána státní hranicí se Slovenskem). Navíc existují různá hlediska, podle nichž se region vymezuje - typ krajiny, bývalý způsob života, kroje, nářečí. Dříve hlavní roli hrálo hospodářství. Valašsko bylo tam, kde se provozovalo valašské pastevectví. Později, kdy pastevectví upadalo, se region vymezoval podle kroje a nářečí. Dnes hraje hlavní roli identita obyvatel, Valašsko je tam, kde se lidé považují za Valachy. Dále se Valašsko rozděluje na jádro regionu, okraj a přechodné oblasti. Za jádro je obvykle považováno Horní Vsacko, Vsetínsko, Rožnovsko a oblasti kolem Valašského Meziříčí na severu a Valašských Klobouk na jihu. Na okraji leží např. Slavičín či Vizovice. Přechodné oblasti jsou Podřevnicko (oblast kolem Zlína) - přechod mezi Slováckem, Hanou a Valašskem, avšak s výrazně převažujícím valašským vlivem, obvykle se řadí k Valašsku. Dále Luhačovské Zálesí mezi Slováckem a Valašskem (bývá střídavě řazeno k oběma regionům), Hostýnské Záhoří na západě na hranicích s Hanou a severní úpatí Beskyd (např. Frenštát pod Radhoštěm a okolí). Oblast kolem Frýdku-Místku se z důvodu zdejšího nářečí nazývá Lašsko, ale od Valašska se jinak příliš neliší. Podobně Nový Jičín s okolím, tzv. Kravaňsko, se řadí k Lašsku i Valašsku“ (Gogela, 1997).

2.3 VALAŠSKO A JEHO HISTORIE

Převážná část obyvatel České republiky má Valašsko spojené s lidovou architekturou, tradiční kuchyní či s malebnou přírodou. V Rožnovském skanzenu lze skutečně nalézt největší soubor lidových staveb u nás, ale dědictví zdejších památek je mnohem pestřejší. Návštěvníci Valašska mají možnost prohlédnout si zajímavé zámky s expozicemi, které poukazují na zajímavosti valašské historie a kultury, či stavby Dušana Jurkoviče na Pustevnách. Při toulkách valašskou přírodou lze spatřit vzácné obyvatele valašských lesů, jakými jsou například vlk, medvěd nebo rys. Ale typická valašská krajina, to je především mozaika lesů, luk, pastvin a dřevěnic zasazených ve stráni. Vedle zajímavých muzeí je možné na Valašsku obdivovat umění řady lidových výrobců. S lidovými tradicemi a folklórem na Valašsku se lze setkat od jara až do zimy. Nejvíce folklórních akcí se koná ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Valašská příroda má co nabídnout pěším turistům, cykloturistům, příznivcům jezdeckví, koupání, horolezectví, houbaření, milovníkům sjezdovek, běžek i snowboardu (Daněk, 1999).

Severovýchod Moravy se svou historií značně odlišuje od okolních oblastí. V 13. stol. byla tato oblast velmi řídko osídlena, lidé vyhledávali spíše zemědělskou obživu, a jelikož se zemědělství dařilo lépe v nížinách, podél řek a potoků, usadili se tehdejší obyvatelé severní Moravy v údolích zdejší krajiny. Valašské hory a rozlehlé horské louky a pastviny byly tou dobou zcela nevyužity. Po roce 1500 přichází na Valašsko pastevecký lid, který je označován jako Valaši, a právě tento lid začne postupně osidlovat horská úbočí, na kterých pase svá početná stáda ovcí a koz. Příchodem tohoto lidu na severní Moravu se začne výrazně zvyšovat počet zdejších obyvatel a tomuto jevu říkáme valašská kolonizace. Cílem valašské kolonizace se stala celá severovýchodní Morava (Kobliha, 1938).

„Zpočátku byli Valaši - pastevcí poměrně svobodným lidem a měli s vrchností dobré vztahy. Platili zvláštní valašskou daň - desátý kus dobytka, a jejich postavení zaručovalo valašské právo. Původ nově příchozích pasteveckých kolonistů není zcela jednoznačně vyjasněn. Historici vedou již od poloviny 19. století spory o to, jestli se jednalo více o lid původu rumunského či slovenského. Obecně převažuje názor, že kolonisté byli etnicky nejednotní. V Rumunsku má valašské pastevectví a salašnictví svůj původ. Z hospodářských důvodů osídlovali rumunští pastevcí horské oblasti na různých slovanských územích - nejprve na Ukrajině, a později v Polsku, Slovensku i jinde. Severovýchodní Morava byla posledním regionem osídleným v souvislosti s procesem známým jako valašská kolonizace. Všude ve

slovanských oblastech Rumuni etnicky splynuli s původním obyvatelstvem. Například ukrajinští Valaši se nazývají Huculové (Kobliha, 1938)“.

Oblast severovýchodní Moravy, kterou dnes označujeme jako Valašsko, nedostala toto pojmenování ihned. K pojmenování Valašska významně přispěla třicetiletá válka a valašské povstání. Valašské povstání začalo roku 1620, kdy se valašský lid vzbouřil proti Habsburkům. Toto povstání trvalo s přestávkami až do roku 1644, kdy ho Habsburkové krvavě potlačili. Právě v souvislosti s těmito rebeliemi se natrvalo vžil pojem Valašsko. V těch letech totiž slovo Valach u vrchnosti označovalo rebela či nespokojený živel (Štika, 1973)“.

Za neméně bouřlivé období lze považovat rovněž 18. století, kdy se valašský lid bouřil proti náboženskému útlaku. Tou dobou na Valašsku tajně přežívala evangelická víra. Tento útlak evangelické víry byl částečně odstraněn tolerančním patentem, který v roce 1781 vydal císař Josef II. (Václavek, 1909).

„Po válce proběhla industrializace a Valašsko získalo výraznější průmyslový charakter (Václavek, 1909)“.

Obrázek 2. Z historie Valašska (<http://www.ferienhaus-micki-tschechien.de>)

2.4 VALAŠSKÉ TRADICE A ZVYKY

Valaško je na tradice a zvyky končinou velmi bohatou. Mnohé ze zvyků se zde udržují i v dnešní době.

Končiny, fašank

Poslední dny masopustu se na Valašsku označují jako „fašank“ nebo také „končiny“. V tyto obřadní dny se v každém domě smažily koblihy, které byly nezbytnou součástí masopustního jídelníčku. Chlapci při obchůzkách tančili s děvčaty a s hospodyněmi. Samotného hospodáře pak častovali kořalkou. Nakonec byli obdarováni vajíčky, penězi nebo obilím. Tyto získané naturálie prodávali a výtěžek následně použili k uspořádání zábavy v hospodě (Najbrt, 1978).

Ve Vizovicích bylo možné spatřit řeznické tovaryše, jak po městě vodí psa v telecí kůži. Hlavním motivem obchůzky byla prosba o dary. O tomto obyčeji podrobně informovali E.Peck a J.Čižmář. Tyto cechovní zvyky však nebyly rozšířené po celém území (Peck, 1984).

V Nedašově chodili chlapci brzy ráno na tzv. fašanky, a to do domů starších děvčat, kde pod okny vyvolávali: "Máte tu jalovicu, prodajte nám ju!"

Matouš Václavek se ve své knize zmiňuje o obchůzce s vlkem pocházející za Vsetínska, která se vyvinula v 17. století z obchůzek vrchnostenských hajných. Obchůzka původně konaná při ulovení vlka se později přenesla také na končiny (Václavek, 1901).

Masopustní obyčeje měly za úkol uzavřít období zimních prací, obsahovaly rovněž obřadní složky, které se vázaly k jarním obřadům. Na důležitost tohoto obřadního období poukazují i zákazy pracovní činnosti, které se vázaly k masopustním dnům. Hospodyně museli omezit například šití a předení, muži zase štípání dříví apod. (Peck, 1984).

Obyčeje v postním období

Popeleční nebo také Škaredou středou začíná postní období, které se vyznačovalo střízlivým životem valašské vesnice. Ještě před čtyřiceti lety obyvatelé na Valašsku používali k přípravě pokrmů pouze olej, loj a máslo. V Nedašově se dokonce tradují příběhy o silných kuřácích a pijanech, kteří během tohoto období dokázali nekouřit a nepít.

Společenský život přerušovaly i zákazy styků mezi mládeží různého pohlaví. Traduje se,

že se dokonce chodilo veřejně po domech prohledávat, zda není u nějaké dívky mládenec na záletech. Tuto funkci kontroly mívali starostové, představení obce a zvyk se nazýval "hledání hercuka"(Baletka, 1987).

Obyčeje v období velikonočních svátků

Velikonoční týden na Valašsku probíhal již tradičně ve znamení čištění, bílení, uklízení všech domů a přípravách na velikonoční svátky. Velikonoce byly a stále jsou hlavními svátky jara.

Ke starým jarním obřadům patří obchůzky mládeže s velikonočními řehtačkami. Zvláště v jižní části Valašska se dodnes zachovaly organizace chlapců, kteří hrkání provozují. Chlapci školního věku se k této slavnosti připravují již po celé postní období. Celou organizaci "klepáčníků" vedou dva "páni", stávají se jimi nejstarší chlapci, kteří se v minulých letech obyčeje účastnili."Tragáčníci" začínají obchůzku s řehtačkami na Zelený čtvrtek a končí na Bílou sobotu. Obchůzky začínají časně ráno. Používá se několik typů zvukových nástrojů; nejobvyklejší jsou pojízdné "tragače", ruční "valchy" a kladívkové "klepáče". Na Bílou sobotu pak obcházejí vesnici a vybírají odměny.

Získané dary si chlapci rozdělí mezi sebe. Dělení je výsadou "pánů", kteří si ponechají větší část pro sebe. Je tradicí, že část s vybraných odměn se dá na místní farnost. Kromě vajec dostávají "Tragáčníci" sušené ovoce, pečivo a především poměrně vysoké peněžní dary (Tomeš, 1972).

Poměrně vysokému obřadnímu významu se na Valašsku v období velikonočních svátků těšila voda. Na mnoha místech se dochovaly představy a báje o nadpřirozených vlastnostech velkopáteční potoční vody. Lidé se chodili umývat k řece, buď o půlnoci, nebo ráno před východem slunce, aby byli čerství a zdraví. Ze stejných důvodů se k řece vodil dobytek. Tato voda se také používala jako léčitelský prostředek. Kdo se v ní vykoupal nebo se v ní brodil, toho podle báje měly ihned přestat bolet nohy.

Velikonoční pomlázka se rozvinula do mnoha forem. Ještě dnes se v různých koutech Valašska můžeme setkat s jinými postupy při pomlázce. Pokud se na obchůzku vydala celá skupina chlapců, uplatňovalo se obřadní bití rostlinnými omlády, rovněž se polévalo vodou a

chlapci byli obdarováváni vařenými a zdobenými vajíčky. Pomlázka se na Valašsku označuje hned několika termíny: šmigrust, mrskačka, šlaháčka, mrskač, záleží na tom, ve které vesnici jste. Hlavním prvkem obřadu bylo mrskání březovými, jalovcovými nebo vrbovými pruty, což mělo podle rozšířeného rčení zabránit "oprašivění" a vůbec kožním chorobám. Ve Velkých Karlovicích chodili mládenci časně ráno v pondělí na "bud'áčky" a šlehali všechna děvčata. Na jižním Valašsku se k mrskání používalo "korbáčů" upletených z vrbových prutů. Rovněž se používaly rákosky a kořeny lékořice. Oblíbené byly i velké "tatary", které dosahovaly délky až dvou metrů. Používaly se při společných občůzkách i mezi individuálními obřadníky. Dnes se nejvíce používají „tatary“, ale také větvičky jalovce namočené do slivovice.

Mrskačka nebyla jen záležitostí mládeže, vztahovala se na celý kolektiv. Gazdové ráno bili manželky březovými metlicemi nebo pruty. Děvčata si rovněž pletla korbáče a šlehání mládencům oplácela. Na jižním Valašsku dodnes přetrvává zvyk, že v neděli před velikonočním pondělím mrskají děvčata chlapce. Součástí pomlázky bylo rovněž namáčení děvčat v potoce. V Nedašově násilím vytahovali děvčata z domů a nemilosrdně je házeli "do říky". Rozšířené bylo také polévání studniční vodou. Koupání a polévání mělo očistný význam a svým obsahem souviselo s mrskáním pruty. Velikonoční obřadníci byli ze šlehání obdarováváni vejci a pečivem. Oblíbené byly kraslice, které pro velikonoční potřeby vyráběly zvláště dovedné ženy a prodávaly je po vesnicích. Darováním vajíček se vyjadřoval i milenecký poměr. Vybraný chlapec dostal od děvčete hned několik vajec ve vyšivaném šátku (Peck, 1984).

Obyčeje při započetí jarních prací

Cílem těchto obyčejů bylo zabezpečit dobré hospodaření a úrodu. Než se vyjelo poprvé na pole, postříkovali gazdové krávy nebo koně svěcenou vodou a bičem naznačili před potahem kříž.

Jarní máje

Dodnes se v živé tradici na Valašsku udržuje slavnost stavění a kácení jarního máje. Májem bývá obvykle smrkový nebo jedlový strom, jehož vršek se připojí k spojeným kmenům, aby byl máj co nejvyšší. Ve valašské tradici se můžeme setkat se dvěma typy májů - máj individuální a společný. Vysoký máj, který byl kolektivní záležitostí obce, připravovala

všechna mládež a mladí ženatí muži. Stromy se obvykle kradly v panských či obecních lesích, čemuž lidé přisuzovali obřadní význam. Když mládenci nemohli ukrást celý strom, museli ukrást alespoň vršek, jemuž se říkalo "makovica". Vršek tvořila borovice nebo smrk. Kmen máje býval smrkový nebo jedlový. Máj byl skupinou chlapců připraven v květnový podvečer a do rána musel být postaven. Vršek máje byl ozdoben pentlemi, šátky a věnci. Dnes se zdobí ještě plyšovými zvířátky či lahví slivovice. Máj stál uprostřed návsi, obvykle před hospodou nebo před domem starosty. K povinnostem děvčat patřilo uplést jarní věnce, které se vkládaly nejen na máje, ale rovněž na májky u božích muk. V Lukově zdobili vrcholek máje, jímž byl jehličnatý stromek, mašlemi a papírovými ozdobami. Stavění i kácení máje se spojovalo se zábavou mládeže (Tomeš, 1972).

Při kolektivní májové slavnosti hrála hudba a mládež tancovala. Pokud stál máj ve vesnici, bylo nutné jej hlídat. Bylo totiž obvyklé, že mládež různých vesnic si máje navzájem podřezávala a kradla ozdobené vršky. Při hlídání docházelo často k tvrdým potyčkám, v nichž mládeži často pomáhali i dospělí obyvatelé vesnice.

Kromě společných májů stavěli mládenci malé máje vybraným děvčatům. Obvykle chlapec postavil své milé máj pod oknem v zahradě. Pokud se o jednu dívku zajímalo více mládenců, ze závidosti si pak máje vyvraceli.

Stavěly se rovněž máje neoblíbeným děvčatům nebo těm dívkám, které se provinily proti mravopočestnosti. Pokud chtěli mládenci v Nedašově některé děvče vytrestat, postavili mu pod okny "máj", který byl tvořen žebřem nebo žerďem, na němž byl přivázán jalovec a starý pytel. Děvčata proto byla ráno velmi ostražitá, a když tento máj pod okny našla, ihned jej strhla a ukryla, aby ho nikdo z vesnice nespapal. Jinak by se stala terčem posměchu (Peck, 1984).

Svatojánské obyčeje

Svatojánské obyčeje, které se pojily s oslavou letního slunovratu, se projevovaly především pálením ohňů. Pálila je mládež na okolních loukách a pastvinách, přičemž byly zapalovány staré metly, které se vyhazovaly do výše. Na Vsetínsku se říkalo, že "lécú čarodějnice."

Se svatojánskými obyčeji se lze na Valašsku setkat i dnes. Tyto obyčeje však již nemají prapůvodní význam, ale slouží spíše jako motiv pro společenská setkání u ohně.

Žatevní a dožínkové obyčeje

Po skončení žatevních prací se na Valašsku konala slavnost, jež se označovala jako dožatá, dožínky nebo homola. Dožatá se slavila v jednotlivých hospodářstvích, kde bývalo k těmto pracím najímáno více ženců a žneček, rozšířené však byly i kolektivní dožaté.

„Při dožaté na Valašsku se běžně užívalo několika forem masek a obřadních figurín. V Brumově například vozili na voze vysokou ženskou postavu, které se říkalo Veruna. Při obřadech s figurínou lidé tančili (Václavek, 1909)“.

Slavnosti zemřelých, svátky světců a poutí

Poměrně malý význam měla v lidové tradici podzimní slavnost Dušiček. Staré věnce lidé pálili za hřbitovy a následně hroby vyzdobovali čerstvými květinami, věnci či papírovými růžemi. Večer před svátkem svatých se konala na hřbitově církevní pobožnost, při níž se zapalovaly svíčky.

Hody

Podzimní hodové slavnosti se na Valašsku nejčastěji spojovaly se svátky patronů obcí, jimž byly zasvěceny chrámy nebo kaple. Znamé byly hody václavské, kateřinské a martinské, jimž se říkalo také císařské.

K hodovým hostinám se vzájemně zvali kmotři a příbuzní, i když bydleli ve stejné nebo vzdálenější dědině (Peck, 1984).

2.5 FOLKLOR NA VALAŠSKU

2.5.1 Vsacan

Soubor valašských písní a tanců VSACAN patří k nejstarším amatérským souborům v České republice. Byl založen v roce 1943 a za více než 65 let své činnosti významně propaguje a reprezentuje Valašsko nejen po celé České republice, ale zejména na folklórních festivalech konajících se po celém světě.

V roce 1956 byl vůbec jako první amatérský folklórní soubor v Československu vyslán na Mezinárodní folklórní festival do Anglie. Dnes se soubor Vsacan se svými představeními vydává i do dalších zemí, namátkou například do Francie, Polska, Španělska, Itálie, Německa, Turecka, Rumunska, Švédska, Švýcarska, Rakouska, Maďarska, Litvy, Řecka, Belgie, Holandska, Bulharska, Egypta, Portugalska, Chile atd.. Ve všech těchto zemích Vsacan reprezentuje svou vlast. Soubor Vsacan vznikl v městě Vsetín. Jeho vystoupení jsou složena z tanců, zpěvů a lidových tradic, jež jsou typické pro oblast Valašska. Snahou souboru Vsacan je zejména prezentace lidového umění obyvatel horské části karpatského oblouku. Vsacan je tvořen více než dvěma sty nadšenými folkloristy řadících se do všech věkových kategorií.

Repertoár souboru Vsacan tvoří jak tance točivé, tak i tance figurální, tance řemeslnické, tanec starodávný, sólový mužský tanec „odzemek“, i valašský čardáš.

Při souboru Vsacan působí rovněž dětský soubor s názvem Vsacánek. Tento soubor má pod sebou ještě přípravku, kde se děti ve věku od 4 do 7 let připravují formou dětských her a říkadel na působení v souboru Vsacánek (Folklórní soubor Vsacan, <http://www.vsacan.cz>).

2.5.2 Jasenka

Soubor Jasenka vznikl v roce 1944 a jeho vznik inicioval vynikající muzikant a sběratel písní a tanců Zdeněk Kašpar. Zdeněk Kašpar byl od vzniku tohoto souboru na postu primáše a uměleckého vedoucího až do svého úmrtí v roce 2002. Soubor Jasenka na rozdíl od souboru Vsacan prezentuje folklor regionu Valašska, především oblast Horního Vsacka. Snahou souboru je vracet lidem krásu lidového umění.

„Působivost lidového umění Valašska vyniká zejména v točivých tancích, v náročném mužském figurálním tanci "odzemku", rovněž v táhlých vícehlasých zpěvech žen, zbojnických tancích a kouzlu cimbálové muziky v originálním aranžmá pana Zdeňka

Kašpara.“ Za dobu svého trvání soubor uskutečnil přes 4.000 vystoupení, absolvoval více než 60 zahraničních zájezdů, např. do Německa, Francie, Itálie, Španělska, Portugalska, Švýcarska, Irska, Welsu atd., kde získal řadu ocenění (Folklorní soubor Jasenka, <http://www.kfbz.cz>)“.

Oba zde představené soubory valašského lidového umění jsou významnými organizacemi, jež se podílí jednak na uchování folklorních tradic dalším generacím, ale rovněž mají zásluhu na prezentaci valašských tradic a zvyků po celém světě, jež tolik odlišují Valašsko od ostatních oblastí.

2.5.3 Valašský kroj

Valašský kroj je ošacení typické pro život v podhůří Beskyd. Vychází z tradic Valašska a do dnešní podoby prošel uceleným vývojem.

Materiál a jeho zpracování

Hlavním zdrojem surovin pro výrobu valašského kroje byly domácí suroviny, zejména len, konopné vlákno a vlna. Rovněž kůže a ovčí kožešiny pocházely z místních zdrojů. Co však z místních zdrojů nepocházelo a muselo se dovážet, byla bavlna, hedvábí, pestrobarevné stuhy a ozdoby.

Zpočátku se prakticky celý ženský i mužský kroj zhotovoval z plátna. Valašské plátenictví se rozvinulo nebývalou měrou na přelomu 18. a 19. století. Podomácké zpracování lnu je pak v 2. polovině 19. století vytlačeno bavlnou. Jemné bavlněné plátno, také nazývané mušelín, se dalo pořídit za nízkou cenu, neboť se na jeho výrobě podílely celé rodiny.

„V 18. a 19. století se v některých městech rozvinula výroba kanafasu. Přestože barevná škála nedávala mnoho možností, převládala červená s černými, modrými a bílými proužky, snažily se hospodyně získat osobitý vzor. Jestliže len a konopí daly materiál na zhotovení letních oděvů, prádlo a většinu součástí ženského kroje, pak ovečka poskytla sedlákovu vlnu na zimní oděv. Chov ovcí byl na Valašsku velmi výrazným ekonomickým činitelem a soukenictví kvetlo stejně jako plátenictví již od 16. století. V barvách převládala světle modrá, zelená, tmavomodrá a v 19. století červená“ (Valchář, 2008).

Pro sváteční příležitosti byly zhotoveny přídatné součásti, jako barevné nohavice, brunceky, župice, kordulky, krátké kabátky, potahy na kožíšky a dlouhé kožichy a to ze světle modrého, tmavomodrého, fialově hnědého, zeleného nebo i bílého jemného materiálu.

Podle archivních dokladů se zdá, že do barevné škály suken byla červená vnesena nejpozději, patrně až počátkem 19. století.

Hlavní znaky valašských krojů

K výrobě krojů, jak již bylo řečeno, se používalo lněné a konopné plátno, sukno a ovčí kůže.

„U žen byl společným znakem rubáč s opléčkem, tkaný z lněného plátna, krátká lněná nebo bavlněná košilka - rukávce s menším límečkem a jednoduchou výšivkou. Dalším společným znakem byl systém dvou volných sukní - zástěr, nesešitých, z nichž jedna se váže zezadu dopředu, druhá opačně. V obuvi pro ženy i muže převládají soukenné papuče nebo střevíce, krpce vyrobené podomácku, silné vlněné ponožky nebo punčochy, povlaky a plátěné pokrývky hlavy.

U mužů patřily k základním oděvním součástkám košile z lněného plátna, šité z rovných dílů a ručně spojované ozdobnými stehy, dále soukenné nohavice z ovčí vlny, krátké či dlouhé huně, huňky a haleny opět střihově prosté bílé, hnědé modré a zelené kabáty s klíny v bocích. Dále to byly krátké i dlouhé kožichy s vloženými klíny pro obojí pohlaví. Stejně jako u žen i u mužů je obuv převážně kožená - krpce, vysoké kožené boty nebo soukenná – různé druhy papučí (Gogola, 1997)“.

Výšivky

Valašské vyšívání lze považovat za nejpozoruhodnější projev lidového umění na severovýchodní Moravě.

„K nejstarším dochovaným výšivkám patří lněné pokrývky z okolí Valašského Meziříčí. Podle D. Stránské technika a barevnost výšivky spoluurčuje regionální příslušnost (Valchář, 2008)“.

Obrázek 3. Valašský kroj (<http://www.matama.blog.cz>)

2.5.4 Vsetínský krpec

Základní charakteristika festivalu

Mezinárodní festival nazvaný Vsetínský krpec má za cíl představit lidovou kulturu Valašska. Účastní se jej folklórní soubory z celého světa. Tato akce se koná vždy jednou za dva roky.

Pravidelně se tohoto festivalu zúčastňuje 5 až 8 zahraničních souborů, a to jak evropských tak mimoevropských. Na festival jsou kromě zahraničních hostů zvány i jiné folklórní soubory z Čech a Moravy.

„Prostor k prezentaci své tradiční lidové kultury dostávají i soubory různých národnostních menšin, žijících v ČR (Vsetínský krpec, <http://www.mestovsetin.cz>).

Stručná historie festivalu

Tento festival se koná od roku 2000 a jeho hlavním pořadatelem je město Vsetín. Na realizaci se podílejí rovněž dva již zmiňované vsetínské folklorní soubory Jasénka a Vsacan a ke spolupřadatelům patří i Dům kultury Vsetín

Součástí tohoto festivalu jsou rovněž společenské akce. Namátkou jmenujme například křty knih s folklorní tematikou či předávání čestných občanství města Vsetína (Vsetínský krpec, <http://www.krpec.info>).

Obvyklá struktura programu festivalu

Festival trvá vždy celé čtyři dny. Začíná ve čtvrtek v podvečer, kdy se divákům představují jednotlivé zahraniční soubory. V roli hostitelů se střídají valašské folklorní soubory Vsacan a Jasénka. Vrcholem akce je pak závěrečný galaprogram, kdy se na jednom pódiu divákům představí všechny soubory najednou. Třetí ročník folklorního festivalu Vsetínský krpec přinesl novinku v podobě rozšíření programu o komorní pódium na Dolním náměstí. Rovněž velmi pozitivně byla publikem přijata změna, kdy koncepce festivalu byla pojata jako jistá forma tradiční lidové veselice (Vsetínský Krpec, www.krpec.info).

2.5.5 Valašské záření

Od roku 1999 patří na Vsetíně vždy druhý víkend v září kulturně společenské akci nazvané Valašské záření. Tato akce trvá tři dny a divákům nabízí množství koncertů, soutěží, divadelních představení a další zábavy. Divákům se rovněž představují taneční, pěvecké či kulturní soubory, rovněž sportovní kluby nejen ze Vsetína. V parku v Panské zahradě pak probíhá zábavný program pro děti, který tradičně sestavuje středisko volného času Alcedo.

Nedílnou součástí programu je i večerní představení u rybníčku spojené s ohňostrojem a divadelním ztvárněním jedné z historických událostí vázících se ke Vsetínu.

Bohatý program Záření je obohacen o tradiční jarmark lidových výrobců a řemesel, ale také o soutěž družstev ve valašských disciplínách, tzv. Valachiáda. Nezřídka se vsetínští v rámci akce pokouší o nejrůznější rekordy (Valašské záření, <http://www.katelin.estranky.cz>).

2.6 VZNIK A VÝVOJ VALAŠSKÉHO MUZEA V ROŽNOVĚ POD RADHOŠTĚM

S myšlenkou založit muzeum v přírodě přišli bratři Jaroňkové, zejména starší z nich Bohumír. Bohumír Jaroněk pocházel z Malenovic u Zlína. Studoval na škole v Novém Jičíně, a když při studiu podnikal výlety do blízkého Štramberka, velmi jej zaujaly místní valašské roubené chaloupky. Bohumír Jaroněk se živil jako malíř porcelánu, fotograf a grafik. Při těchto činnostech navštívil mnohá cizokrajná města, například Dubrovník či Budapešť.

V roce 1895 se v Praze konala Československá národopisná výstava, jejíž nejpřitažlivější částí byla tzv. „výstavní dědina“. Součástí výstavní dědiny byla valašská osada čítající několik lidových staveb z Valašska. Výstavní dědinu navrhnul a vyprojektoval architekt Dušan Jurkovič. Další zdrojem inspirace pro Bohumíra Jaroňka byla návštěva mileniální výstavy v Budapešti, kde byly rovněž vystaveny lidové stavby z celého tehdejšího Uherska.

V roce 1909 se bratři Jaroňkové natrvalo usazují v Rožnově pod Radhoštěm. Mladší z bratrů Alois podniká cestu do Skandinávie, kde právě vzniká muzeum v přírodě ve městě Aarhus v Dánsku. Toto muzeum je nejstarším muzeem v přírodě na světě. Návštěva tohoto nově vznikajícího dánského skanzenu je pro bratry Jaroňky posledním impulsem k založení obdobného muzea s lidovou valašskou architekturou. Přestože slovo skanzen ve Skandinávii označovalo pouze toto nejstarší muzeum v přírodě, u nás se tento název zcela běžně používá jako označení všech muzeí v přírodě.

Roku 1913 předkládají bratři Jaroňkové první projekt muzea. Samotná výstavba začíná až několik let po válce. V roce 1925 se v Rožnově pod Radhoštěm koná první valašský folklórní festival – zvaný Valašský rok. Bratři Jaroňkové využívají příležitosti a prosazují si, že tento festival se bude konat již v areálu nově vznikajícího muzea. Při zahájení této folklórní události již stojí první dva velké domy, radnice a tzv. Billův dům z náměstí na mýtince lázeňského parku, postupem času se soubor staveb rozrůstá o další lidová stavení z odlehlejších koutů Valašska. Tento nově vzniklý areál dostal později název Dřevěné městečko. Roku 1933 umírá starší z bratrů Jaroňků Bohumír.

V 50. letech je veřejnosti představen projekt Valašská dědina, k jehož realizaci dochází až v letech 60. Místem výstavby Valašské dědiny se stává nevyužitá rožnovská paseka, na které během několika let vyroste věrohodná replika pravé valašské dědiny čítající na 40 staveb.

Roku 1982 je veřejnosti zpřístupněn třetí areál, a to tzv. Mlýnská dolina, ve které se návštěvníci mohou seznámit se zajímavou prací tradičních valašských mlynářů či pilařů. (Valašské muzeum v přírodě, <http://www.vmp.cz>).

Hlavním cílem muzea je úsilí o oživení již zapomenutých tradičních technik, snahou je rovněž oživení lidového umění a obyčejů, jež byly součástí života původního valašského obyvatelstva.

Velký důraz je kladen na zemědělskou výrobu. Návštěvníci se v muzeu mohou seznámit s tradiční salašnickou produkcí, kde se zpracovává ovčí mléko či vlna. V muzeu se rovněž nachází významná kolekce ovocných stromů, z nichž některé stromy jsou staré až sto let. Velkým turistickým lákadlem je tzv. Matochova usedlost, v níž mají návštěvníci muzea možnost spatřit snad všechny druhy hospodářských zvířat.

Svou zručnost v muzeu předvádí i řada lidových řemeslníků a umělců, jejichž výrobky mají možnost si návštěvníci zakoupit. Snahou muzea je udržet při životě staré tradiční valašské techniky řemeslníků.

Tím snad nejosobitějším, co Valašské muzeum v přírodě návštěvníkům nabízí, je bohatý folklórní a kulturní program. Po celý rok mají možnost návštěvníci shlédnout řadu folklórních představení v podání souborů lidové tvořivosti.

„Rožnovské muzeum tak plní odkaz svého zakladatele Bohumíra Jaroňka, který si přál, aby se skanzen stal živým muzeem (Valašské muzeum v přírodě, <http://www.vmp.cz>)“.

2.6.1 Valašský Slavín

„Valašský Slavín je místem připomenutí a uctění života a díla významných osobností východní Moravy, které se zasloužily o rozkvět a povznesení moravského Valašska. Cílem Valašského muzea v přírodě je touto cestou uvést jejich práci do povědomí široké veřejnosti. Valašský Slavín navazuje na tradici uctívání památky zasloužilých osobností založenou v roce 1970 formou hřbitova, který se nachází v bezprostřední blízkosti kostela sv. Anny v areálu Dřevěného městečka (Drápala, 2006)“

2.7 OSOBNOSTI VALAŠSKA

Bratři Hlavicové

František Hlavica (1885 – 1952)

František Hlavica se narodil roku 1885. Vystudoval Odbornou školu pro zpracování dřeva, na pražské Akademii výtvarných umění studoval u prof. Hanuše Schwaigra. Byl významným malířem a svého koníčka se nevzdal ani během 1. světové války, kdy bojoval na frontě. V roce 1928 byl jmenován profesorem na VUT v Brně a o deset let později se stal děkanem fakulty architektury a pozemního stavitelství. Jezdil pravidelně na Valašsko, ilustroval knihy valašských spisovatelů, v roce 1931 postavil na hřebeni Javorníků chatu zvanou Kohútka. Zemřel roku 1952.

Emil Hlavica (1887 – 1952)

Emil Hlavica se narodil roku 1887. Studoval na řezbářském oddělení VŠUP v Praze a na AVU u prof. Myslbeka. Na rozdíl od svého bratra se věnoval převážně sochařským pracem a grafické ilustraci. Náměty ke své tvorbě čerpal na Valašsku. Je autorem například pomníku B. Smetany a L. Janáčka.

Rudolf Hlavica (1897 – 1971)

Rudolf Hlavica se narodil roku 1897. Vyučil se řezbářem, studoval i stejně jako starší bratr Emil na VŠUP. Usadil se v Brně, ale pravidelně navštěvoval Valašsko. Je mimo jiné autorem pomníku osvobození ve Vsetíně (Demel, 2000).

Dušan Samo Jurkovič (1868 – 1947)

Dušan Samo Jurkovič se narodil roku 1868. Přestože není rodákem z Valašska, je s tímto regionem významně spjat. Od roku 1889 pracoval u stavitele M. Urbánka ve Vsetíně. Je tvůrcem výstavní dědiny, která byla součástí národopisné výstavy v Praze, konané roku 1891. Výstavní dědina byla významným počinem, který inspiroval bratry Jaroňky k výstavbě Valašského muzea v přírodě. Podílel se na projektech několika vsetínských budov. Především je však autorem valašských staveb na Pustevnách v Beskydech a v lázeňském městě Luhačovice (Pavelka, 2001).

Jacob & Josef Kohn

Otec a syn Kohnové se významně zasloužili o rozmach dřevozpracujícího průmyslu na Vsetíně. Nejprve roku 1867 postavili ve Vsetíně sirkárnu, později v roce 1867 založili první továrnu na výrobu nábytku z ohýbaného dřeva. Kohnové nezaháleli, a za několik let měla jejich továrna své pobočky v Rakousku-Uhersku a dokonce i v Rusku. Postupem času se k dřevozpracujícímu průmyslu přidala ještě sklářská výroba. Veškeré pobočky těchto podniků, zaměstnávaly začátkem 20. století přes 1000 zaměstnanců (Kobliha, 1938).

Jarmila Šuláková (1929)

Nejznamenější valašská zpěvačka se narodila ve Vsetíně v roce 1929. Vyučila se švadlenou, později pracovala v prodejně Supraphonu. Celý život se věnuje zpěvu a lidové muzice. Zpívala s Brněnským rozhlasovým orchestrem lidových nástrojů, s valašskými soubory Vsacan, Jasénka nebo Kyčera. Její hlas je zachycen na mnoha nosičích. Velký úspěch sklízí i s rockovou skupinou Fleret, se kterou vystupuje a nahrává od devadesátých let (Gogola, 1997).

Karel Hofman (1906 – 1998)

Akademický malíř Karel Hofman se narodil v roce 1906. Byl významným českým krajinářem a portrétistou. Žil a tvořil na Soláni, kde se s celou rodinou přestěhoval v roce 1961 do domu malíře Aloise Schneiderky. Studoval Akademii výtvarného umění a za svou tvorbu získal tzv. Římskou cenu, která mu umožnila rozvinout své umění při studiu v Římě. Ve své tvorbě se inspiroval valašskou přírodou, nevyhýbal se však ani portrétování významných osobností. Mezi jeho největší počiny patří několik významných fresek ve veřejných budovách na Moravě a rozměrná historická freska v italské Taipaně. V roce 1985 byl jmenován národním umělcem. Zemřel v roce 1998 (David, 2001).

František Podešva (1893 – 1979)

Akademický malíř František Podešva se narodil roku 1893. Pocházel z Brna. Koncem 30. let se se svou rodinou přestěhoval na Soláň. Vystudoval Akademii výtvarných umění. Uměleckou dráhu začínal v Brně, kde se podílel na založení výtvarné skupiny Aleš. V počátcích tvorby se věnoval především figurální tvorbě, později se nechal inspirovat valašskou krajinou. Jeho uměleckým cílem bylo postžení charakteru Valašska a výtvarné zachycení typu člověka, který ho obývá (Demel, 2000).

Marie Podešvová

Marie Podešvová, rozená Jarušková, se narodila 24. 6. 1901 v Praze. Provádala se za brněnského malíře Františka Podešvu a velkou část života spolu prožili na Soláni. Byla vlastně jedinou ženou, která se jako spisovatelka Valašsku plně věnovala. Její první román *Poslední rok* (1959) předznamenal celou její následující tvorbu. Charakterizuje ji hluboké porozumění pro život beskydských horalů, láskyplný vztah k přírodě a k lidem a smysl pro konfrontaci starého světa se společenskými proměnami. Dále napsala román *U nás na kotářech* (1961), knížku pro děti *Zuzajda a Jurajda* (1962, přepr. 1977), *Malířovo mládí* (1963), *Skleněná duha* (1966), pohádky *Mišulova kouzelná křídla* (1968), *Malířův život* (1973), *Kam vede cesta* (1973), *Setkání* (1970), *Prsten* (1974), *Jeden život* (1975), *Když slunce září* (1978), *Jen jednu růži* (1979), *Mapy ráje* (1981). Také překládala z francouzštiny a ruštiny. Zemřela 18. 10. 1994 v Rožnově pod Radhoštěm (Kovářová, 1956).

Jan Kobzář (1901 – 1959)

Akademický malíř Jan Kobzář se narodil roku 1901 a byl prvním z malířů, kteří se rozhodli na Soláni žít. V roubené dřevěnici, kterou na Soláni postavil, pracoval od 2. poloviny 30. let minulého stol. Rozvíjel a prohluboval tam svou výtvarnou představu o vzdorovitém Valašsku, jeho hrdinech, zbojnicích. Jako absolvent pražské Vysoké školy uměleckoprůmyslové a Akademie výtvarných umění u Maxe Švabinského byl vynikajícím kreslířem. Měl všestranný talent; nedoceněno je doposud jeho dílo literární, skvělá poéma *O zbojníkoch a pokladech Moravského Valašska* (Pívek, 1982).

Ilja Hartinger (1935)

Akademický malíř Ilja Hartinger se narodil v roce 1935. Je rodákem z nedaleké Karolinky. Vystudoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. Dodnes žije a pracuje ve svém rodišti Karolínce, kde také provozuje výtvarnou galerii. Věnuje se především malbě, grafice, práci se sklem a s textilem; realizoval významná díla v architektuře (mozaiky, skleněné vitráže). Velkým tématem se mu stalo Valašsko. Zachycuje výtvarně atmosféru Valašska, barevné proměny krajiny v průběhu ročních dob, postihuje krajovou realitu v kontextu tradic i dějinných událostí (Baletka, 1987).

Emil Zátopek

Emil Zátopek se narodil 19. září 1922 v Kopřivnici. Byl prvním člověkem na světě, který uběhl 10 km pod 29 minut (28:54,2 1. června 1954 v Bruselu) a 20 km pod jednu hodinu (59:51,8 29. září 1951 ve Staré Boleslavi). Celkem vytvořil třináct světových rekordů na kilometrových a pět na mílových tratích. Nejvíce se ale proslavil během Olympijských her 1952 v Helsinkách, kde vyhrál běh na 5 km, 10 km a dokonce i maratón, který tehdy běžel poprvé v životě. V každé z těchto disciplin tehdy zároveň ustavil nový olympijský rekord. Tento „trojboj“ se dodnes žádnému vytrvalci nepodařilo zopakovat. Zátopek, známý svým upracovaným stylem běhu, doprovázeným křečovitými grimasami, byl v cizině přezdíván „česká lokomotiva“. Jeho manželka Dana byla rovněž olympijskou vítězkou v hodu oštěpem. Zemřel 21. listopadu 2000 v Praze. Je pochován na Valašském Slavíně (Drápala, 2006).

Ludvík Daněk

Ludvík Daněk se narodil 6. 1. 1937 v Blansku. Byl olympijským vítězem v hodu diskem z Mnichova 1972 a dvojnásobným světovým rekordmanem. Poprvé se v diskařském kruhu prosadil v roce 1963, kdy zvítězil na mistrovství republiky. Hned o rok později překonal světový rekord a roku 1965 jako první diskař v historii překonal hranici 65 metrů (hodil 65,22 m). Ludvík Daněk je pochován stejně jako Emil Zátopek na Valašském Slavíně (Drápala, 2006).

2.8 VALAŠSKÉ DOBROTY

Vlašská kuchyně již tradičně souvisí s přírodními podmínkami a skromným způsobem života obyvatel Valašska. Dříve na Valašsku převažovala bezmasá jídla, zejména pak pokrmy připravované z brambor. Polévky byly husté a výživné, a to z toho důvodu, že mnohdy byly jediným chodem. Přípravovány byly nejčastěji z kysaného zelí a mléka. Tato polévka se stala jedním z typických tradičních pochutin, jež si lidé s Valašskem spojují. Hojně podávaným a dá se říci, že i tradičním pokrmem byla na Valašsku pohanka, jejíž blahodárné účinky na lidský organismus byly pověstné, a dnes se pohanka do výživy opět navrácí. Chov ovcí byl na Valašsku tradičním zdrojem obživy místních obyvatel. Proto velmi významnou složkou stravování bylo rovněž ovčí mléko a ovčí sýr. Znamé jsou například halušky s brynzou. Maso bylo pro valašské obyvatelstvo spíše vzácností. Pokud bylo na stůl servírováno právě maso, jednalo se o sváteční chod. K tradiční úpravě masa na Valašsku patří konzervování, nakládání, ale zejména pak uzení. Z masových pokrmů můžeme uvést například „Ondráš“ – vepřový řízek zapečený v bramborovém těstě, či sváteční plněnou husu a „střapačky“, což jsou těstoviny s uzeným masem.

Produktem jednoznačně spjatým s Valašskem je švestka. Ze švestek lze zavařit povidla (rozvařené nepřislažované ovoce) či vypálit slivovici. Dalším s Valašskem výrazně spjatým pokrmem je valašský frgál, což je velký kulatý koláč s ovocnou náplní, nejčastěji povidlovou, tvarohovou či hruškovou. Za valašskou pochutinu lze považovat také Štramberské uši. Jde o pochoutku z jemného perníkového těsta. Valašskou kuchyni mají návštěvníci tohoto kraje možnost objevovat v tradičních valašských kolibách. (Štika, 1997).

Stručně o vybraných Valašských pochoutkách:

2.8.1 Slivovice

Vyrábí se z švestek, slív nebo blum. V obchodech se prodává také tzv. řezaná verze obsahující 40% alkoholu. Pravá slivovice vyráběná pro domácí účely v soukromých pálenicích má nejčastěji okolo 52% obsahu alkoholu. Důvodem vysokého obsahu alkoholu je skutečnost, že pokud se čistý ovocný destilát naředí na méně než 45%, může v něm být cítit voda, a chuť švestek je tak výrazně potlačena.

Kvalitní slivovice při nalití do sklenice tzv. prstýnkuje (vytváří drobné praménky kondenzujícího alkoholu stékající zpět do sklenice). Kvalita slivovice se dá kontrolovat i promnutím mezi palcem a ukazováčkem ruky, kdy stupeň drhnutí (odporu) tekutiny mezi prsty také charakterizuje ovocný obsah, a tím i její kvalitu (Peřinka, 1905).

Na výrobu slivovice se používá kvas. Ve vhodné nádobě kvasí zralé ovoce nejméně 6 týdnů, při domácí výrobě se část ovoce vypeckuje a pečlivě se odstraňují stopky a nahnilé plody. Výroba se provádí v pálenici.

Valašská slivovice se těší velké oblibě po celé České republice a je vítaným darem při návštěvách. Její užití je široké. Na Valašsku se slivovice pouze nekonzumuje, ale využívá se rovněž k tišení bolestí či při revmatických obtížích. Každá slivovice má svou specifickou chuť. Proto vždy po vypálení sousedé a příbuzní navzájem degustují vlastní výrobky a porovnávají, která z vypálených lahví má nejlepší chuť. Není to však jen pálenka ze švestek, se kterou se na Valašsku můžete setkat. S nadsázkou lze říci, že na Valašsku se pálí téměř ze všeho. Lze pálit rovněž jablka, hrušky, třešně či vyšně, ale také mix zahradního ovoce, kam spadá rybíz, maliny, jahody, ryngle, borůvky, angrešt, špendlíky, v podstatě vše, co zahrada nabízí. Tyto vypálené ovocné destiláty lze rovněž po vypálení dochutit směsí valašských bylin. Vznikne tak osobitá chuť, která si mnohé degustátory ihned získá. Vše vychází z fantazie zdejšího valašského lidu.

2.8.2 Valašský frgál

Jako každý region má i Valašsko své charakteristické speciality. Valašsko dalo světu obří koláče, které zaujmou svou podmanivě sladkou chutí.

Co to vlastně frgál je? Jde o velký kulatý koláč, který se na Valašsku nazývá také lopatňák, pecák či vdolek. Název tohoto koláče vychází z historie, kdy nepodařený koláč označovaly hospodyně právě jako frgál. Frgál bývá tradičně naplněn jedno druhovou náplní, nejčastěji pocházející z tradičních valašských surovin, tedy z tvarohu, hrušek a povidel. Frgál lze naplnit rovněž borůvkami, meruňkami, mákem a jinými náplněmi dle chuti člověka. V minulosti se však na frgály používaly také náplně z čerstvého nebo kysaného zelí, z mrkve nebo z cukrové řepy. Tyto náplně se ale v dnešní době už používají, pouze pro různé folklórní akce nebo na přání zákazníka. Podobné koláče, co do chuti a kvality, jako jsou valašské frgály, se na našem trhu nevyskytují (Kotrba, 2008).

Historie a tradice frgálů

„Valašský frgál je tradiční pečivo, jehož historie je stará více jak 200 let. V chalupách hospodyňky tyto koláče pekly hlavně na Vánoce, Velikonoce, hody, svatby, křtiny a velké rodinné oslavy. V bohatších chalupách se frgály pekly i v neděli. Na těsto se používala směs pšeničné i žitné mouky, která se zamísila mlékem nebo vodou. Vykynuté těsto hospodyňky rozválely ručním válem do tenké placky. Příprava náplní na koláče se zpravidla lišila vesnice od vesnice. Náplně posypávaly bohatě máslovou posypkou a rozdrobeným perníkem. Po upečení okraje koláčů potřely máslem a máslem pokapaly i střed již vychladlého koláče. Traduje se, že frgály z hliněné pece bývaly nejchutnější (Štika, 1997)“.

4.8.3 Kyselica

Jaroslav Štika popisuje kyselici jako kyselou polévku z kvašeného zelí. Kromě názvu „kyselice“ se můžeme setkat s pojmem „zelňačka“ nebo „zelnica“. Podle autora se žádný způsob přípravy nemůže označit jako typický pro nějakou část Valašska. Přímou uvádí, že: „Pět hospodyň z jedné vsi uvaří pět různých kyselic“ (Štika, 1997).

„Kyselica sa v Klobúkoch jídala koléj razú za týdeň. Dnes ani roby kyselice uvařit neumíja. Dajú do ní všechno možné, a potom sa s tým chválíja. Ale kyselica byla pro chudobné, a ti neměli všechny ty špajscétle, co včil sú. Kyselica mosí být taká, co po ní uši dobře držíja a potom sa môže po prvnú užici pověděť: Moji milí, kdo sto rokú jí kyselicu, je dlúho na světě. Kyselica sa vařila bílá a po staru, po klobúcky. Bílá: Daly sa vařit' zemňáky na hrubé kúsky pokrájane, přidalo sa zelého, kmínu, aj hřibú. Dyž to bylo uvařené, zahustilo sa to příhušťkú ze smetany a múky lebo z kýšky, lebo z podmáslí a múky. Táto kyselica byla fajnová a jídala sa o Velkém pátku, když někdo nedržál hrubého pústu. Pustily se do ní vajca a šmakovalo to. Potem byla kyselica klobúcká, někdo jí pravil zasmažená. A to sa zasěj daly vařit zemňáky, okmínovaly sa, osolily, a když změkly, přidalo sa kyselého zelého aj s jablky, co v něm byly. Také aj do téjto sa dávaly hřiby. Aj pepře sa, když už byla na taléřku, utrúsilo. Až to bylo uvařené, tož sa to zasmažilo bledší zasmažkú (Kotrba, 2008)“

2.9 VALAŠSKÉ NÁŘEČÍ

Je nutno říci, že člověk pocházející z Valašska či člověk na Valašsku žijící si mnohdy specifickou valašského nářečí ani neuvědomuje. Naopak ten, kdo pochází z odlehlejších končin, často ocení bohatost a výrazovost zdejší mluvy (Jančíková, 1946).

Bartoš praví, "že neslyšel krásnější mluvy než v malé dědině pod horami". „Valašská řeč plyne, zvučí, při živém hovoru přímo zvoní, v rozhorlení zrovna hřmí. Něco dramatického je ve valašském nářečí. Lid mluví obrazně, často užívá pořekadel a přirovnání, obrazů a básnických rčení. Má zdravé názory a břitký úsudek. Mluví stručně a výrazně. Bez dlouhého rozmyšlení dovede se vyjádřit výstižně a přiléhavě (Pívek, 1982)“.

Literatura neměla do chudých valašských osad po dlouhá léta přístup, to mělo za následek, že se zde uchoval tradiční valašský dialekt. S příchodem literatury a povinné školní docházky na Valašsko se osobitost valašského dialektu postupně vytrácí (Jančíková, 1946).

Nejen do valašského dialektu, ale rovněž do češtiny se vkrádá mnoho mezinárodních výrazů. Mladší generace je již významně konfrontována se světem, a krása valašského dialektu tak zůstává uchována pouze u pamětníků či starších generací žijících na valašských samotách a usedlostech.

2.9.1 Valašská abeceda

„Valaština má obsáhlejší abecedu než spisovný jazyk. Například hláska l se tu objevuje ve čtveré formě. Měkké, střední, tvrdé a tvrdé dlouhé l“ .

Měkké l se vyskytuje ve slovech: *plpa, bloncat, laterňa, klúč* .

Střední : *lepák, bělohavý, bělohubý*

Tvrdé : *lavka, lata, lopář, lúka*

Tvrdé dlouhé: ve rčeních: *Ogara sa kdesi pabllicá . Cérka stójí jako slp. Sllnečko už je nad horama.*

Užívá se i dlouhého r: *To je vrrša--Ščrrká vodu--Neukrrkaj!--Krrdel dětí--Kopřiva prrlí-- Kráva trrče--Sekáč nosí krrbík-- Taková tvrrza.*

Souhlásková spřežka dž vyskytuje se ve slovech: *džgat, vrždžet, zmraždžek.*

Souhlásková skupina šť vůbec v nářečí není. Obdobně jako v jiných nářečích se nahrazuje spřežkou šč.

Užívá se jí často: *děšč--štěstí--ščeřep*, ale i *ščěřit sa-- ščičkat*.

Hláská k má nádech g: Říká se nejen: *negde--negdo* nýbrž i *muziga--grok*. Povídavému chlapovi sa praví *grágora-- hyd na dvoře grágoře*.

Spřežku ě známe na příklad ve slovech hrábě, to je pan hrabě. Ale máme také ještě dlouhé ěě: například: *měěrka, meněěj, měěgnút*.

Slabika ni při zběžné výslovnosti se vyslovuje bez hlásky i. Říkáme krátce: *ňnc, chodňňk, kňňžky*.

Zakončení slov se někdy nepřehlasuje. Na Valašsku se říká na dvoře *koťa, tela, prasa, hříbja, jahňa a jahňacko*, v kuchyni zase *čelust'a, vařachy, klúč a klúče*.

Spřežku ou nářečí nezná, nýbrž zachovalo si staročeské ú ve všech slovech: *rucho, kúkol, lúka, obtúlat, mamúlat, mrňúchat*.

Slabiky tvrdé, měkké a obojetné odlišuje výslovnost dokonale a školáci správně charakterisovali rozdíl ve výslovnosti měkkého a tvrdého i--y: "*To sa nedá naučit, to sa musí čut!*"

Přízvuk je jako ve spisovné řeči. Jen při vzrušení se přízvučná slabika poněkud protahuje: "*Dájte pokoj!-- Ale děěte!-- No věěřte! Aň nezpomínájte!*" (Kazmír, 2001).

2.9.2 Jména a přízviska

Valašské nářečí oplývá množstvím přiléhavých výrazů. V mnohých příjmeních se zachovala zmínka o původním zaměstnání rodiny např. Bača, Pastyřík, Močidlák, Strúhala, Kobzáň

V jiných jménech byla přesně odstupňována stavovská příslušnost. Známe Fojty, Dvořákovi, Jizbecké, Chalupecké, ale i Sýpecké (Jančíková, 1946).

2.9.3 Jména předmětů.

Valach dovedl vytvořit nejen přízviska, nýbrž i jména předmětů kolem sebe, a to taková, že plně charakterizovala jmenované věci, ať už v domácnosti, v hospodářství, v řemesle či v přírodě.

„Zajímavý je původ valašského úsloví: *Hledíš jak žaba z kýšky!!* V dřívějších dobách měli ve valašských chalupách nádobí pomálu. Někde stála v zahradě mléčná studánka. Do země zapustili kadllbek a přikryli stříškou. Do studánky slévali mléko a sbírali s něho

smetanu, mléko pak nechali zkysnout. Není divu, že se někdy octla v kýšce i žába (Kazmír, 2001)⁴.

2.9.4 Poměr Valacha k přírodě

Obyvatelé Valašska mají velmi úzký vztah ke zdejší přírodě. Místní obyvatelé dokáží jednu věc pojmenovat hned několika názvy. Například takový kopec lze na Valašsku označit také jako vrch, vršek, vršisko, kopeček, kopčisko, hrb, hrbek, hora, horka, hořisko či krpál.

I všední věci lze na Valašsku pojmenovat hned několika způsoby. Na nohou valaši nosí, počínaje od krbců: krbály, bagančata, ňančary, střívje, škarbaly, škrbály, boty, holénkovice, papuče, papučky a papučiska (Jančíková, 1946).

2.9.5 Povaha lidu

Obyvatelé Valašska jsou spíše cholericke povahy, dokáží však být i zádumčivý a vážní. Jejich povaha je do jisté míry dána skromnými poměry, v nichž se narodily a v nichž žili. O Valaších se říká, že dlouho dokáží čelit hněvu a urážkám, jakmile je však hranice únosnosti překročena, přestane být hněv skrýván a propuká naplno. Mezi tradiční valašské nevybíravé výrazy například patří: Do čeho to Pánbu dušu strčil! Nebo: Hlupý jak staré boty. Chlap jak vrabec a ježí sa jak bosora. Z téj jeho řeči si ani na latu nevybere (Jančíková, 1946).

2.10 VALAŠSKÉ KRÁLOVSTVÍ

Valašské království je projekt, který svým obsahem nemá v naší republice obdoby. Valašsko je fiktivní monarchií, rozpínající se na východě Moravy. Hranice Valašského království však nekorespondují s pomyslnými hranicemi regionu Valašska. Valašské království se svým programem expanduje téměř až k Ostravě. Fiktivní monarchie, která se již osm let rozpíná uprostřed Evropy, konkrétně na východní Moravě, žije svým vlastním životem. Má vlastní vlajku, měnu, cestovní pasy, ústavu, listinu práv a svobod, ale také letectvo, loďstvo, pěchotu, Valašskou královskou univerzitu, patentový úřad, holubí poštu, konzuláty a imigrační úřady. Tomu všemu vládne královna matka Jarmila I. Šuláková. V současnosti má království přes 70 tisíc občanů a stále získává nové díky své pohostinnosti, bohatému folkloru, smyslu pro humor a tolerantnímu imigračnímu programu.

2.10.1 Charakteristika projektu Valašské království

Projekt Valašské království vzniknul, aby pomocí regionálního marketingu podpořil cestovní ruch v dané destinaci. Cílem tohoto projektu je zábavnou a humornou formou propagovat specifika tohoto regionu, a tím vytvářet pozitivní a atraktivní image, která by do zvolené destinace přilákala více turistů, a to nejen domácích, ale také zahraničních. Mezi základní pilíře projektu patří respekt k regionálním specifikům – přírodě, kultuře, lidem, dialog mezi aktéry rozvíjejících cestovní ruch v regionu, otevřená a aktivní komunikace s okolním světem a v neposlední řadě dlouhodobě udržitelný rozvoj a ekonomická stabilita regionu.

2.10.2 Východiska, inspirace a zdroje projektu

Autorem projektu je Tomáš Harabiš, který se netají skutečností, že se nechal inspirovat v zahraničí. Tomáš Harabiš pracoval jako nezávislý novinář a reportér v různých koutech světa. Při svých cestách měl možnost seznámit se s různými projekty na podporu cestovního ruchu. Po návratu na Valašsko se mu podařilo získané zkušenosti zúročit a přivedl k životu projekt, který je v České republice ojedinělý. Hlavními zdroji inspirace byly tři projekty regionálního marketingu, jejichž společným jmenovatelem byla snaha o vytvoření pozitivního image určitého subjektivně vymezeného regionu, prostřednictvím nástrojů marketingu a public relations.

Jedním z impulsů pro vytvoření projektu Valašského království byly zkušenosti, jež Harabiš získal na Novém Zélandu v tzv. Nezávislém teritoriu západního pobřeží. Zde určitá skupina lidí vydala fiktivní cestovní pasy a zajímavého průvodce teritoriem. S tímto pasem a průvodcem mohl turista navštěvovat zajímavá místa. Po předložení pasu mu ve vybraných místech byla poskytnuta humorná nebo skutečná sleva na turistické služby, ubytování, stravu či vstupné.

Dalším impulsem a vzorem pro start projektu Valašské království bylo cestování s „pasem“ po kanadském Yukonu. O tento projekt v severní Kanadě se zasloužila agentura na podporu turismu Yukon Tourism Industry Ressource. Cílem této organizace byla spolupráce s komerčními i nekomerčními subjekty cestovního ruchu a snaha podpořit jejich činnost. Jedním z produktů tohoto projektu byl cestovní pas, který si turisté mohli zakoupit v různých institucích cestovního ruchu. Rovněž bylo možné si přikoupit turistického průvodce Yukonem, který nabízel atraktivní program pro různé cílové skupiny. „Jako marketingový produkt byly vytvořeny specifické trasy, zaměřené vždy na uspokojení zájmů určité cílové skupiny, spojené s jejími konkrétními hodnotovými představami o kvalitním cestování. Vlastník yukonského pasu získává slevy na atrakce, při nákupu suvenýrů nebo při placení turistických služeb. Na pasových kontrolách je mu pas orazítkován, po shromáždění určitého počtu razítek získává turista cenu – například rýžovací pánev. O první cenu, kterou jsou zlaté nugety v ceně 3000 kanadských dolarů se losuje. Ve srovnání s novozélandským projektem je yukonský regionální marketing sofistikovanější, komplexnější a propracovanější“ (Projekt Valašské království, <http://www.valasske-kralovstvi.cz>).

Třetím zdrojem inspirace pro „Valašské království“ byl projekt fiktivního státu Hutt River Province Principality v Austrálii, který vznikl 21. 4. 1970 a navenek se chová jako nezávislý stát. Jeho území má rozlohu 72 km čtverečných, má „vlastní“ politiku, měnu kulturu. Jedná se o humor a recesi, které mají pozitivní dopady v reálném rozvoji cestovního ruchu a ekonomiky.

Shrneme-li to, zjistíme, že myšlenka pasu a průvodce regionem a aktivita privátního sektoru při rozvoji turismu v regionu Valašské království vychází z Nového Zélandu. Z Yukonského modelu byla inspirativní produktová politika a partnerství veřejného a soukromého sektoru. Z projektu Hutt River Province Principality pochází myšlenka propagace regionu, prostřednictvím vtipné, nápadité a tedy velice poutavé a účinné propagace fiktivního „suverénního“ státu (Projekt Valašské království, www.valasske-kralovstvi.cz).

Jedním z nejzajímavějších projektů, který Valašské království návštěvníkům nabízí je Valašská královská univerzita. Tento projekt je opět plný recese a vtipu. Valašská královská

univerzita nabízí zájemcům studium na devíti fakultách. Studovat je možné například na fakultě aktivit a zážitků, na fakultě pálení a slivovicových věd či na fakultě pastevectví. Univerzita má své vlastní studentské průkazy a indexy. Podrobnosti týkající se studia lze vyčíst z průvodce studiem VKU. Zájemce o studium na Valašské univerzitě se musí přes webové stránky univerzity přihlásit ke studiu na vybrané fakultě. Za poplatek mu bude vystaven studentský průkaz, index a průvodce studiem. Student v rámci studia navštíví vybraná místa, která jsou značena jako „kampus“. Na těchto místech splní daný úkol či zodpoví konkrétní otázku. Za splnění úkolu či za správnou odpověď získává student zápočet. Snahou tohoto projektu je, přiblížit návštěvníkům Valašského království motivační, poznávací a vzdělávací formou atraktivity, které Valašsko nabízí (Valašské království, <http://www.valasske-kralovstvi.cz>).

2.11 VALAŠSKO JAKO DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU

Je mnoho možností jak poznat Valašsko. Pro každého se najde něco: turistika, náročný i rekreační sport, putování po horách nebo návštěva kulturních památek, stačí si jen vybrat.

Beskydy jsou největší chráněnou krajinnou oblastí v České republice. Turisté, kteří do Beskyd přicestují, mají možnost ubytovat se jak v hotelech, penzionech či kempech. Velmi oblíbená jsou rekreační střediska na hřebenech hor, která mají velmi dobrou polohu, vybízející k turistice, cykloturistice či lyžování. Valašsko je turisticky velmi vyhledávanou destinací. Na návštěvníky zde čeká mnoho historických památek, folklórních představení a na své si zde přijdou i vyznavači nejrůznějších sportovních aktivit (David, 1998).

Valašsko - Horní Vsacko je kraj známý především díky svému lidovému charakteru a obyvatelům, odjakživa známým jako Valaši. Horní Vsacko je jedním z posledních koutů Valašska, kde se doposud zachovávají tradice a zvyky Valachů v nezměněné podobě. V České republice je region spojován právě s historickou tradicí Valachů, jejichž způsob života byl spojen s pastevectvím ovcí a kladným vztahem k hodnotám přírodního bohatství. Uchování historických lidových tradic pro následující generace je snahou tohoto regionu. Mikroregion Horní Vsacko je oblastí ležící na horním toku řeky Bečvy, přesněji na česko-slovenském pomezí. Lemováno je horskými masivy Javorníků a Vsetínských vrchů. Je tvořeno seskupením devíti měst a obcí (Velké Karlovice, Karolinka, Nový Hrozenkov, Halenkov, Zděchov, Huslenky, Hovězí, Janová, Vsetín), které si tvoří ucelenou oblast nabízející turistům různé druhy sportovního a volnočasového vyžití včetně rekreace (Neruda, 2002).

2.11.1 Cykloturistika na Valašsku

Cykloturisté si na Valašsku mají možnost vybírat z lehčích tras určených pro rodinné výjížděky a tras obtížnějších, které jistě ocení i nejzkušenější cyklisté. Od letošní sezóny mají cykloturisté na Valašsku možnost využít novinku, a to projekt Bike Tour, který pro návštěvníky Valašska připravilo sdružení Valašsko – Horní Vsacko. Bike Tour nabídne zájemcům několikadenní putování krajinou Valašska na horském kole s průvodcem. Zajištěno je rovněž nocování, polopenze, zapůjčení kola a veškerý související servis. Je možné zvolit program čtyřdenní či sedmidenní

2.11.2 Turistika a naučné stezky na Valašsku

Valašské vršky, hřebeny a údolí přímo vybízí k turistickým výletům. Svě cíle si dle vzdálenosti a náročnosti najdou všechny skupiny turistů.

Území Vsetína a jeho okresu je vyhledávanou rekreační a turistickou oblastí. Pěší turistika na Valašsku, tedy i ve Vsetíně a okolí, patří mezi nejoblíbenější formy turistiky. Té se věnují zejména starší lidé a rodiny s dětmi – ti jsou vůbec nejčastějšími návštěvníky na Valašsku. Turistické trasy jsou dobře značené a je jich dostatečné množství. Některé vybrané trasy jsou označeny jako naučné a návštěvníci, kteří se vydají po této naučné stezce, budou mít možnost seznámit se s valašskou flórou a faunou. Rovněž budou turisté díky informačním tabulím, které jsou na trase rozmístěny, seznámeni se zajímavými místy a historickými událostmi, které se k danému místu váží. Významnou turistickou akcí, která se letos bude na Valašsku konat již po dvacáté, je Týden turistiky na Valašsku. Milovníci turistiky z celé Evropy se sejdou v polovině července ve Vsetíně, aby se společně vydali na toulky valašskou krajinou. Týden turistiky na Valašsku trvá, jak je již z názvu patrné, sedm dní a na každý den jsou pro turisty přichystány deseti, dvaceti, ale i třiceti kilometrové trasy. Pro ty nejzdatnější je připraven i maratón.

2.11.3 Hipoturistika na Valašsku

Chov koní a využívání koní při práci má na Valašsku dlouholetou tradici. Valašsko velmi dobře reprezentuje pan Holčák a jeho stáj Valencio, která sklízí na dostihových oválech ty největší ocenění. Ne nadarmo se říká, že nejhezčí pohled na svět je z koňského hřbetu. Na Valašsku k rozvoji hipoturistiky významně přispívá organizace Hyje, která pro návštěvníky připravila hipoturistický okruh Valašskem, který jim ukáže krásy valašské přírody z koňského hřbetu. Rozvoj hipoturistiky na Valašsku je v současnosti jednou z nejvíce podporovaných aktivit. Zlínský kraj finančně přispívá na rozvoj tohoto druhu turistiky na Valašsku, jelikož si je vědom příznivých přírodních podmínek zdejšího kraje pro rozvoj tohoto volnočasového odvětví.

2.11.4 Lyžování na Valašsku

Beskydy nabízí lyžařské areály různých kvalit a náročností. Mezi top lyžařské oblasti patří Kohátka, Pustevny, Bílá, Velké Karlovice, Soláň. Oblíbenými místy k lyžování jsou také krásná lyžařská střediska v Bečvách. Využít můžete i lyžování na nejvyšším vrcholu Beskyd na Lysé hoře (Byrtus, 1988).

Nejsou to však jen tradiční lyžařské aktivity, které si na Valašsku mohou turisté užít do sytosti, ale je možné vyzkoušet si také netradiční aktivity, jako je snowtubing či jízdu na saních tažených koňským spřežením. Opomenout bychom samozřejmě neměli ani běžkařské trasy. Běžeckých okruhů je na Valašsku mnoho. Téměř všechny jsou dobře značeny a pravidelně upravovány. Každoročně se zde koná také závod, zvaný Valašská padesátka, kterého se účastní mnoho zkušených běžkařů nejen z Valašska.

2.11.5 Kultura na Valašsku

Půvab Valašska je inspirující. Mnoho malířů či spisovatelů bylo zdejší krajinou doslova očarováno. Díla těchto umělců mají návštěvníci možnost si prohlédnout ve valašských muzeích a galeriích. Z hudební tvorby jsou pro návštěvníky Valašska připraveny koncerty klasické, vážné ale i populární hudby. Rovněž jsou připraveny mnohá folklórní vystoupení, konaná především ve Valašském muzeu v přírodě či na folklórních festivalech ve Vsetíně. Opomenout jistě nesmíme ani tradiční valašské pochoutky, které mají turisté možnost zakusit v typických valašských restauracích – kolibách (Byrtus, 1988).

„Valašsko má bohatou historii a množství cenných kulturních památek. Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm představuje unikátní centrum lidového stavitelství. Tato kulturně-přírodní památka, jejíž návštěvnost je srovnatelná s návštěvností Pražského hradu, umožňuje v koncepci „živého muzea“ předvádět tradiční řemesla, pěstovat původní plodiny i chovat tradičním způsobem dobytek. Množství originálních staveb a exponátů je možno zhlédnout ve třech areálech - Dřevěné městečko, Mlýnská dolina a Valašská dědina. V Rožnově pod Radhoštěm se dochovaly na vrchu Hradisku zříceniny hradu z r. 1275 a na nově zrekonstruovaném náměstí barokní kostel z r. 1745-49. Významnou památkou Valašského Meziříčí je historické jádro měšťanských domů, zámek Žerotínů ze 17. stol. a dřevěný kostel sv. Trojice z konce 16. stol. Ve Vsetíně renesanční zámek - nyní muzeum“ (Najbrt, 1987).

„Štramberk je podhorské městečko nazvané pro svou malebnost Valašský betlém. Návštěvníci zde naleznou zbytky hradu se známou Štramberskou trúbou, jeskyň Šipku, proslulou nálezem čelisti člověka neandrtálského, a barokní kostel (Najbrt, 1987).“

V obci Velké Karlovice mají turisté možnost prohlédnout si mnoho staveb původní dřevěné valašské lidové architektury z 18. století, roubený farní kostel, faru, valašské fojtství a ve starém kupeckém domě Karlovické muzeum. K tradičním valašským stavbám patří rovněž dřevěný kostel z r. 1551 v Hodslavicích, rodišti literáta Františka Palackého. Ten patří k vůbec nejstarším dřevěným stavbám u nás. V rodném domě Františka Palackého se nachází jeho muzeum (Pavelka, Trezner, 2001). V obci Velká Lhota, kde působil v r. 1875-95 Jan Karafiát - autor Broučků, se dochoval dřevěný evangelický kostel z r. 1783. Z Velké Lhoty je velký výhled do okolí, ale také na turisty oblíbenou přehradní nádrž Bystřička. Z osady Ráztoka v Trojanovicích vede sedačková lanovka na Pustevny. Odtud po hřebenu směrem k vrcholu Radhoště stojí socha pohanského boha Radegasta. Na vrcholu Radhoště stojí kaple z r. 1898, sousoší Cyrila a Metoděje. V podzemí Radhoště se nachází největší pseudokrasová jeskyně Cyrilka.

Valašsko nabízí turistům nepřehledné možnosti, jak co nejlépe využít svůj volný čas. Vše, co je v této kapitole uvedeno, je pouhým shrnutím těch největších atraktivit, které na Valašsko mohou turisty nalákat. Co je však největším motivem turistů k cestě na Valašsko, nám zdokumentovalo dotazníkové šetření, které je součástí mé diplomové práce.

2.12 VYMEZENÍ POJMU CESTOVNÍ RUCH

S ohledem na složitost jevu, jakým cestovní ruch je, lze provést jeho přesné definování z hlediska teorie i praxe velmi obtížně. Každý autor, který se tímto pojmem zabývá, zdůrazňuje různé stránky tohoto složitého jevu mnohdy v závislosti na tom, z pohledu které vědní disciplíny je cestovní ruch definován a zkoumán. Stejně jako cestovní ruch prochází i jeho definování určitým vývojovým stádiem.

Cestovní ruch je kombinace nabídky atraktivit, kulturních možností a pohostinství, poskytování ubytování nebo stravování osobám navštěvujícím danou oblast. Hosté jako první oceňují dobré parkování, květinovou výzdobu v oknech, kvalitní public relations, čisté toalety přístupné po celý den, pěkně vymalované prostory, dobré průvodce a podání kvalitních turistických informací. Cestovní ruch je teorie a praxe cestování a turistiky pro potěšení. Cestovní ruch přináší do měst obchod a peníze, je typický návštěvou lokality z jiného důvodu než obchodního a výsledky přinášejí finanční prospěch jednotlivým oblastem (Oxford English Dictionary – Oxfordský výkladový slovník, www.oed.com).

Pásková a Zelenka pojmají definici komplexněji: Cestovní ruch je komplexní, mnoha oblastmi a z mnoha hledisek se prolínající společenský jev bez jakýchkoliv pevně stanovených hranic, který je synergickým souhrnem všech jevů, vztahů a dopadů v časoprostorovém kontextu, související s narůstající mobilitou lidí, motivovanou uspokojováním jejich potřeb v oblasti využití volného času, rekreace, cestování a poznávání, dále v oblasti sociální, kulturní a v dalších oblastech (Pásková, Zelenka, 2007).

Za mezník v definování cestovního ruchu lze považovat Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu pořádanou v roce 1991 Světovou organizací cestovního ruchu (WTO – World Tourism Organisation) v Ottavě. Na této konferenci bylo konstatováno, že cestovní ruch je v současné době významným faktorem světového obchodu, kulturního, ekonomického a sociálního rozvoje národních celků. Byl zde také podán návrh na unifikaci základních pojmů souvisejících s cestovním ruchem a cestováním na národní úrovni. Unifikace je spojena s přesnou klasifikací a vymezením pojmů. Tato definice byla schválena i Statistickou komisí Společenství národů na zasedání v roce 1993 v New Yorku a v tomto znění je platná i dnes.

Cestovní ruch (Tourism) je definován jako aktivity osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem trávení volného času, sjednání kontraktů pro následné podnikání, přičemž hlavní účel cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě (Malá, 1999).

2.13 DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU

Destinace je představována svazkem různých služeb koncentrovaných v určitém místě nebo oblasti, které jsou poskytovány v návaznosti na potenciál cestovního ruchu místa nebo oblasti.

Destinace je Bartlem a Schmidtem definována jako regionální, mezinárodně (globálně) konkurenceschopné, strategicky řízené jednotky nabídky na mezinárodním trhu. Destinace nabízí klientovi odpovídající produkt a uspokojují jeho očekávání. Destinace se snaží o perfektní a kvalitní organizaci celého řetězce služeb (Bartl, Schmidt, 1998).

Destinace je jedním produktem složeným zároveň z bezpočtu dalších produktů. Marketing destinace lze označit jako vědomou i nezáměrnou kooperaci, protože všechny subjekty v destinaci, ať chtějí nebo nechtějí, spoluvytvářejí její charakter. V lepším případě je jejich kooperace koordinována až na úroveň společného rozpočtu. Poněvadž destinace představuje ústřední produkt, nemusí vždy existovat organizace destinačního marketingu (Palatková, 2006).

Destinace představuje sociálně-kulturní jednotku fyzickou (geografická lokalita, fyzické charakteristiky), stejně jako nehmotnou (historie, lidé, tradice). Pojem destinace nemusí nutně označovat jen to, co skutečně existuje, ale i určitý mentální koncept v myslích klientů. Destinace je ovlivňována nejen vnitřními událostmi, ale i externími faktory, nejen současností ale i minulostí (Pompeje – Řím) a stejně tak zachycuje jevy nebo mýty s fikcemi (Loch Ness). Destinace mohou získat image drahé nebo levné destinace, ale neexistuje bohužel jednotná metodika k jejich přesnému vyhodnocení (pouze dílčí studie). Destinace se navzájem liší velikostí, fyzickými atraktivitami, úrovní infrastruktury, přínosem pro klienty a ekonomickou závislostí na turismu (Palatková, 2006).

Podle Biegera i definice WTO (Světová organizace cestovního ruchu) je destinace chápána jako „geografický prostor“ (stát, místo, region), který si návštěvník vybírá jako svůj cíl cesty (Bieger, 2000).

Bartl a Schmidt označují destinaci cestovního ruchu za vzájemně si konkurující jednotky, jejichž společným cílem je prodej služeb v destinaci (ať už regulovaný nebo neomezený) a jež

plní řadu funkcí. Za prvé je to funkce marketingová (marketing destinace), za druhé funkce nabídková, za třetí funkce zastoupení různých zájmových skupin a za čtvrté funkce plánovací (Bartl, Schmidt, 1998).

Podle Jensena Verbekeho je významným aspektem určení destinace s důsledky pro marketing i management skutečnost, že pod pojmem destinace se rozumí nejen konkrétní oblast (místo), ale i souhrn v destinaci nabízených komodit, takže destinace je někdy označována jako „rekreační produkt“ (Goodall, 1993).

Asworth a Woogd upozorňují na to, že do značné míry definuje destinaci sám klient svým vnímáním a výběrem konzumovaných služeb (Goodall, 1993).

Destinace mohou být definovány na (mezi) národní, regionální a lokální úrovni, takže se naskytá otázka, zda jsou prodávány skutečně různé produkty (různé úrovně), anebo jde o prodej částí téhož produktu a zda by jinak strukturovaná hierarchie vytvořila odlišné produkty.. ve skutečnosti jsou destinace multiprodejné, takže je možné prodávat různé kombinace komodit v destinaci, ale je rovněž možné prodávat destinaci různými způsoby různým cílovým trhům, kdy jedna a tatáž destinace může být prodávána jako historická destinace, kulturní destinace nebo plážová destinace, jako součást většího celku nebo samostatně. Dalším faktorem podle Aswortha a Voogda je fakt, že management destinace je soustředěn nejčastěji v rukou veřejné správy, avšak vlastní poskytnutí a operování služeb v destinaci spadá do sféry privátní (Palatková, 2006).

Pokud se má destinace prosadit na globálním trhu (Evropa, zámoří), musí podle Bartla a Schmidta splňovat požadavek na dostatečnou lůžkovou kapacitu (7500 kvalitních lůžek), minimálně 1 milion přenocování ročně a marketingový rozpočet ve výši minimálně 50 milionů korun, dále požadavek na velmi moderní infrastrukturu pro volný čas (sportoviště, kultura, zábava aj.), a požadavek na podnikatelsky založený management destinace. Prosazení destinace na mezinárodním trhu (vlastní země, nejbližší zahraničí) vyžaduje podle Bartla a Schmidta minimálně 5000 kvalitních lůžek, minimálně 600 000 přenocování a marketingový rozpočet ve výši asi 25 milionů korun (Bartl, Schmidt, 1998).

Podle Müllera lze při tvorbě marketingu destinace použít tři strategie:

- 1) Strategie indukce – spočívá v rozšíření populárního a dobře prodejného místa nebo regionu s vlastní mezinárodně uznávanou značkou na širší region. Výhodou je vysloveně marketingová tvorba destinace na základě potřeb klienta, využití známé značky, umožňující jasnou koncentraci na maximálně několik málo známých značek. Jelikož dochází k vyloučení některých méně populárních regionů z účasti na prodeji destinace do zahraničí, je možné snížit počet regionálních a lokálních organizací cestovního ruchu, koncentrovat prostředky, řídit destinaci s menšími náklady a nižšími nároky na pracovníky.
- 2) Strategie dedukce – rozděluje destinace na jednotlivé regionální destinace v první řadě podle geografických parametrů nebo politických hranic. Potřeby klienta při stanovení destinací na regionální úrovni nebývají primární. Předností strategie dedukce je vysoká politická podpora, možnost posílení kompetencí centrální organizace destinačního managementu, ale rovněž motivace regionálních organizací. Dále je třeba zmínit možnost široké volby produktů a témat, zajištění prostředků z veřejných rozpočtů a vzájemně výhodné konkurenční a komplementární vztahy uvnitř destinace.
- 3) Strategie centralizační – znamená vytvoření jednoho centra pro celou destinaci, zajišťujícího kompletně marketingové řízení destinace při pokrytí celého území státu. Jednoznačnou výhodou této strategie je jasná organizace řízení duplicit. Financování je zajišťováno prostřednictvím politických institucí regionů (Müller, 1998).

2.14 IMAGE DESTINACE CESTOVNÍHO RUCHU

Gartner definuje image jako souhrn tří složek – kognitivní, citové a volní. Kognitivní složka sestává z informací a skutečností, o nichž se lze domnívat, že jsou pravdivé. Citová složka je založena na motivech a určuje subjektivní hodnocení, zatímco složka volní je analogická chování a je rozhodující při samotném výběru destinace. Významnou roli při tvorbě image hraje vzdálenost zdrojového trhu od destinace (Jandala, 1998).

Stabler, který podrobně analyzuje image v kontextu ekonomické teorie z hlediska poptávky a nabídky, dochází k závěru, že „image je formulována interakcí potřeb, motivací a preferencí na jedné straně a zkušeností, znalostí a osobnostními charakteristikami na straně druhé“. Image ovlivňuje rozhodovací proces týkající se výběru aktivit a destinací. Klíčovou roli hraje v tomto procesu image destinace, preferovaný stranou nabídky, založený na zdrojích a attributech destinace (Goodall, Asworth, 1988).

Existuje však spolehlivá metoda měření image destinace? Nejjednodušší je sestavení seznamu a abstraktních atributů. Někteří odborníci však doporučují kromě tohoto jednoduchého seznamu hodnotit image destinace na základě holistického přístupu, tak aby byla image destinace hodnocena jednak jako znalosti (kognitivní přístup) a jednak jako pocity (vnímání a postoje) v mysli klienta. Kombinace kognitivní a pocitové složky se odráží v jednotlivých fázích nákupního chování: motivace, vnímání, postoje, rozhodnutí a výběr destinace (Palatková, 2006).

Tvorba image na základě událostí (events):

Svoji roli, pozitivní nebo negativní, při vytváření image destinace sehrávají rovněž akce a události (festivaly, folklórní akce, kongresy, aj.), které se v destinaci konají. Jak ukázala například studie o vlivu konání Světového ekonomického fóra na tvorbu image destinace Davos, je Davos spojen s konáním uvedené akce zejména mezi individuálními klienty. Mezi různými skupinami individuálních klientů je hodnocen různě. Studie ukázala, že čím více je klient s destinací seznámen, tím lépe ji hodnotí a nenechá si image destinace významně pokazit ani médií, která mají při tvorbě image svoji nezastupitelnou úlohu. Výsledky podobných průzkumů mají význam pro výběr komunikační strategie – u kterých segmentů a jakým způsobem zdůrazňovat vazbu akce na destinaci (Socher, 2000).

Stručné a v praxi dobře použitelné se jeví shrnutí poznatků o image destinace podle Seaton:

- Image destinace je více diferencovaná a komplexní pro klienta, který destinaci již navštívil, než pro klienta, který v destinaci nikdy nebyl.
- Image destinace je velmi ovlivněna komunikačními nástroji, jako jsou filmy, knihy, sportovní události atd., někdy dokonce více než propagačními kampaněmi národních organizací cestovního ruchu (s výjimkou malých nebo méně známých míst).
- Image destinace je snad nejsilněji ovlivněn reklamou „ústa – ucho“.
- Image destinace se liší ve své síle a náchylnosti ke změně vzhledem k tomu, že je velmi složité měnit některé neotřesitelné image destinace.
- Image destinace je ovlivněna propagací, zejména oblastí public relations a reklamou. Články v tisku a vysílání v televizi ovlivňují typ turismu v destinaci.
- Image destinace může být významnějším faktorem u jedinečné destinace (zejména kulturně – historické, Paříž, Praha, Řecko).
- Image destinace se mění podle cílových skupin (národnost, vzdělání, věk, cíl cesty), a proto může existovat několik image destinace, ne pouze jeden jediný (Seaton, Bennett, 1996).

Image destinace a s ním související umístování destinace na mezinárodním trhu i strategie značky představují velmi významnou součást strategického marketingu destinace společně s analýzou životního cyklu produktu destinace, identifikací tržních příležitostí destinace, segmentací trhu i rozboru motivace v marketingu destinace. Pokud jsou vyjasněny uvedené součásti strategického marketingu destinace a přijata rozhodnutí ohledně nich na strategické úrovni, nezbyvá než přistoupit k taktické rovině marketingu destinace založené na čtyřech P – produktu, ceně, distribučních cestách a propagaci (Ritchie, 1998) .

2.15 VYUŽITÍ IMAGE DESTINACE V MARKETINGU CESTOVNÍHO RUCHU

Definice marketingu destinace vychází z obecně platných definic marketingu. Podle Sestina a Bennetta stojí marketing destinace na pěti stavebních pilířích: za prvé je to filosofie orientace na zákazníka, za druhé analytické koncepty a postupy nutné k rozvíjení filozofie, za třetí techniky sběru dat, za čtvrté plánovací funkce a okruh strategických rozhodnutí, za páté organizační struktura nutná pro uskutečnění plánu (Seaton, Bennett, 1996).

V teorii marketingu destinace vymezuje Coltman dvě definice marketingu destinace: za prvé marketing destinace jako filozofie řízení, stanovující umístění produktu na trh na základě spotřebitelské poptávky zjištěné výzkumem a předpověďmi s cílem realizace maximálního zisku a za druhé jako řízený souhrn cílených aktivit vyvažujících cíle destinace s potřebami klientů (Seaton, Bennett, 1996).

Velmi dobře lze ukázat systém marketingového řízení destinace na příkladu destinace Itálie a jejích podoblastí. Řízení italských destinací na regionální úrovni bylo do osmdesátých let upraveno tak, že každý z dvaceti regionů zřizoval organizaci destinačního managementu a řídil turismus v destinaci do jisté míry zcela autonomně, a tak došlo k aplikaci všech typů strategií – indukce, dedukce a centralizace, a tedy k nepřehlednosti a zmatečnosti. Změna řízení se týkala tří hlavních okruhů: za prvé turistické organizace na národní, regionální a lokální úrovni, za druhé rozvoje turismu a za třetí klasifikace všech podnikatelských subjektů v turismu. Usnesení z roku 1983 předpokládalo, že plánování se odehrává na úrovni regionů, avšak zároveň byl tehdy schválen národní akt omezující autonomii destinací na regionální úrovni. V roce 2001 bylo vydáno nové usnesení s převratným prvkem zavedení konceptu destinace jako kombinace produktů a služeb v geografickém území neohrazeném politickými hranicemi. Společně se zavedením pojmu „destinace“ byl zaveden i pojem „místní systém cestovního ruchu“ namísto dřívějšího „místní výrobní systém“. Systém se snaží o podporu procesu a aktivit vedoucích k seskupování a integraci, o mezisektorové a infrastrukturalní intervence nutné pro tvorbu a prodej produktu, o podporu technických inovací informačních center cestovního ruchu a o podporu rekvalifikace subjektů a destinací s cílem tvorby značky (Pechlaner, 2002).

Image destinace je důležitá pro ztotožnění se z destinací. Umožňuje řídicím složkám destinace zaměřit se na produkty, jichž si turisté na dané destinaci nejvíce cení. Pokud se destinaci podaří spojit v povědomí turistů určité atributy destinace s jejich dobrými zkušenostmi, je to známka správně zvolené marketingové koncepce destinace cestovního ruchu.

3 CÍLE A ÚKOLY

Hlavním cílem mé diplomové práce je snaha zjistit vnímání regionu Valašsko osobami žijícími na tomto území a osobami žijícími mimo území Valašska. Na základě shromážděných informací pak zhodnotit image vybraného regionu. Dále jsem se rovněž snažila srovnat skutečnosti týkající se Valašska s iniciacemi, které Valašsko u dotazovaných vyvolalo. Z hlavního cíle vyplývají jednotlivé dílčí úkoly.

- 1) Zpracovat syntézu poznatků, která bude obsahovat ucelený souhrn informací o Valašsku, vztahující se k image tohoto regionu a vymezení hlavních pojmů z oblasti cestovního ruchu.
- 2) Vytvořit list šetření pro hodnocení image destinace cestovního ruchu, konkrétně pro oblast Valašska.
- 3) Distribuovat list šetření. Část listů šetření distribuovat mezi skupinu osob žijících na území Valašska, část listů šetření distribuovat mezi skupinu osob žijících mimo území Valašska.
- 4) Vymezit pojem Valašsko a rozlohy území, na němž se Valašsko nachází. Stručné seznámení s historií, tradicemi, zvyky a se zajímavostmi na Valašsku. Krátké seznámení s projektem Valašské království. Objasnění pojmů cestovní ruch, destinace cestovního ruchu a image cestovního ruchu.
- 5) Vyhodnocení listů šetření. Na základě výsledků vyhodnocení image Valašska.
- 6) Do přílohy zařadit dobové fotografie z Valašska.

4 METODIKA

K hodnocení image destinace cestovního ruchu – Valašska jsme použili následující metody a techniky:

A) Metody

- Matematicko-statistická metoda, ve které se jedná o kvantifikaci údajů při sondáži.
- Introspektivní metoda, kdy dochází k uplatnění osobních dojmů a prožitků zpracovatele, který v šetřené lokalitě žije.
- Metoda statistická, kde zjišťujeme údaje ze statistických ročenek.
- Metoda historická, která postihuje vývoj.
- Metoda monografická – spočívá v zaměření výzkumné činnosti na jeden objekt zájmu.
- Metoda terénního šetření, jejímž úkolem je nahlédnout do běžného každodenního života respondentů, skupin, případně jiných sociálních útvarů.

B) Techniky

- *Pozorování* – je objektivní zkoumání dané skutečnosti, která je však subjektivně zatížená schopnostmi a smyslovým aparátem samotného pozorovatele. Při použití této metody je potřebná dovednost umět odstoupit a kriticky analyzovat situaci, rozeznat a vyhnout se zkreslení, získat platné a spolehlivé údaje a konečně schopnost abstraktivního myšlení. Tuto metodu jsem použila zejména v kapitole Valašsko jako destinace cestovního ruchu, kdy jsem hodnotila atraktivitu cestovního ruchu na Valašsku, a při hodnocení informačních zdrojů, které jsem k této kapitole prostudovala.
- *Řízený rozhovor* – rozhovor je možno definovat jako systém verbálního kontaktu mezi tazatelem a dotazovaným s cílem získat informace prostřednictvím otázek, které klade tazatel. Kvalita získané informace závisí na způsobu, jakým se na

dotazovaného obrácíme. Úspěch rozhovoru závisí na tom, jak jsme formulovali otázku, ve které části rozhovoru byla umístěna a také, jakým způsobem byla přednesena. Ve své práci jsem použila rozhovor zejména při zjišťování informací o tradicích na Valašsku, kdy jsem se tázala pamětníků, na jaké tradice z dětství si pamatují, a které ve svých rodinách udržovali či stále udržují. Rozhovor jsem rovněž použila v kapitole Valašské pochoutky, kdy jsem zjišťovala tradiční metody přípravy valašských pochoutek. Zjištěné informace jsou součástí kapitol Valašské pochoutky a Valašské tradice a zvyky.

- *List šetření* (viz. příloha) – dotazníkového charakteru pro rozdávanou anketu. List šetření byl rozdělen na čtyři skupiny tematicky zaměřených otázek, kdy jedna skupina otázek zjišťuje asociace, které se dotazovaným vybaví, řekne-li se Valašsko, druhá skupina otázek zjišťuje znalosti dotazovaných o destinaci Valašsko, ve třetí skupině otázek zjišťuji, jak byli dotazovaní spokojeni se službami na Valašsku, poslední skupina otázek je osobního charakteru. Dotazované jsem si rozdělila do tří skupin, a to na obyvatele Valašska, turisty ubytované na Valašsku a obyvatele jižních Čech. Celkem jsem rozdala 200 listů šetření, přičemž použitelných ke zpracování se mi vrátilo 114 listů šetření. 36 listů šetření bylo zpracováno u skupiny obyvatel z jižních Čech, konkrétně z Vodňan, 35 listů šetření bylo zpracováno u skupiny turistů ubytovaných ve dvou hotelích ve Vsetíně, v penzionu ve Velkých Karlovicích a na Horní Bečvě a na horské chatě v Hrozenkově na Vsetínsku. 43 listů šetření pak bylo hodnoceno u skupiny obyvatel Valašska – dotazovaní byli jednak studenti střední školy ve Vsetíně a obyvatelé Brumova-Bylnice. Podrobný postup, který jsem použila při vyhodnocování listů šetření je rozepsán v kapitole Vyhodnocení dotazníkového šetření.

5 PRAKTICKÁ ČÁST DIPLOMOVÉ PRÁCE

Součástí mé diplomové práce je dotazníkové šetření, z jehož výsledků je patrné, jak dotazované osoby vnímají region Valašsko. Sestavila jsem list šetření čítající celkem 31 otázek. Tyto otázky jsou rozděleny do čtyř skupin. A to na skupinu otázek týkajících se asociací, které se dotazovaným vybaví, vysloví-li se pojem Valašsko. Druhá skupina obsahuje otázky zjišťující znalosti dotazovaných o daném regionu. Třetí skupina otázek si klade za cíl zjistit spokojenost dotazovaných se službami poskytovanými na Valašsku. Poslední čtvrtá skupina otázek je věnována osobním, avšak anonymním, údajům dotazovaných, zajímal mne především věk, pohlaví a vzdělání dotazovaných osob. Při sestavování listu šetření jsem vycházela ze skutečnosti, že image destinace se skládá jednak ze znalosti dané destinace, poté také s pocitového vnímání dané destinace – což jsou právě asociace, které si lidé s vybranou destinací spojují a rovněž se spokojeností se službami v dané destinaci nabízenými.

V této části práce jsem graficky i slovně vyhodnotila výsledky svého šetření. Šetření se zúčastnilo celkem 148 osob, z toho listů šetření použitelných ke zpracování bylo 114 kusů. Dotazovaní byli rozděleni do tří skupin. A to na osoby žijící na Valašsku. V této skupině bylo vyhodnoceno 43 listů šetření. Na turisty na Valašsku ubytované. Tato skupina čítala 35 listů šetření k vyhodnocení, a na osoby žijící mimo Valašsko. Zde jsem požádala obyvatele jižních Čech, konkrétně města Vodňan o spolupráci. V této skupině bylo následně vyhodnoceno 36 listů šetření.

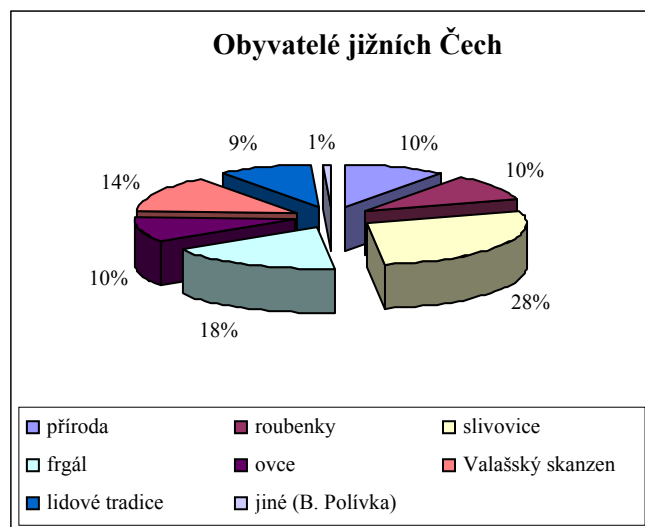
Graficky znázorněny jsou vždy odpovědi dotazovaných podle jednotlivých skupin. Jako první je vždy uvedena otázka. Pod danou otázkou jsou poté seřazeny grafy, kde je procentuálně znázorněna četnost jednotlivých odpovědí na danou otázku. Grafy jsou řazeny pod sebou, vždy v pořadí nejprve obyvatelé jižních Čech, poté turisté ubytovaní na Valašsku a následně obyvatelé Valašska. Za grafickým znázorněním odpovědí na otázky zařazené do určité skupiny, viz. výše, následuje slovní vyhodnocení odpovědí na danou skupinu otázek.

Kompletní vyhodnocení odpovědí všech dotazovaných je zařazeno do přílohy v této práci. Závěrečná diskuse, obsahující kompletní slovní popis výsledků, jež vyplynuly z tohoto šetření, je podrobně rozepsána v kapitole 6. Diskuse.

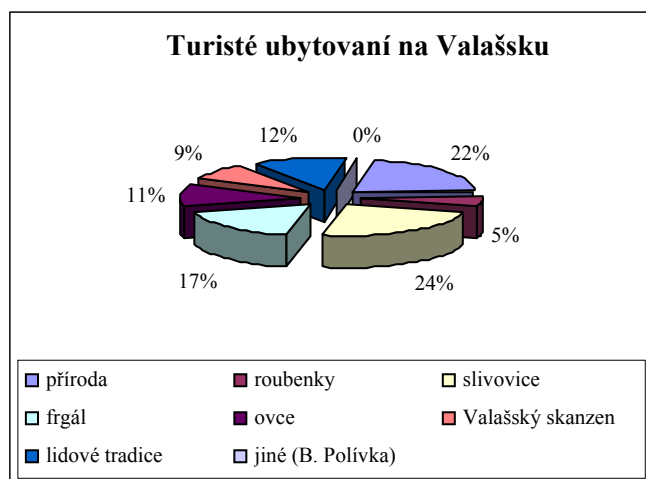

VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ DLE JEDNOTLIVÝCH SKUPIN

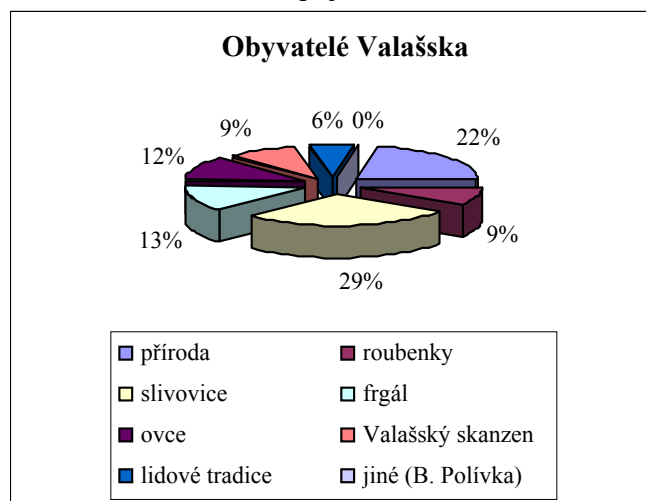
1) Řekne-li se Valašsko, jako první se Vám vybaví:

Obrázek 5. Asociace s pojmem Valašsko u obyvatel jižních Čech

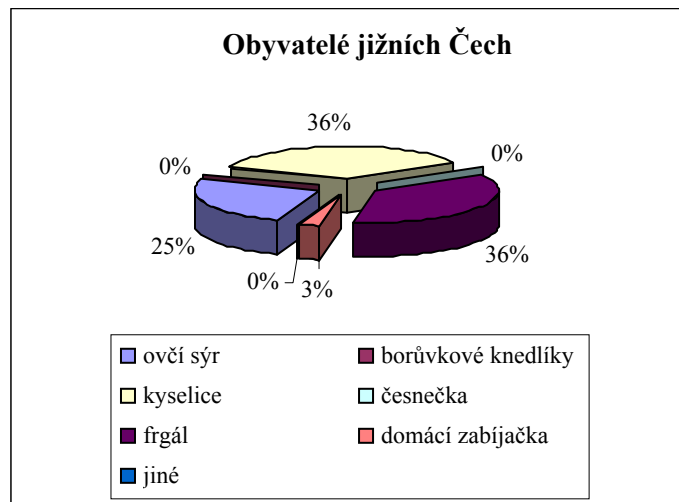

Obrázek 6. Asociace s pojmem Valašsko u turistů ubyt. na Valašsku

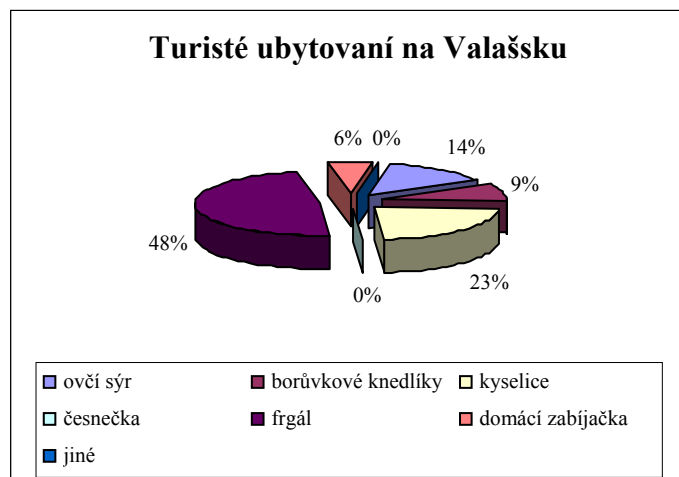

Obrázek 7. Asociace s pojmem Valašsko u osob žijících na Valašsku

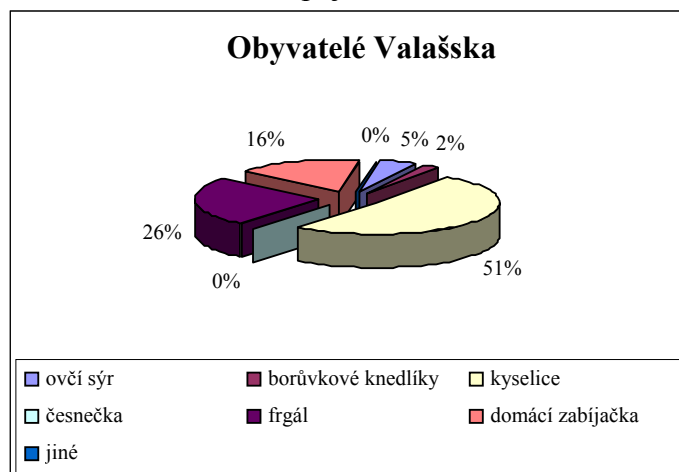
2) **Jaká pochutina se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko?**

Obrázek 8. Pochutina spojená s Valašskem u obyvatel jižních Čech

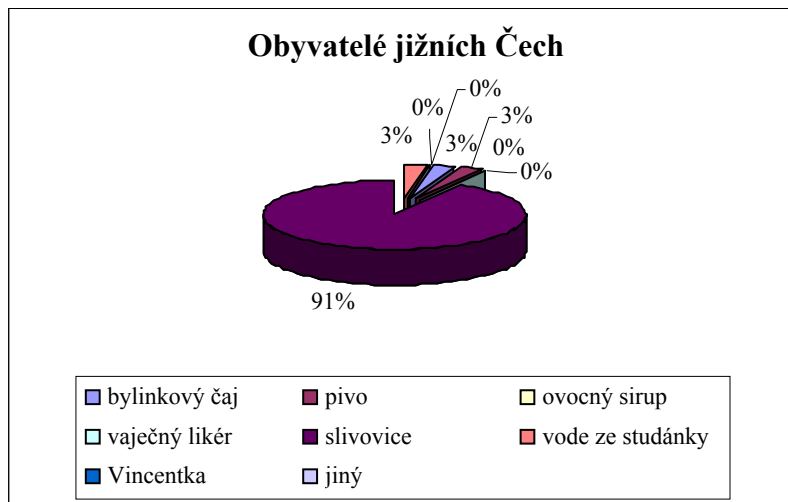

Obrázek 9. Pochutina spojená s Valašskem u turistů ubyt. na Valašsku

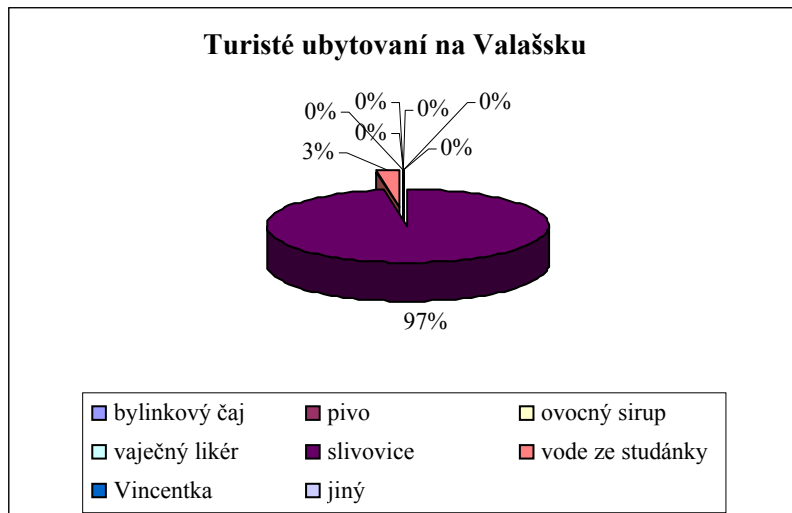

Obrázek 10. Pochutina spojená s Valašskem u obyvatel Valašska

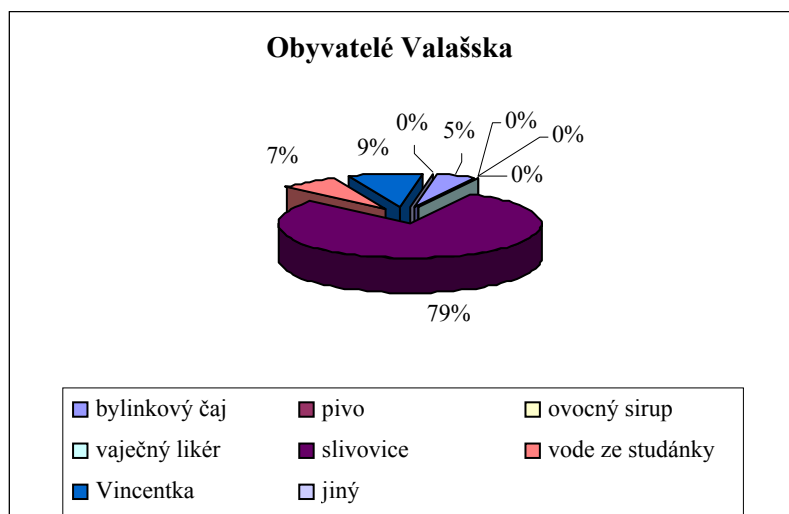
3) **Jaký nápoj se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko?**

Obrázek 11. Nápoj spojený s Valaškem u obyvatel jižních Čech

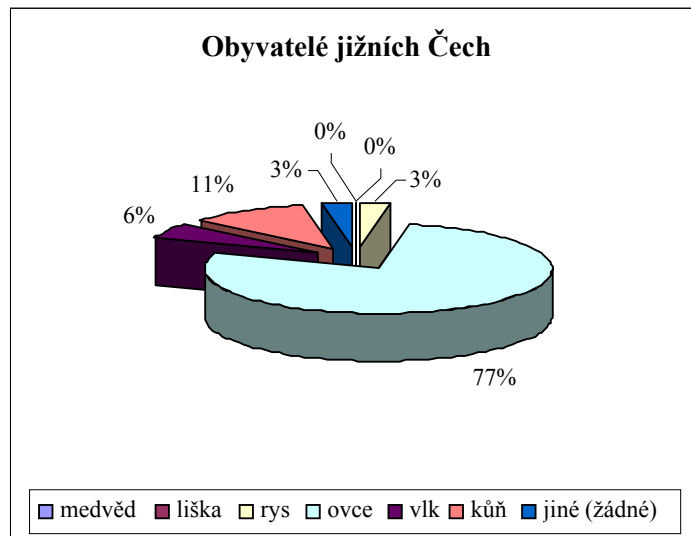

Obrázek 12. Nápoj spojený s Valaškem u turistů ubytovaných na Valašsku

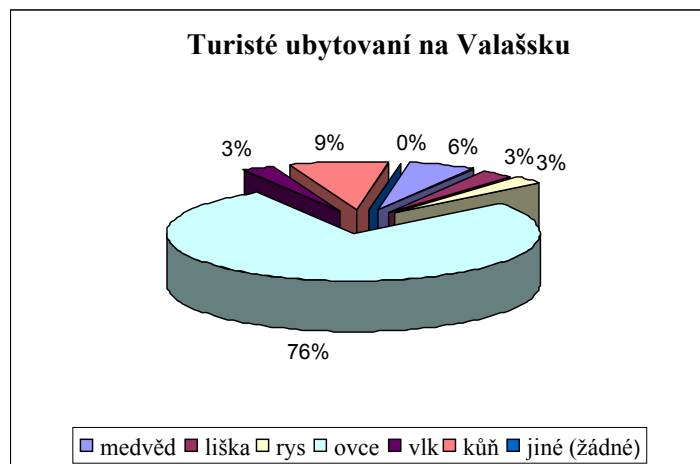

Obrázek 13. Nápoj spojený s Valaškem u obyvatel Valaška

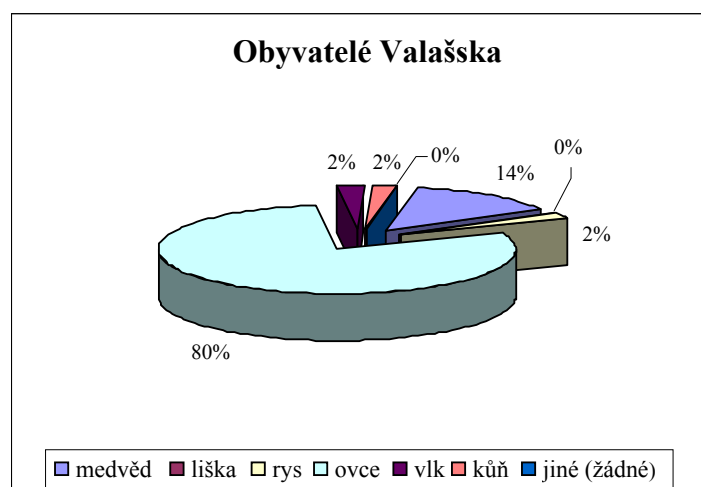
4) **Jaké zvíře se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko?**

Obrázek 14. Zvíře spojené s Valaškem u obyvatel jižních Čech

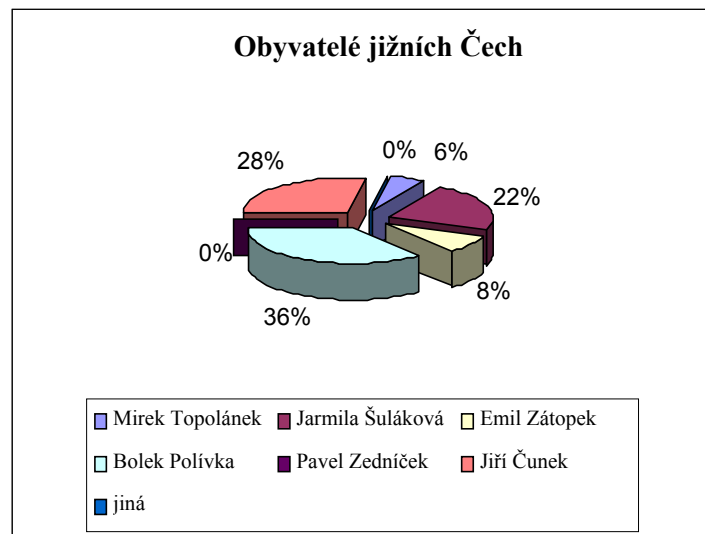

Obrázek 15. Zvíře spojené s Valaškem u turistů ubyt. na Valašsku

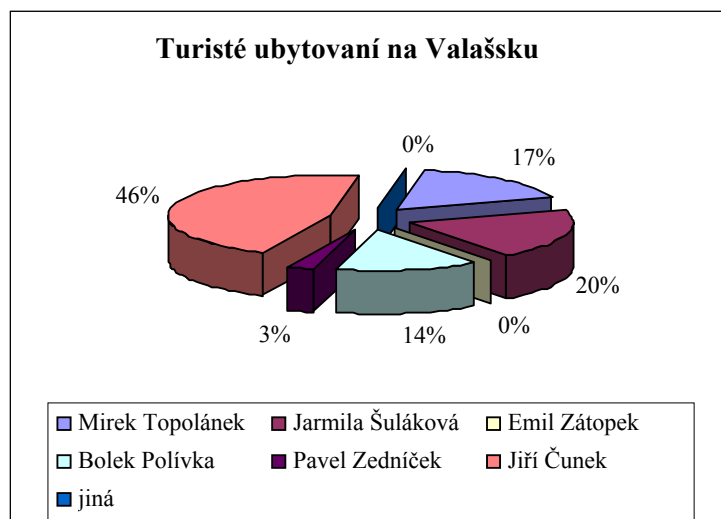

Obrázek 16. Zvíře spojené s Valaškem u obyvatel Valaška

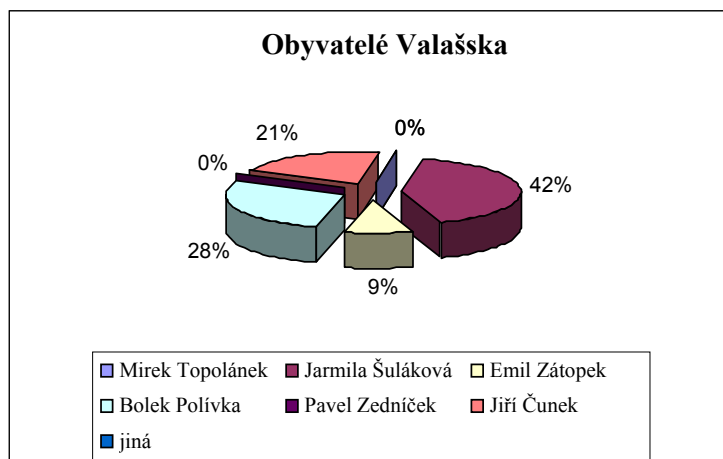
5) **Jaká známá osobnost se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko?**

Obrázek 17. Osobnost spojená s Valaškem u obyvatel již. Čech

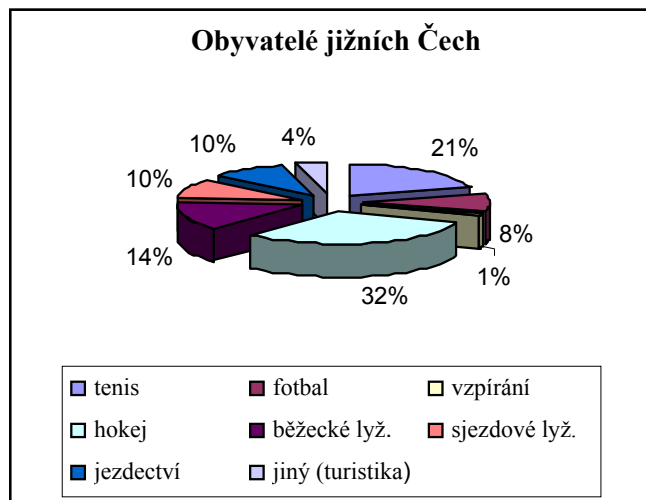

Obrázek 18. Osobnost spojená s Valaškem u turistů ubyt. na Valašsku

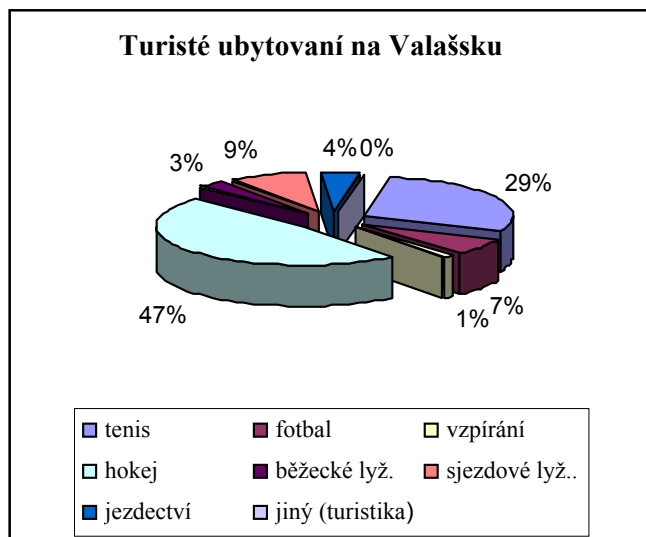

Obrázek 19. Osobnost spojená s Valaškem u obyvatel Valašska

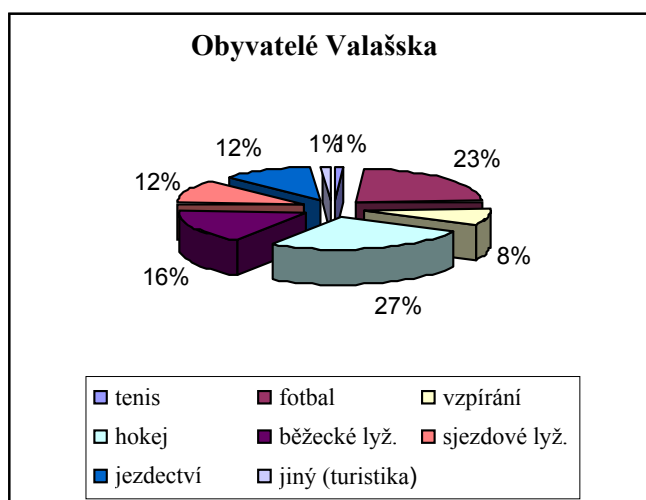
6) **Jaký sport se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko?**

Obrázek 20. Sport spojený s Valašskem u obyvatel jižních Čech

Obrázek 21. Sport spojený s Valašskem u turistů ubyt. na Valašsku

Obrázek 22. Sport spojený s Valašskem u obyvatel Valašska

5.1 SLOVNÍ VYHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ NA OTÁZKY ASOCIAČNÍHO CHARAKTERU

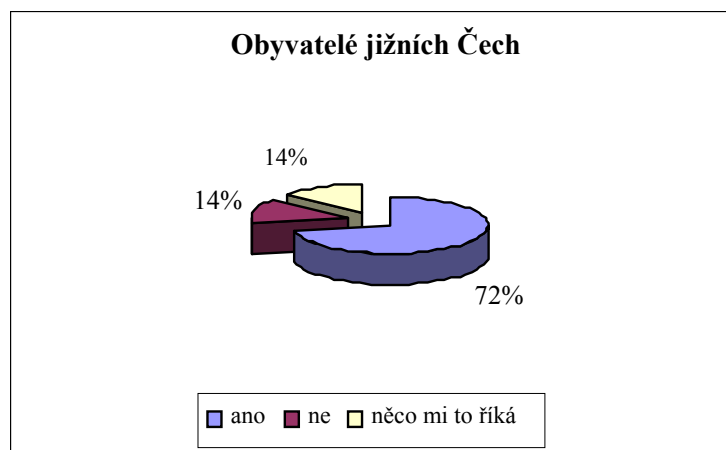
První část mého dotazníkového šetření se týkala otázek, které měly za úkol zjistit, co se dotazovaným vybaví, řekne-li se Valašsko.

U skupiny obyvatel jižních Čech byla nejsilnější asociací slivovice, poté frgál a Valašský skanzen. Z pochutin za nejtradičnější zvolili kyselici a frgál, které se oblibě těší u 36% dotazovaných. U nápojů s velkou převahou, a to 91% uváděli dotazovaní slivovici, s 3% pak následovaly bylinkový čaj, voda ze studánky a pivo. Zvíře, které se dotazovaným z jižních Čech vybavilo při zmínce o Valašsku, byla ovce a následně kůň. Ze známých osobností byl nejčastěji uváděn Bolek Polívka, Jiří Čunek a Jarmila Šuláková. Sport, který si s Valaškem spojují dotazovaní z této skupiny, je nejčastěji hokej s 32%, následuje tenis s 21% a fotbal s 8%. Asi jediným překvapením v nejčastěji uváděných odpovědích je tenis jako sport číslo dva na Valašsku. Zde je možné, že si dotazovaní dali do souvislosti Valašsko jako rodný kraj našeho současného nejlepšího tenisty Tomáše Berdycha.

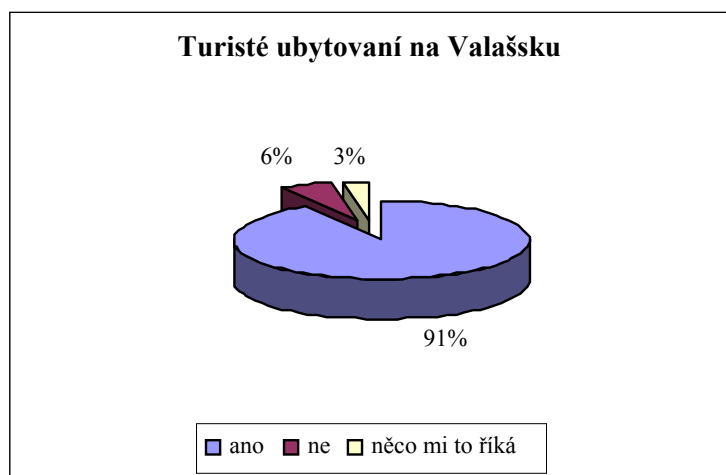
Skupina dotazovaných turistů si nejčastěji s pojmem Valašsko pojí rovněž slivovici, frgál a skanzen, rovněž si při zmínce o Valašsku vzpomenu na přírodu a lidové tradice a roubené stavby. Jako pochutinu nejčastěji volili frgál, poté kyselici, borůvkové knedlíky a domácí zabijačku. Nápojem číslo jedna je shodně se skupinou obyvatel jižních Čech slivovice s 97%, následuje voda ze studánky se 3%. Nejčastěji uváděným zvířetem byla ovce s 76%, poté kůň 9% a medvěd s 6%. Pro turisty je nejznámější osobou Valašska Jiří Čunek se 48%, následuje Jarmila Šuláková, Mirek Topolánek a až na čtvrtém místě se umístil herec Bolek Polívka. Sport, který si turisté nejvíce pojí s Valaškem, je hokej a sjezdové lyžování.

Obyvatelé Valašska si s vyslovením názvu rodného kraje spojí slivovici, přírodu, frgál, ale také ovce. Z pochutin jednoznačně kyselici, poté frgál a domácí zabijačku. Nápojem číslo jedna je i u této skupiny dotazovaných slivovice, a to se 79%, zde se v odpovědích vyskytla i Vincentka s 9%. Nejčastěji zmiňovaným zvířetem byla ovce, následoval medvěd. Známostí Valašska je pro místní obyvatelstvo Jarmila Šuláková, poté Bolek Polívka a Jiří Čunek. Ve sportech se odpovědi více rozvrstvily, místní obyvatelstvo si s Valaškem pojí hokej, fotbal, běžecké lyžování, jezdeckví a sjezdové lyžování.

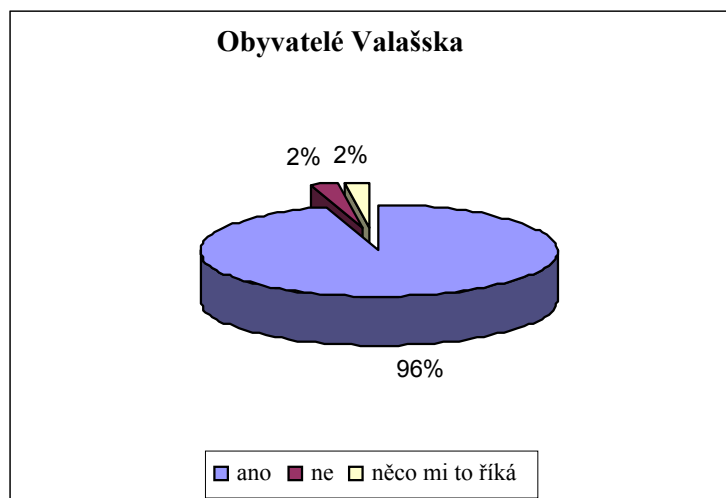
7) **Slyšeli jste někdy pojem Valašské království?**

Obrázek 23. Povědomí o Valašské království u obyvatel již. Čech

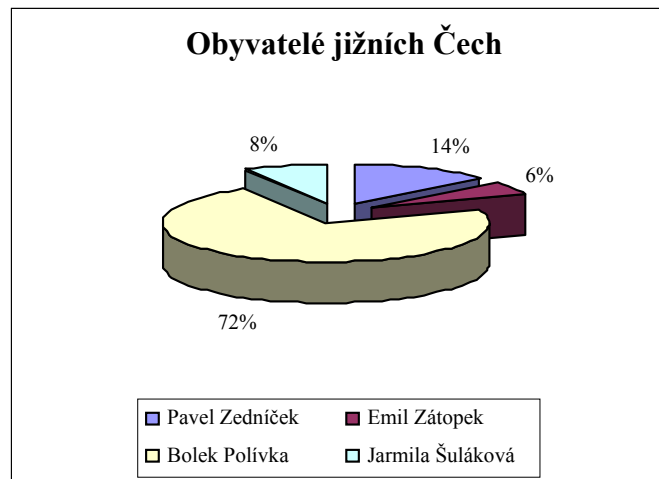
Obrázek 24. Povědomí o Valaš. království u turistů ubyt. na Valašsku

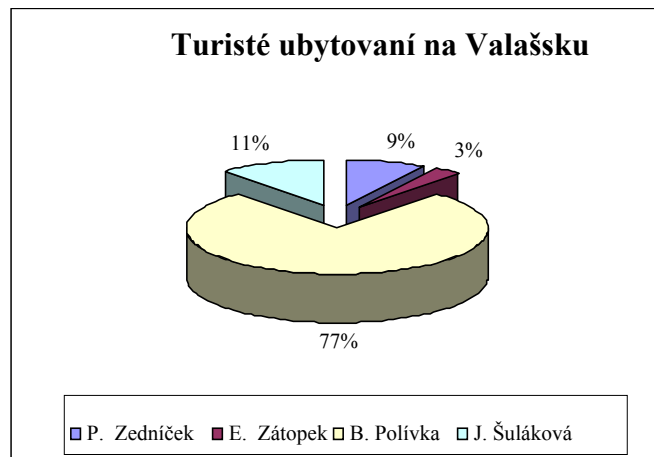
Obrázek 25. Povědomí o Valašském království u obyvatel Valašska

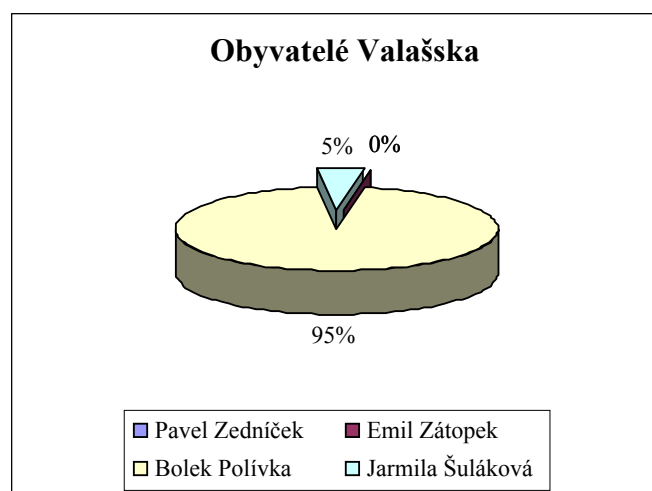
8) **Kdo je podle Vás hlavou Valašského království?**

Obrázek 26. Hlava Valašského království u obyvatel jižních Čech

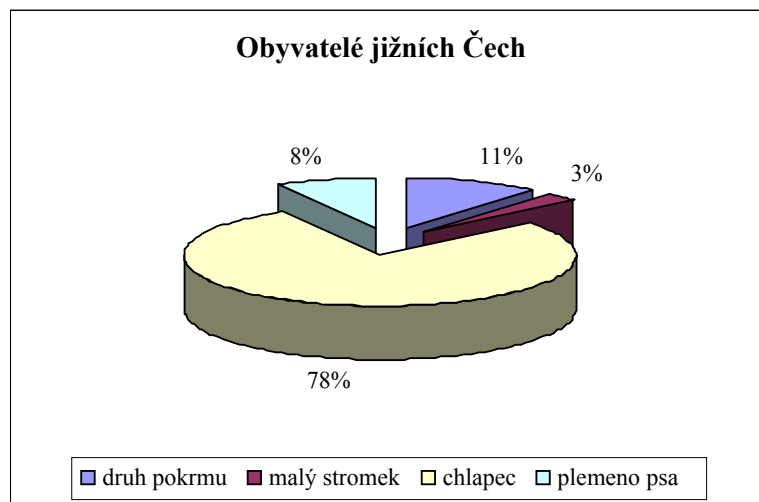

Obrázek 27. Hlava Valašského království u turistů ubyt. na Valašsku

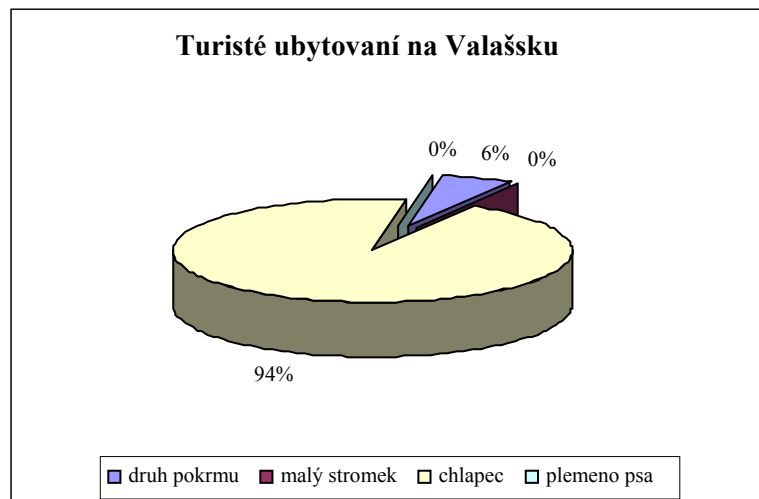

Obrázek 28. Hlava Valašského království u obyvatel Valaška

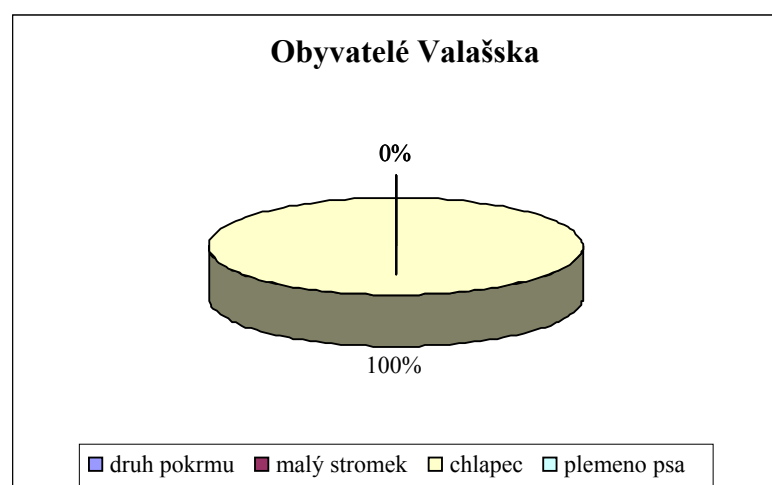
9) Co podle Vás znamená slovo „ogar“?

Obrázek 29. Význam slova „ogar“ u obyvatel jižních Čech

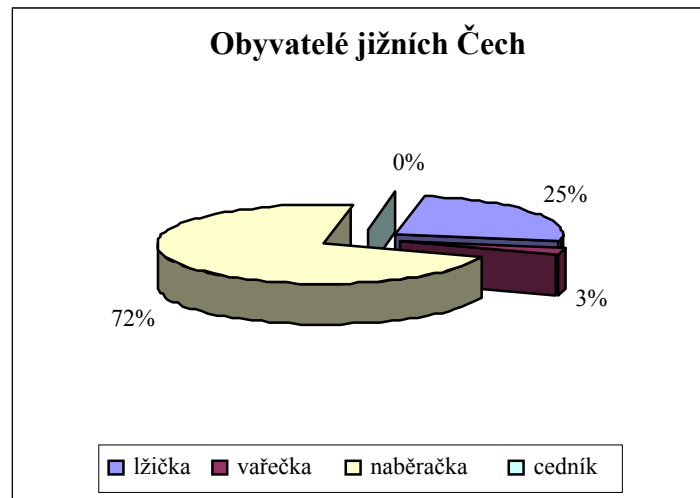

Obrázek 30. Význam slova „ogar“ u turistů ubyt. na Valašsku

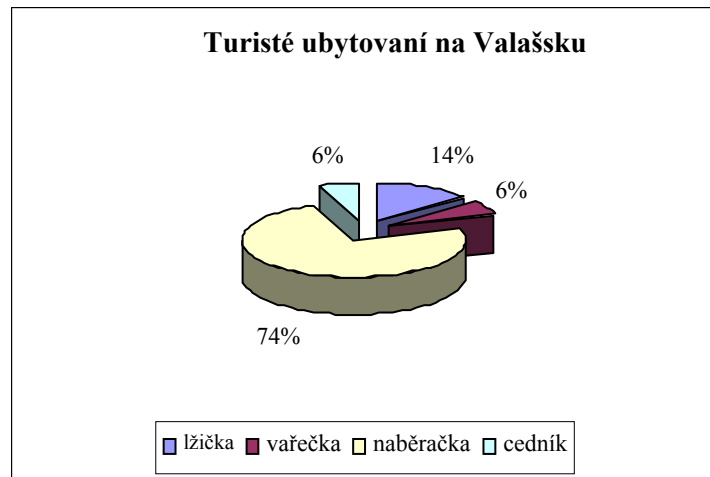

Obrázek 31. Význam slova „ogar“ u obyvatel Valašska

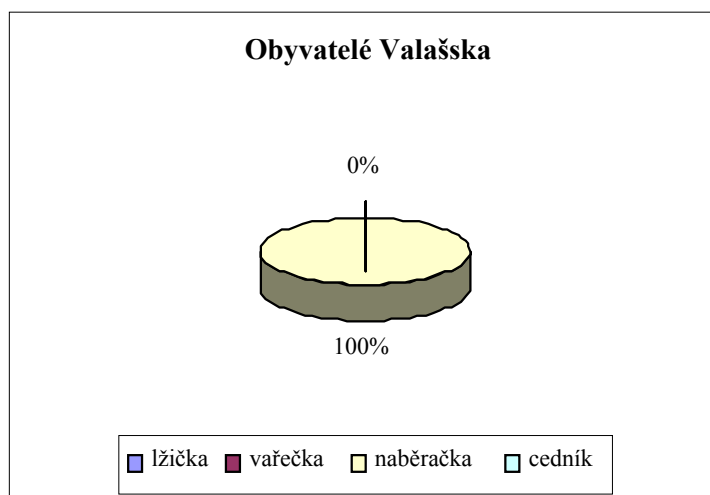
10) Co podle Vás znamená slovo „šufánek“?

Obrázek 32. Význam slova „šufánek“ u obyvatel jižních Čech

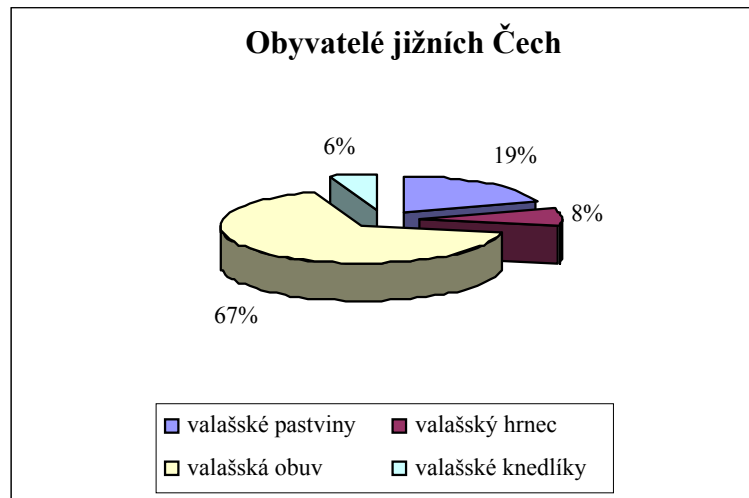

Obrázek 33. Význam slova „šufánek“ u turistů ubyt. na Valašsku

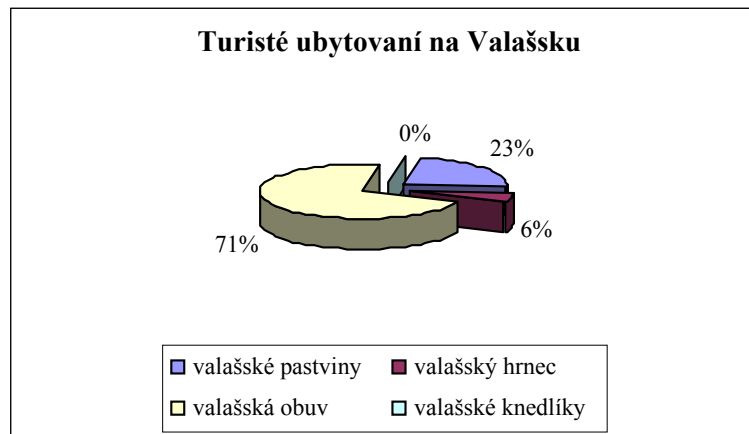

Obrázek 34. Význam slova „šufánek“ u obyvatel Valaška

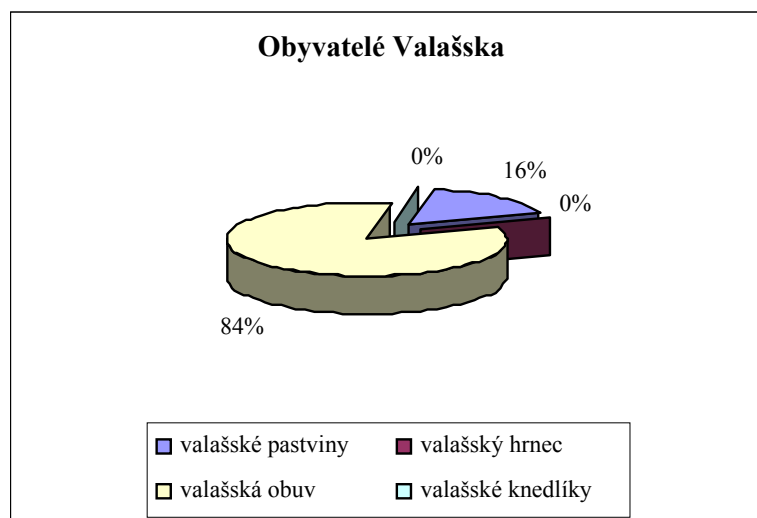
11) Co jsou to „krpce“?

Obrázek 35. Význam slova „krpce“ u obyvatel jižních Čech

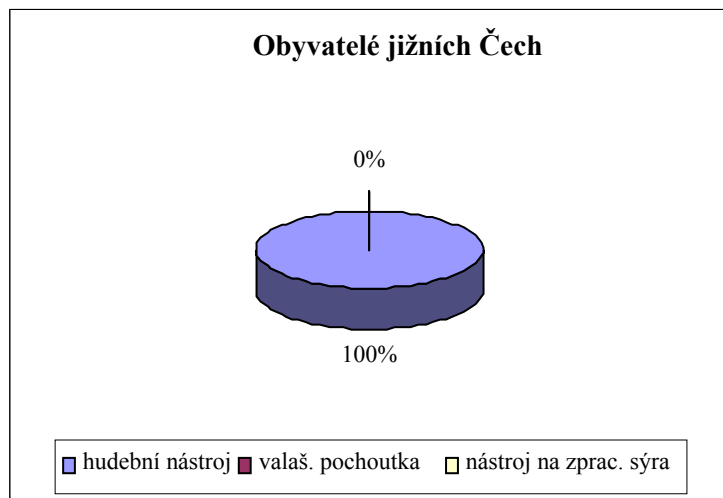

Obrázek 36. Význam slova „krpce“ u turistů ubyt. na Valašsku

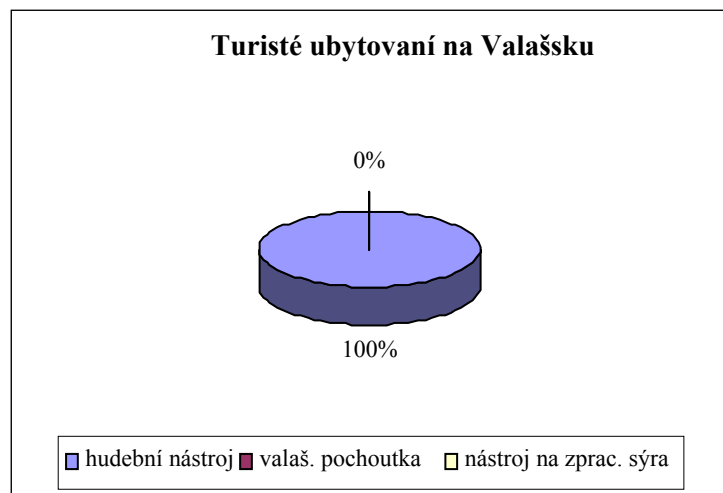

Obrázek 37. Význam slova „krpce“ u obyvatel Valaška

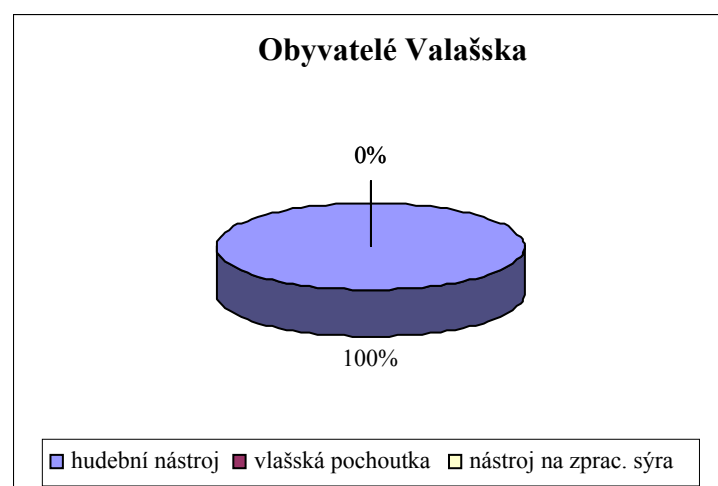
12) Co je to „cimbál“?

Obrázek 38. Znalost hudeb. nástroje „cimbál“ u obyvatel jižních Čech

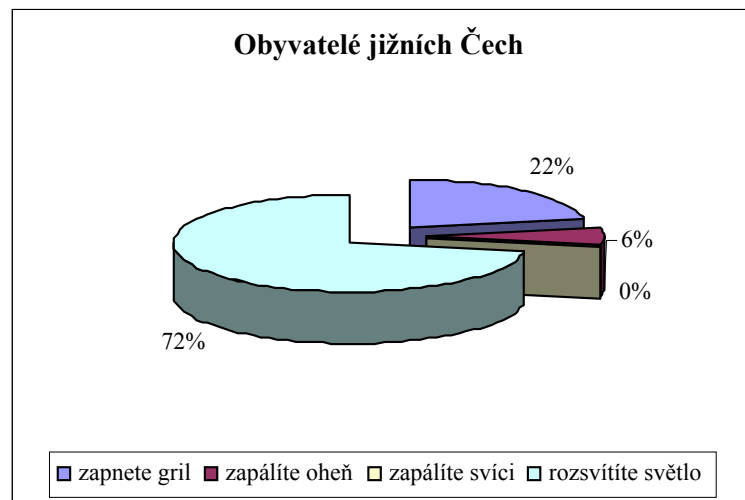

Obrázek 39. Znalost hudeb. nástroje „cimbál“ u turistů ubyt. na Valašsku

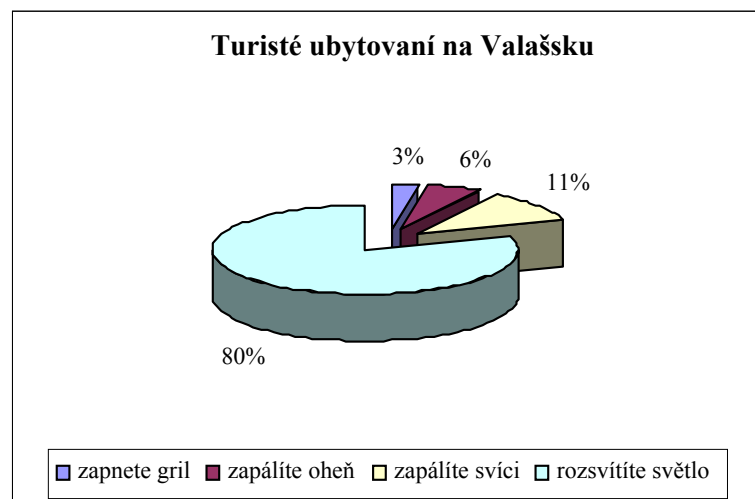

Obrázek 40. Znalost hudeb. nástroje „cimbál“ u obyvatel Valaška

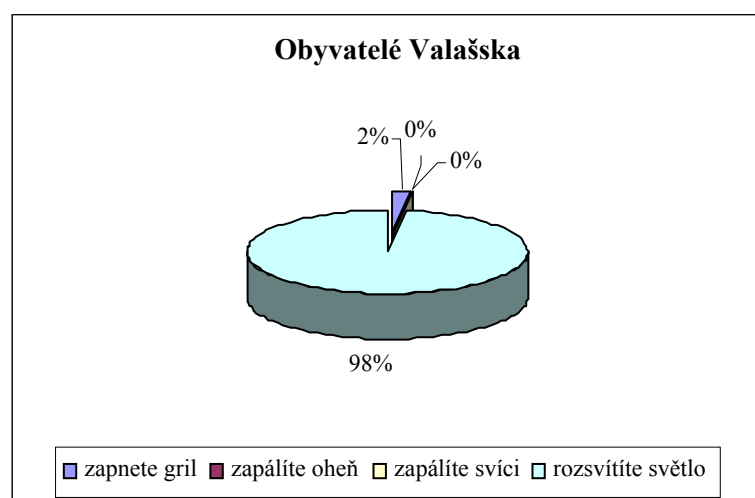
13) Co uděláte, řekne-li Vám člověk z Valašska at' „rožnete“?

Obrázek 41. Znalost slova „rožnout“ u obyvatel jižních Čech

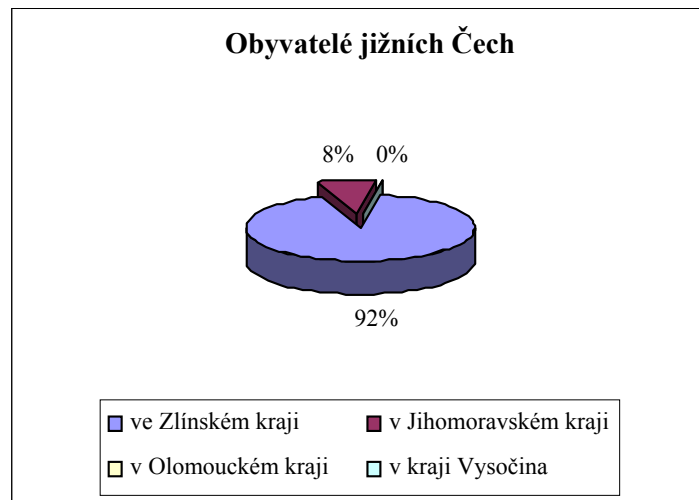

Obrázek 42. Znalost slova „rožnout“ u turistů ubytovaných na Valašsku

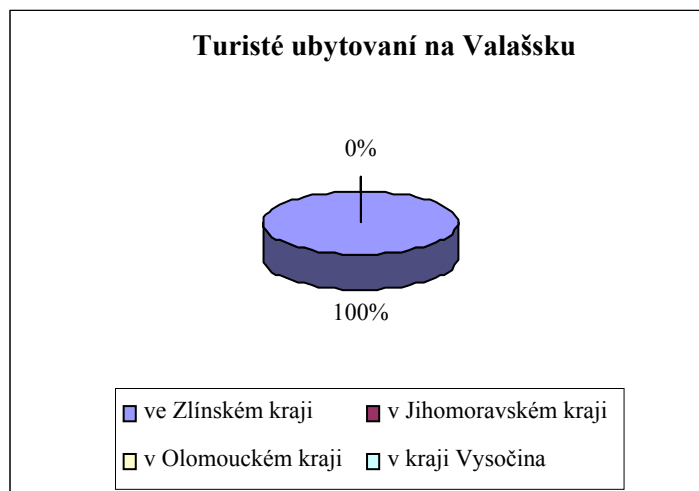

Obrázek 43. Znalost slova „rožnout“ u obyvatel Valašska

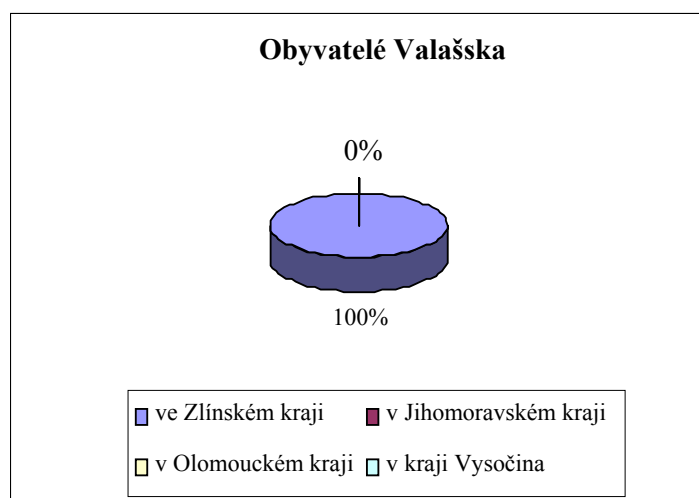
14) Valaško najdeme:

Obrázek 44. Znalost kraje, ve kterém leží Valaško, u obyvatel již. Čech

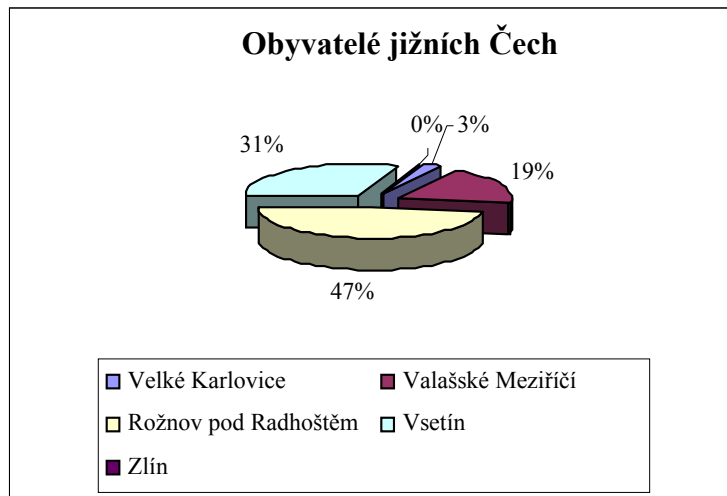

Obrázek 45. Znalost kraje, ve kterém leží Valaško, u turistů

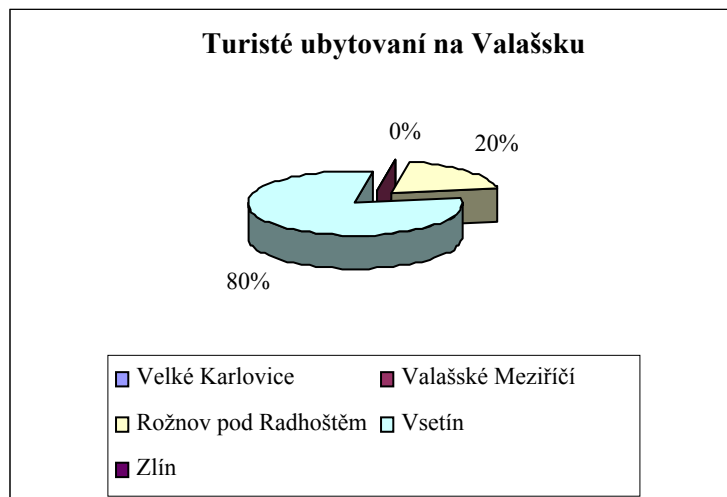

Obrázek 46. Znalost kraje, ve kterém leží Valaško u obyvatel Valaška

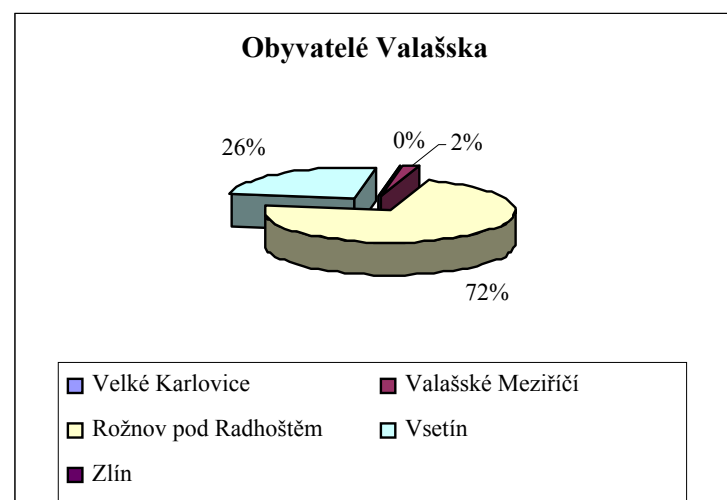
15) O kterém městě se říká, že je srdcem Valašska?

Obrázek 47. Srdce Valašska podle obyvatel jižních Čech

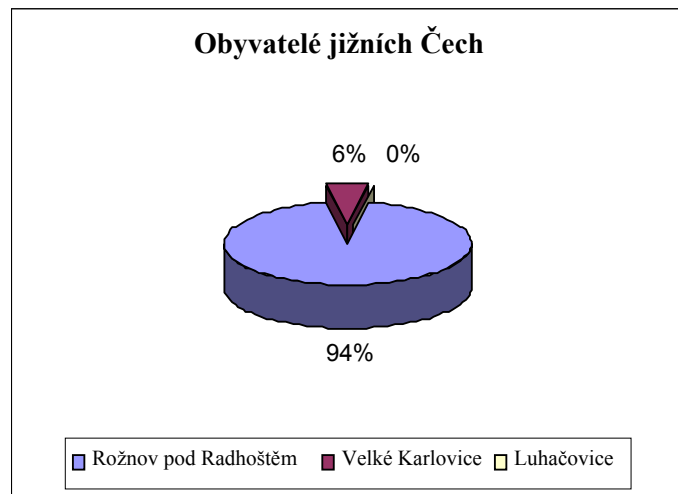
Obrázek 48. Srdce Valašska podle turistů ubytovaných na Valašsku

Obrázek 49. Srdce Valašska podle obyvatel Valašska

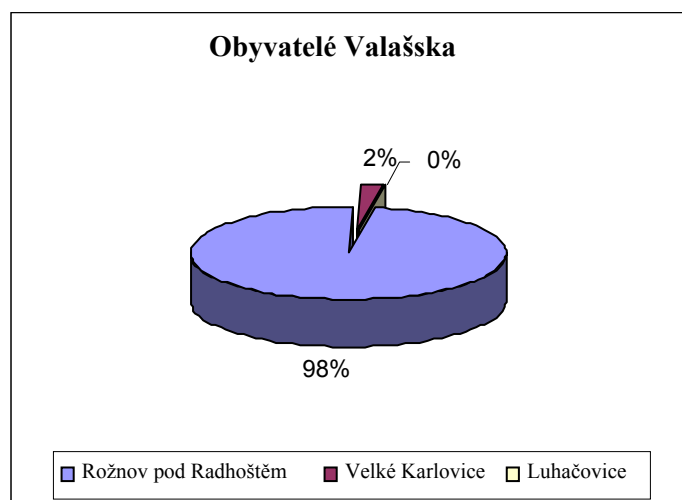
16) Valašské muzeum v přírodě (skanzen) se nachází ve městě:

Obrázek 50. Město, ve kterém najdeme „skanzen“, u obyvatel již. Čech

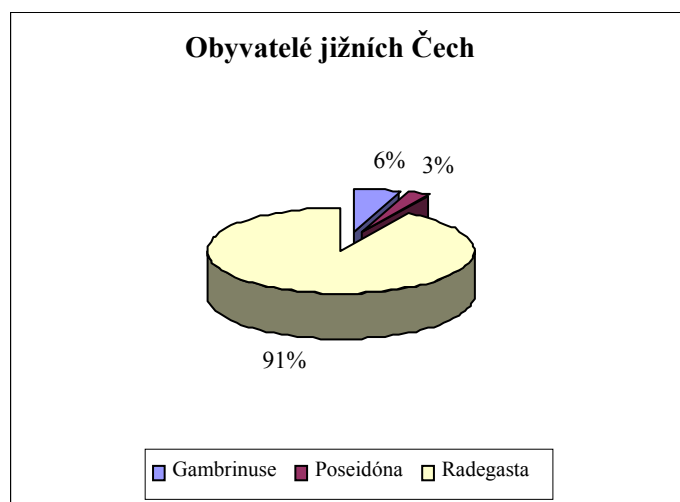

Obrázek 51. Město, ve kterém najdeme „skanzen“, u turist. ubyt. na Val.

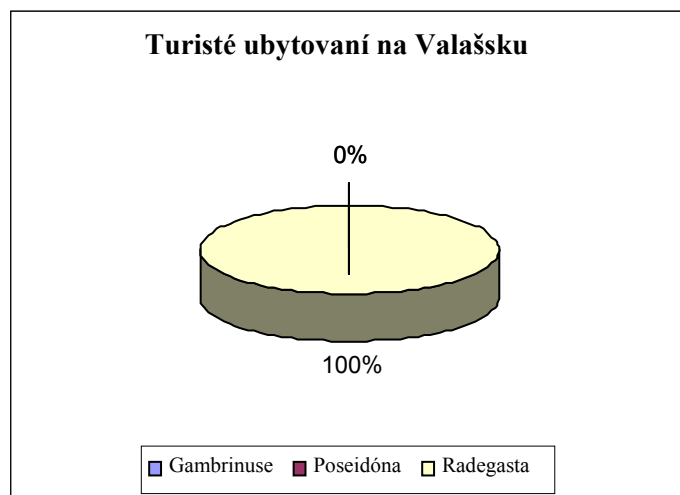

Obrázek 52. Město, ve kterém najdeme „skanzen“, u obyvatel Valaška

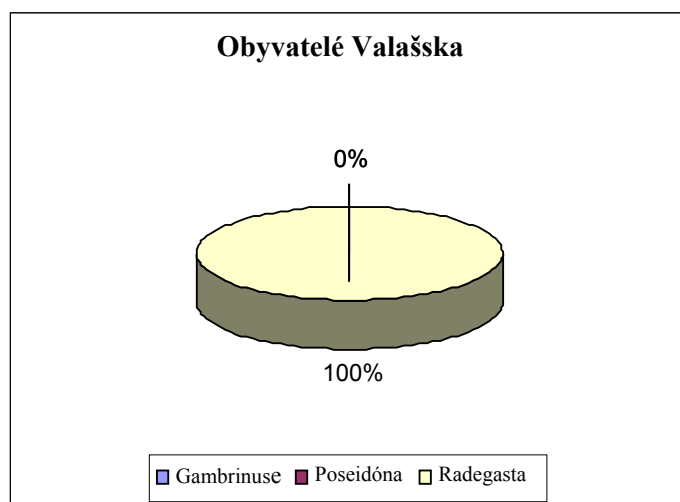
17) **Mezi Pustevnami a Radhoštěm se nachází socha pohanského boha hojnosti:**

Obrázek 53. Jméno pohanského boha hojnosti podle obyvatel jižních Čech

Obrázek 54. Jméno pohan. boha hojnosti podle turist. ubyt. na Valašsku

Obrázek 55. Jméno pohan. boha hojnosti podle obyvatel Valašska

5.2 SLOVNÍ VYHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ NA OTÁZKY ZNALOSTNÍHO CHARAKTERU

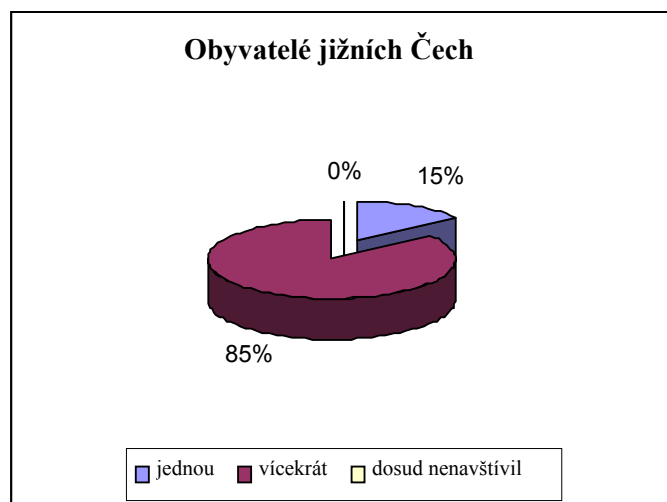
Skupina otázek, prověřující znalosti dotazovaných týkající se Valašska, začala průzkumem povědomí o projektu Valašské království. Dotazovaní z jižních Čech o tomto projektu informace mají, pouze v 14% o tomto projektu neslyšeli a v 14% si nebyli jisti obsahem tohoto projektu. Celých 72% dotazovaných z jižních Čech je s tímto projektem seznámena. Za hlavu Valašského království považují dotazovaní v převážné většině herce Boleslava Polívku, následuje Pavel Zedníček a Jarmila Šuláková. Přesto, že Bolek Polívka není oficiálně králem Valašského království, tou je již zmíněná Jarmila Šuláková, je spojení herce Boleslava Polívky s Valašským královstvím spíše obrazem boje o tuto pozici s majitelem projektu Tomášem Harabišem. Překvapivě ani s otázkami týkající se valašského nářečí neměli dotazovaní z jižních Čech větší obtíže. Pod pojmem „ogar“ si 78% dotazovaných představilo správně chlapce, 11% si představilo druh pokrmu a 8% plemeno psa. Pod pojmem šufánek si správně 72% dotazovaných představilo naběračku, 25% pak nesprávně lžičku. Slovo krpce, což je tradiční valašská kožená obuv, znalo 67% dotazovaných, 19% si představilo pod tímto pojmem valašské pastviny. Úderný strunný hudební nástroj cimbál je velmi dobře znám, proto celých 100% dotazovaných odpovědělo správně. U slovíčka „rožnout“ což znamená rozsvítit, 22% dotazovaných z jižních Čech zaváhalo a místo rozsvícení světla by šli zapnout gril. Dojdeme – li k otázkám týkajících se znalostí Valašského regionu, zde nedošlo k velkým překvapením. 92 % dotazovaných z jižních Čech ví, že Valašsko leží ve Zlínském kraji, pouze 8 % zařadilo Valašsko do Jihomoravského kraje. Obyvatelé jižních Čech považují za srdce Valašska město Rožnov pod Radhoštěm, následované městem Vsetín. Vědí, ve kterém městě by našli Valašské muzeum v přírodě, celých 94% dotazovaných by toto muzeum správně hledalo v Rožnově pod Radhoštěm. Rovněž 91% dotazovaných zná jméno pohanského Boha hojnosti, a to Radegasta.

U skupiny dotazovaných turistů jsou znalosti o Valašsku na ještě lepší úrovni. O Valašském království slyšelo 91% dotazovaných a za hlavu Valašského království považuje skupina turistů rovněž herce Boleslava Polívku, a to ze 77%. Protože turisté navštěvují Valašsko často a tráví zde poměrně dlouhou dobu, což vyšlo z následného bloku otázek týkajících se služeb, nemají s valašským nářečím problémy. Pod pojmem šufánek odpovědělo správně, že jde o naběračku 74% dotazovaných, 11% si myslelo, že se jedná o lžičku. Pod pojmem krpce si 23% dotazovaných turistů představilo valašské pastviny, celých 71%

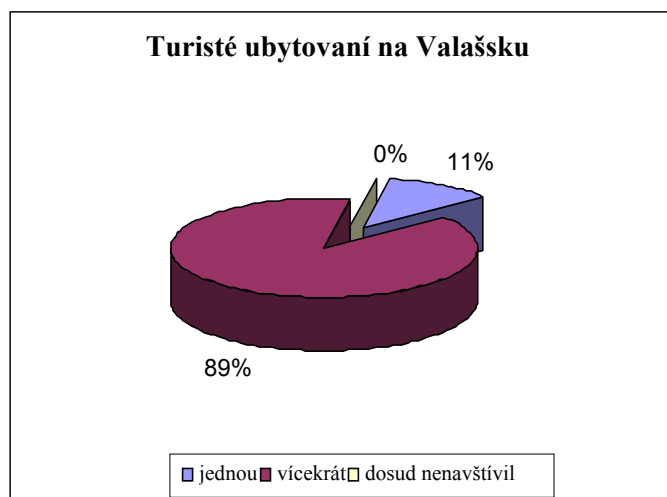
dotazovaných však odpovědělo správně, že jde o valašskou obuv. Za srdce Valašska považují turisté město Vsetín, a to z celých 80%, s 20% následuje Rožnov pod Radhoštěm. Valašské muzeum v přírodě všichni dotazovaní zařadili správně pod město Rožnov pod Radhoštěm, stejně tak, jako všichni správně uvedli jméno pohanského Boha hojnosti, a to Radegasta.

Skupina dotazovaných obyvatel má samozřejmě znalost o Valašsku na nejvyšší úrovni. Překvapením bylo, že 95 % dotazovaných považuje herce Boleslava Polívku za hlavu Valašského království. Na tomto překvapivém zjištění může mít podíl skutečnost, že herec Boleslav Polívka byl zvolen Valašským králem při příležitosti konání folklórní akce Valašské záření, ta však nemá nic společného s projektem Valašského království. Dalším překvapením byla neznalost slova „krpce“ u místních obyvatel, celých 16% dotazovaných si myslelo, že jde o valašské pastviny. Tady se opět na tomto výsledku mohla podepsat záměna slova „krpce“ a „krpál“ – což je valašské označení pro kopec. 72% dotazovaných považuje za srdce Valašska město Rožnov pod Radhoštěm, 26% pak město Vsetín. 98% dotazovaných by správně hledalo Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, pouze 2% dotazovaných by toto muzeum hledalo ve Velkých Karlovicích. Pohanského Boha hojnosti všichni dotazovaní správně pojmenovali jako Radegasta.

18) Navštívili jste někdy Valašsko?

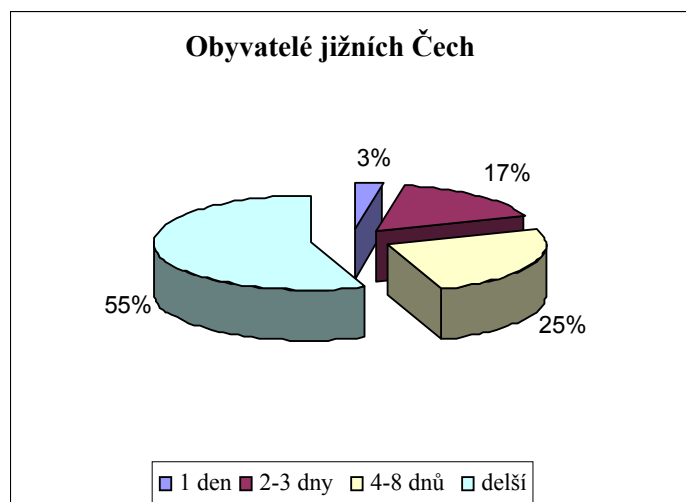

Obrázek 56. Návštěvnost Valašska obyvateli jižních Čech

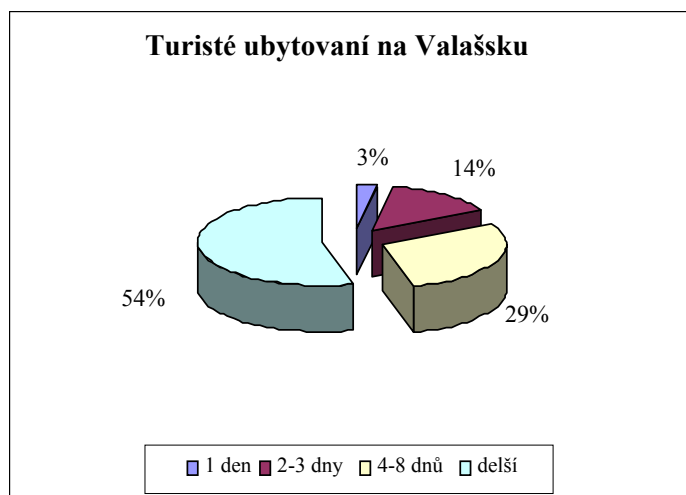

Obrázek 57. Návštěvnost Valašska turisty

19) **Délka Vašeho pobytu na Valašsku?**

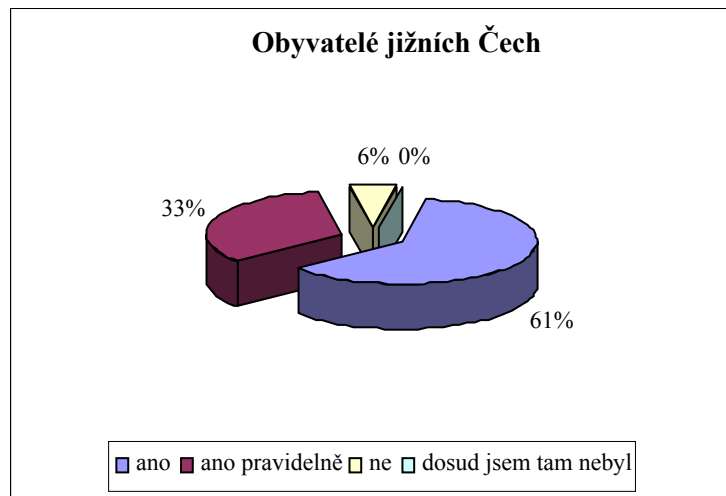

Obrázek 58. Délka pobytu na Valašsku u obyvatel jižních Čech

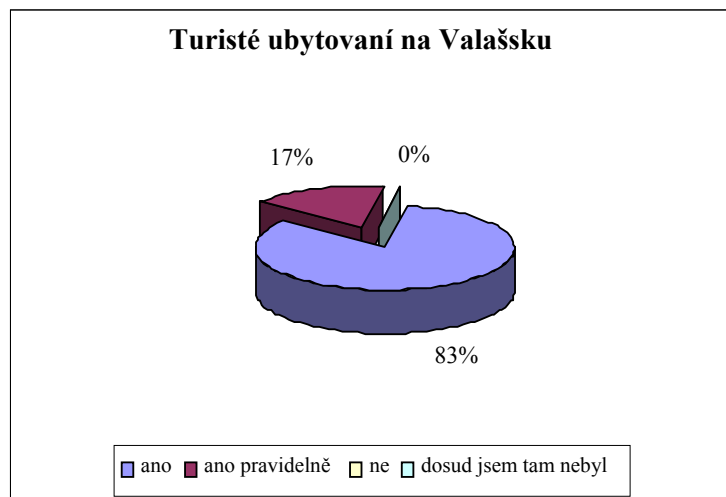

Obrázek 59. Délka pobytu na Valašsku u turistů ubyt. na Valašsku

20) Vracíte se rádi na Valašsko?

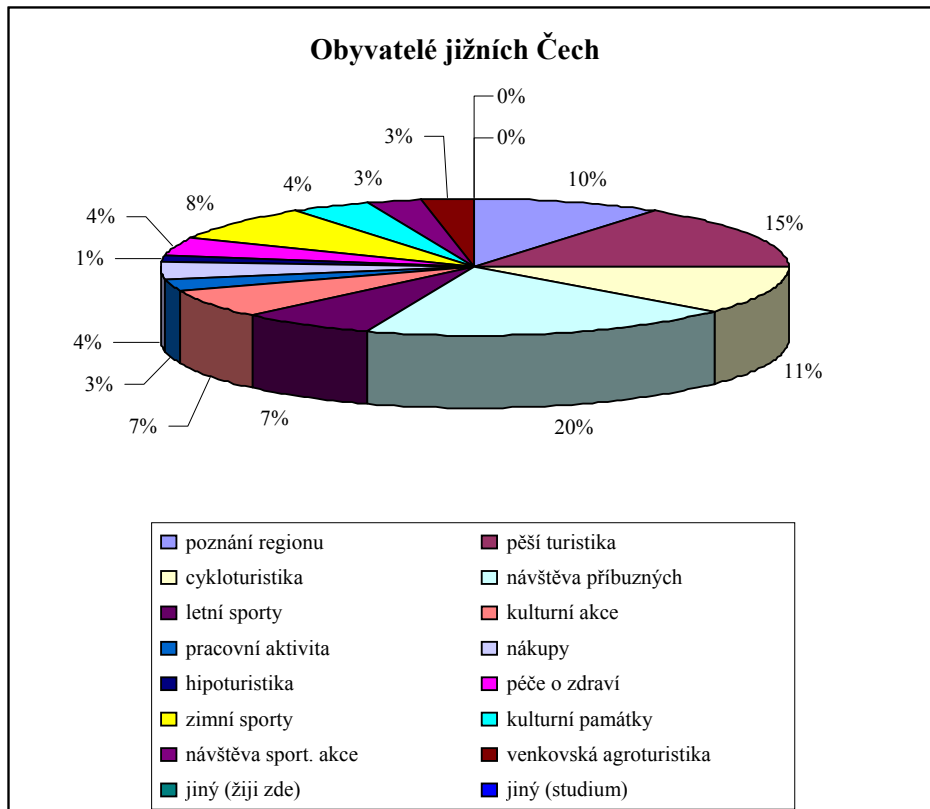

Obrázek 60. Oblíbenost Valašska u obyvatel jižních Čech

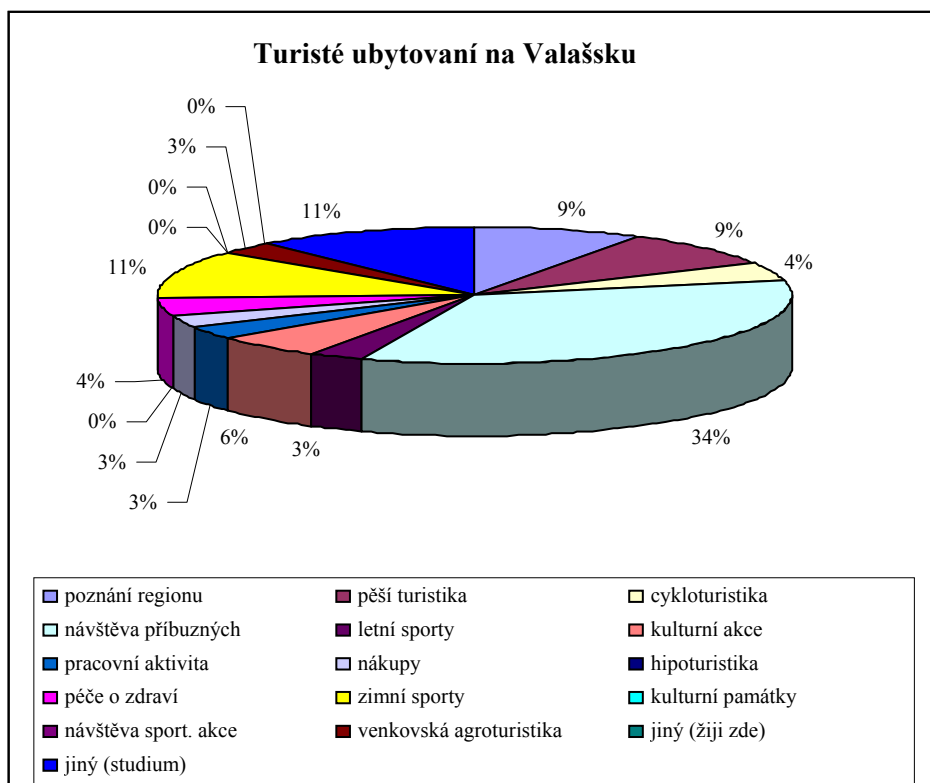

Obrázek 61. Oblíbenost Valašska u turistů ubyt. na Valašsku

21) **Důvod Vaší návštěvy?**

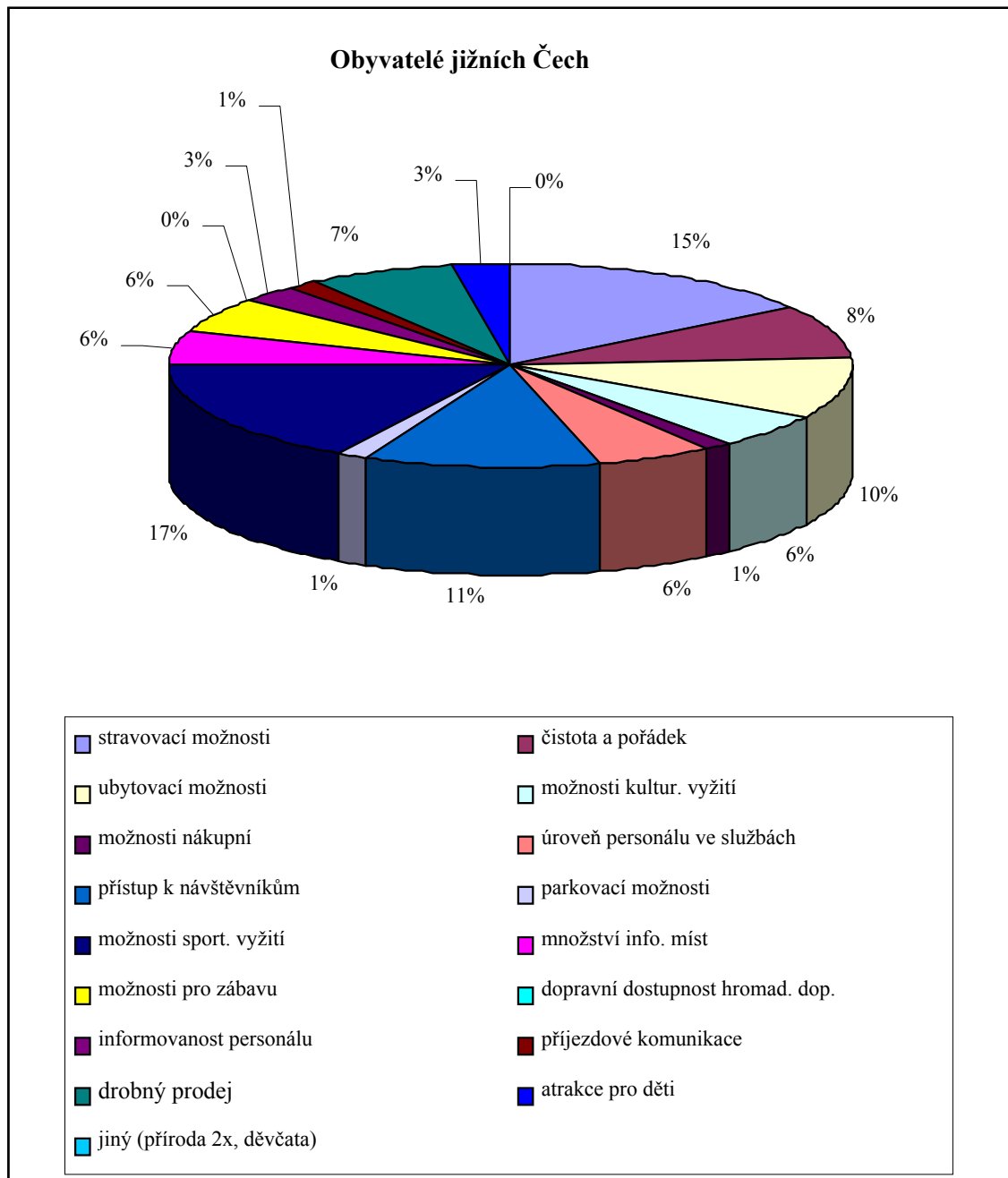
Obrázek 62. Důvody návštěvy Valašska u obyvatel jižních Čech

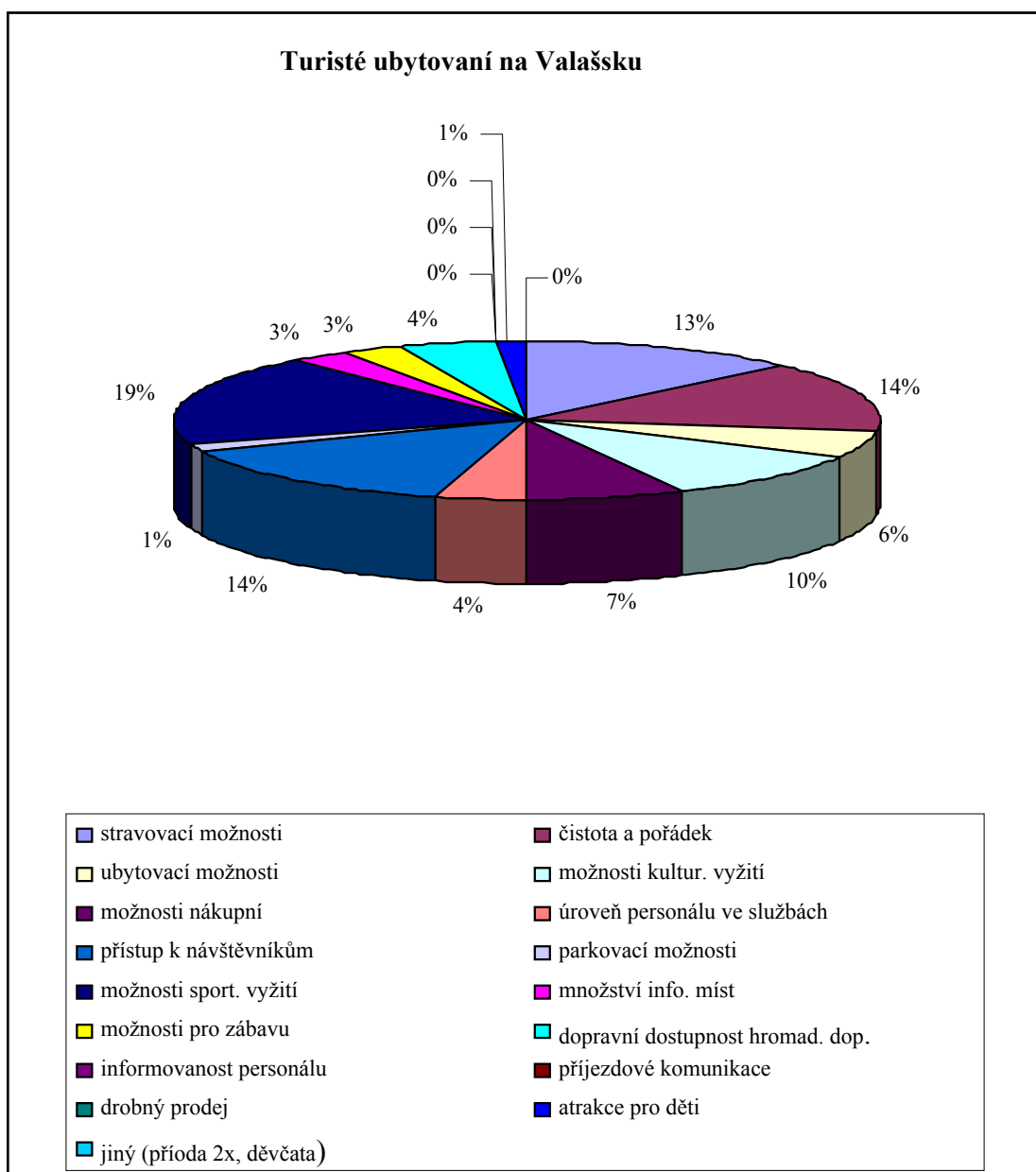
Obrázek 63. Důvody návštěvy u turistů ubytovaných na Valašsku

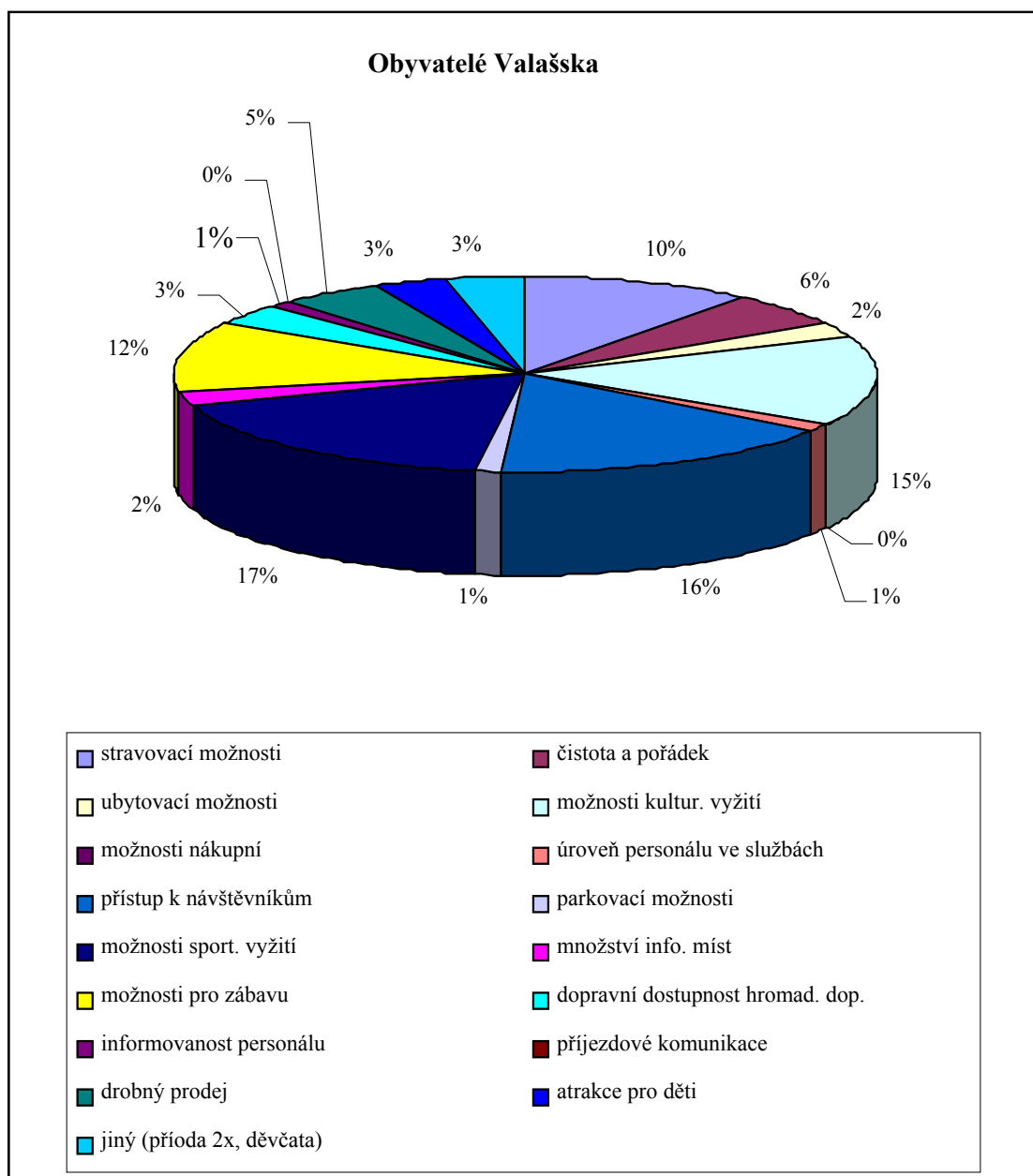
22) S čím jste byli nejvíce spokojeni?

Obrázek 64. Spokojenost se službami u obyvatel již. Čech

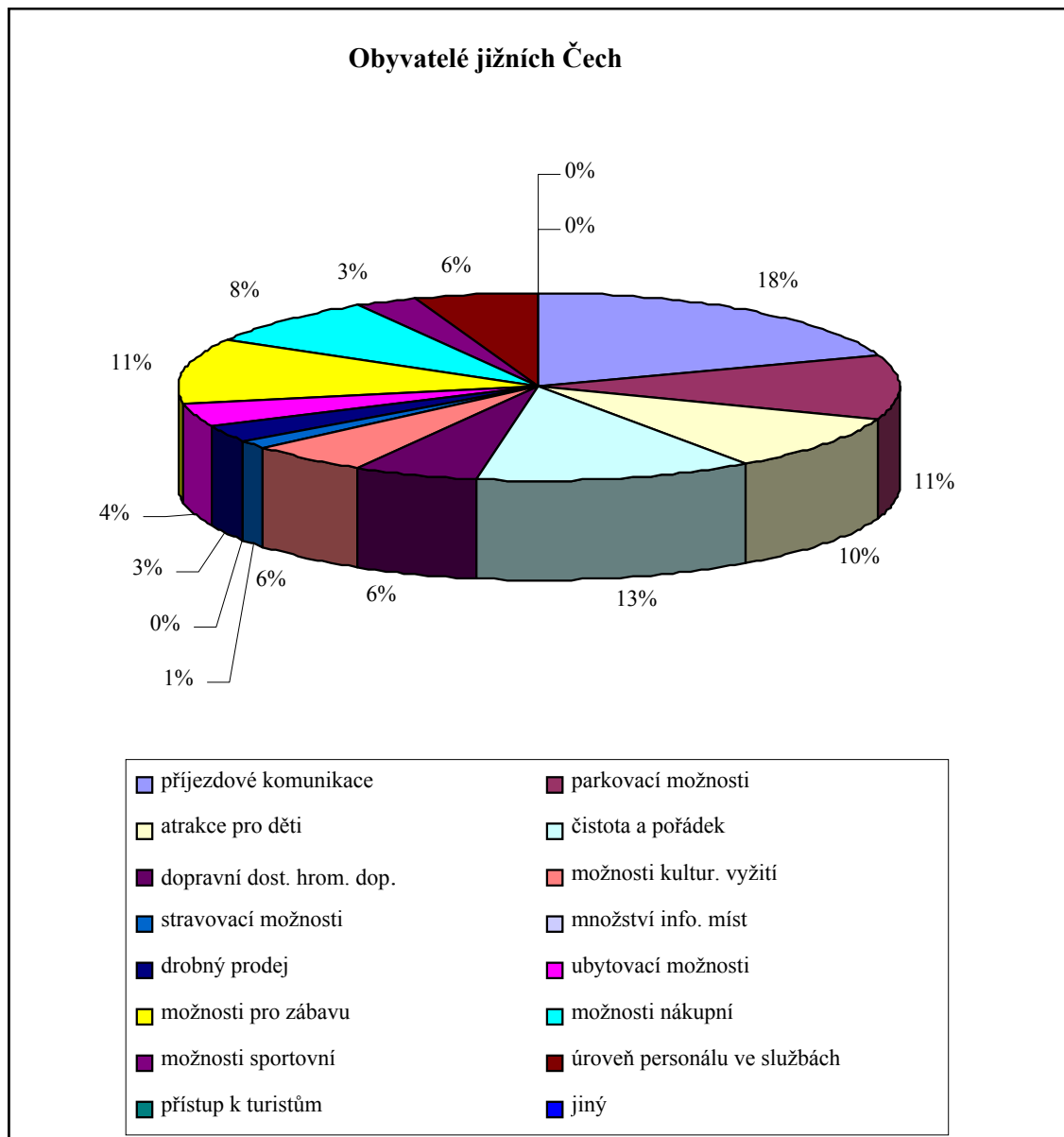

Obrázek 65. Spokojenost se službami u turistů ubytovaných na Valašsku

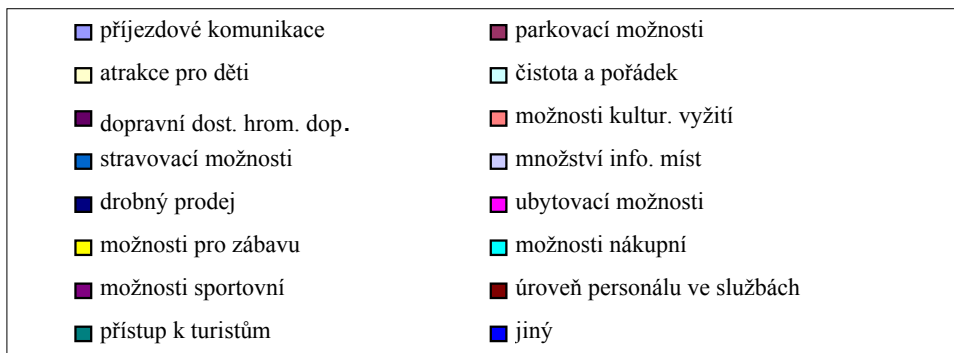
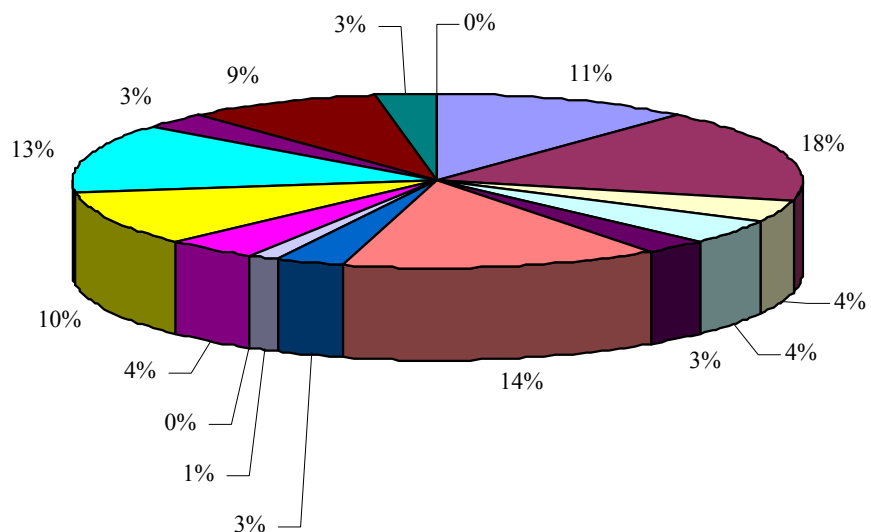
Obrázek 66. Spokojenost se službami u obyvatel Valašska

23) Co by se mělo zlepšit, co Vám chybělo?

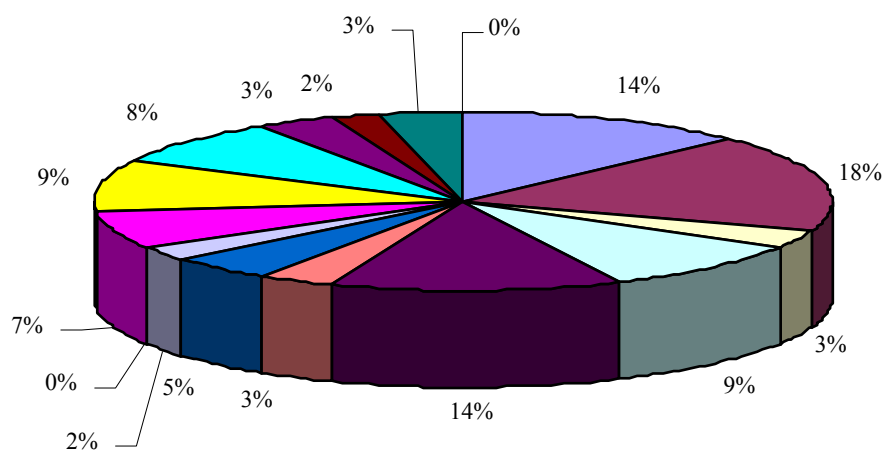
Obrázek 67. Nedostatky v poskytovaných službách podle obyvatel jižních Čech

Turisté ubytovaní na Valašsku

Obrázek 68. Nedostatky v poskyt. službách podle turistů ubytovaných na Valašsku

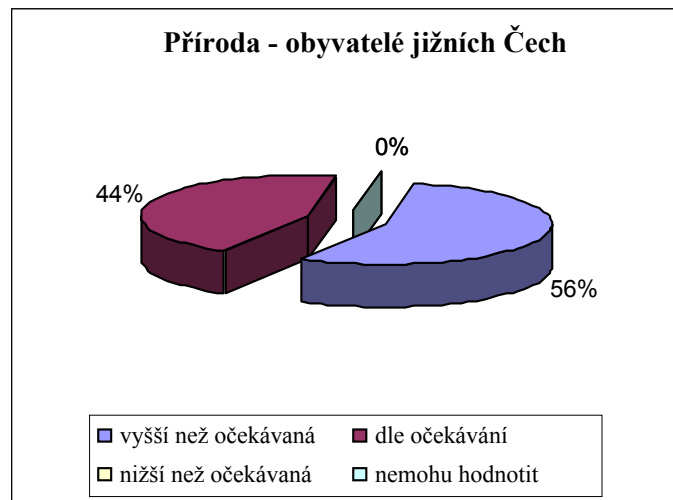
Obyvatelé Valašska

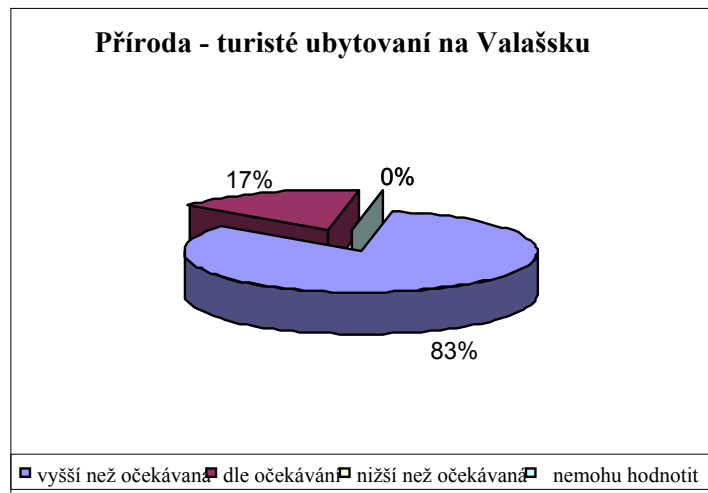
■ příjezdové komunikace	■ parkovací možnosti
■ atrakce pro děti	■ čistota a pořádek
■ dopravní dost. hrom. dop.	■ možnosti kultur. vyžití
■ stravovací možnosti	■ množství info. míst
■ drobný prodej	■ ubytovací možnosti
■ možnosti pro zábavu	■ možnosti nákupní
■ možnosti sportovní	■ úroveň personálu ve službách
■ přístup k turistům	■ jiný

Obrázek 69. Nedostatky v poskytovaných službách podle obyvatel Valašska

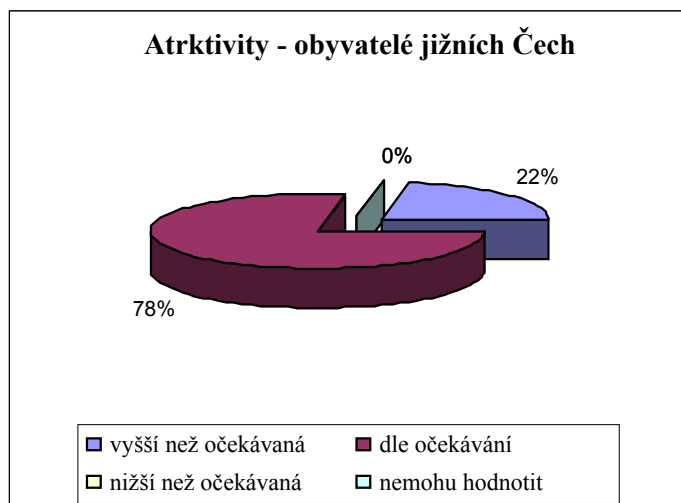
24) Jak se při návštěvě Valašska shodovaly Vaše představy se skutečností?

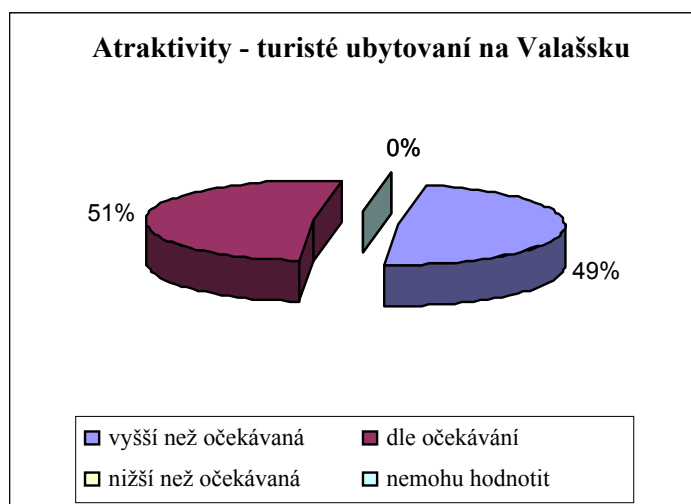
Obrázek 70. Zhodnocení přírody Valašska obyvateli jižních Čech

Obrázek 71. Zhodnocení přírody Valašska turisty ubytovanými na Val.

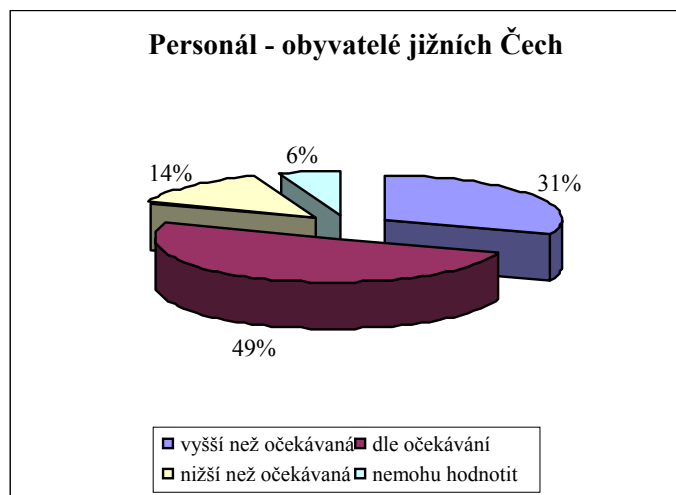

Obrázek 72. Zhodnocení atraktivit Valašska obyvateli jižních Čech

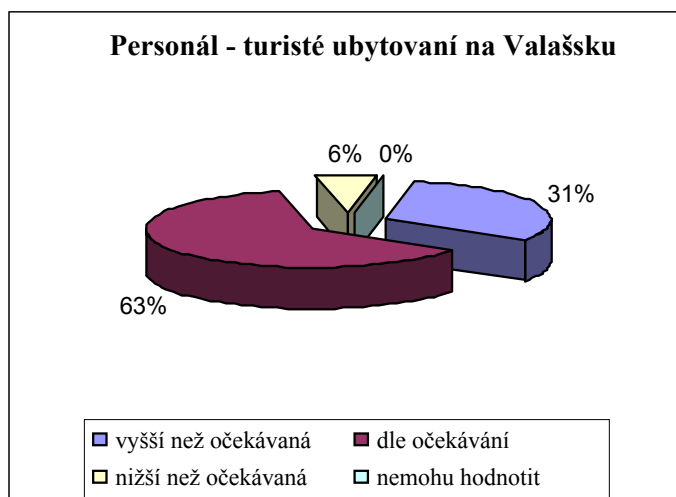

Obrázek 73. Zhodnocení atraktivit Valašska turisty ubyt. na Valašsku

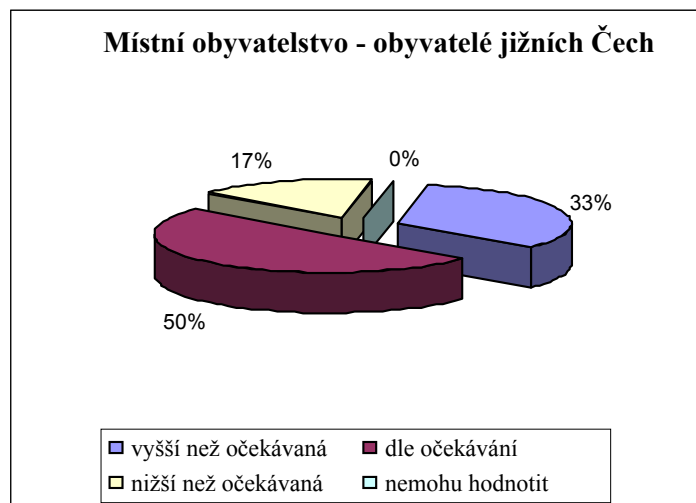

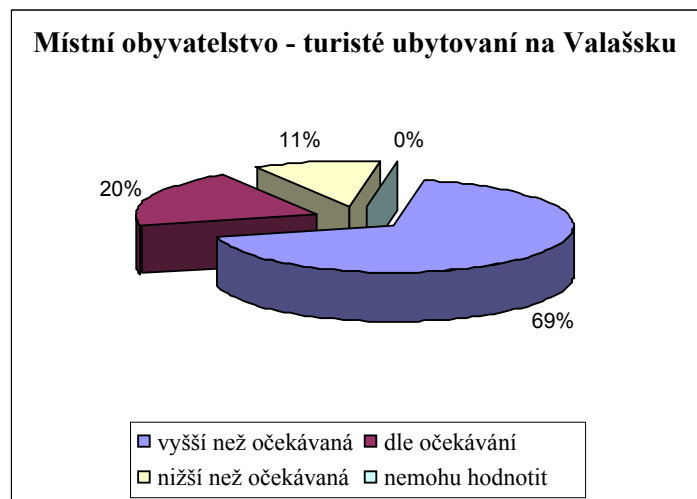
Obrázek 74. Zhodnocení personálu ve službách obyvateli již. Čech

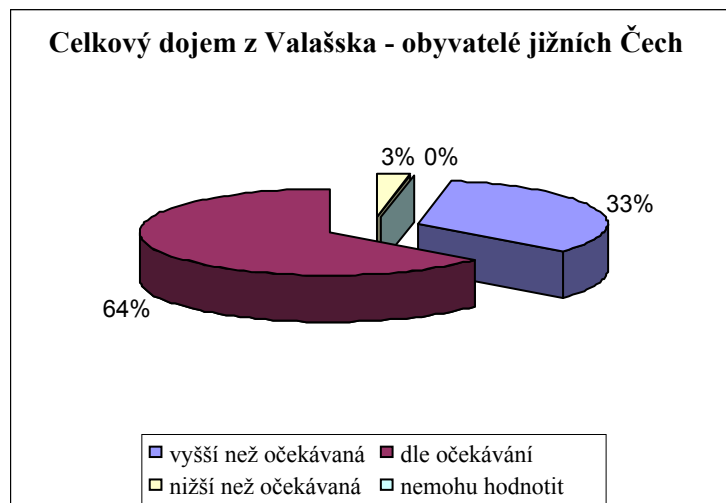
Obrázek 75. Zhodnocení personálu ve službách turisty ubyt. na Val.

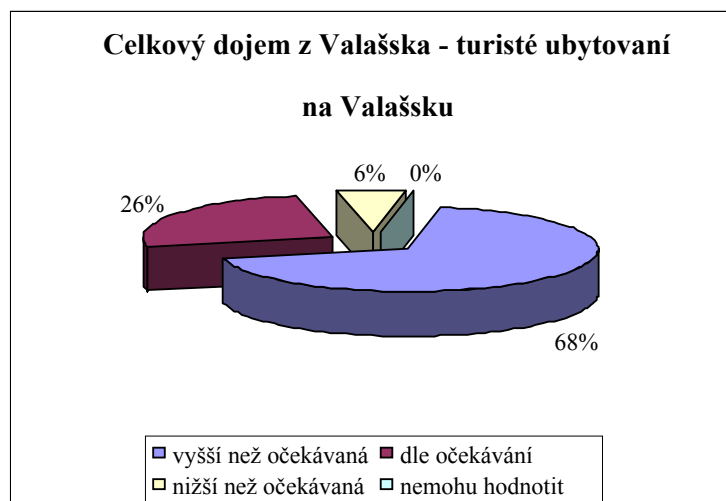
Obrázek 76. Zhodnocení místního obyvatelstva obyvateli již Čech

Obrázek 77. Zhodnocení místního obyv. turisty ubyt. na Valašsku

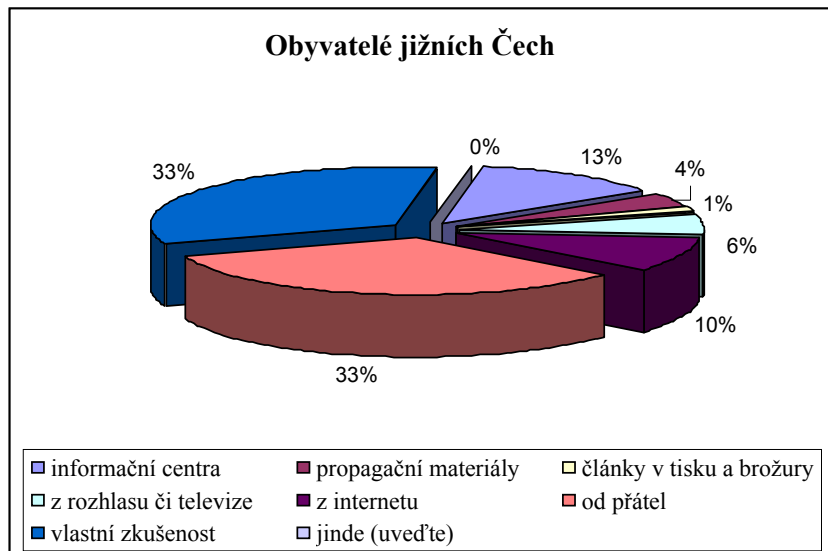

Obrázek 78. Zhodnocení celkového dojmu z Valašska obyvateli již Čech

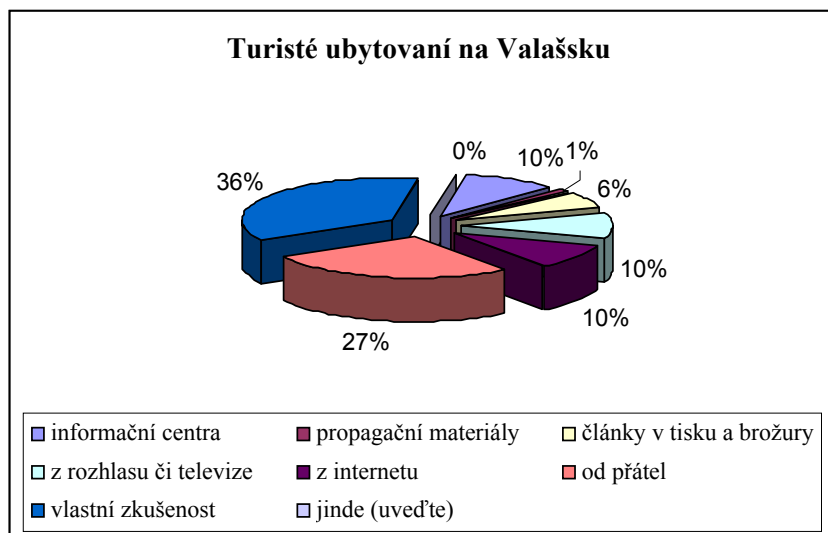

Obrázek 79. Zhodnocení celk. dojmu z Valašska turisty ubyt na Valašsku

25) Z jakých zdrojů jste čerpali informace o Valašsku?

Obrázek 80. Zdroje informací o Valašsku u obyvatel jižních Čech

Obrázek 81. Zdroje informací o Valašsku u turistů ubytovaných na Valašsku

5.3 SLOVNÍ VYHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ NA OTÁZKY HODNOTÍCÍ KVALITU SLUŽEB POSKYTOVANÝCH NA VALAŠSKU

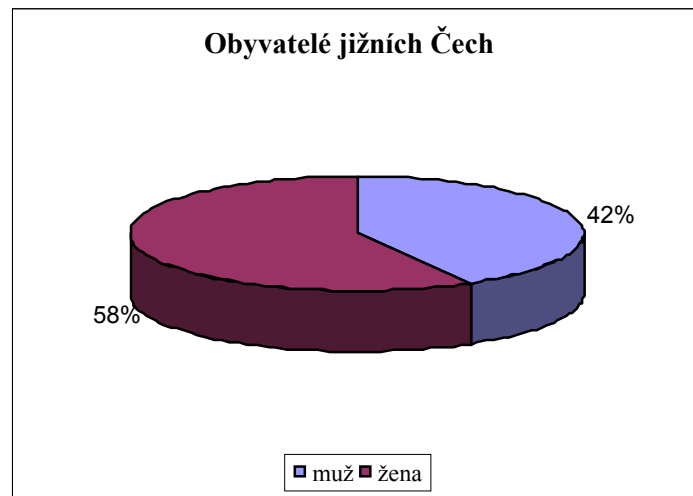
Blok otázek, týkající se spokojenosti dotazovaných se službami poskytovanými na Valašsku, jsem začala otázkami, zda dotazovaní již na Valašsko zavítali a jak dlouho se zde zdrželi. Všichni dotazovaní z jižních Čech v minulosti již na Valašsku byli a zdrželi se v tomto kraji převážně déle než jeden týden. 61% dotazovaných uvedlo, že mají - li možnost, rádi se na Valašsko vracejí, 33% dotazovaných se na Valašsko vrací pravidelně. Hlavním důvodem návštěvy pro dotazované z jižních Čech je návštěva příbuzných a známých, dalším pádným důvodem pro návštěvu tohoto regionu je poznání regionu, turistika a cykloturistika. Nejvíce spokojeni byli dotazovaní s možnostmi sportovního vyžití, se stravovacími možnostmi a rovněž si cenili přístupu místních obyvatel k návštěvníkům. S čím naopak příliš spokojeni nebyli a co by se mělo na Valašsku zlepšit, jsou příjezdové komunikace, čistota a pořádek, parkovací možnosti a rozšířit by se měly rovněž atraktivita pro děti. Většina dotazovaných uvedla, že příroda na Valašsku předčila jejich očekávání, pro 44% dotazovaných byla příroda dle očekávání. Atraktivita, které měli možnost dotazovaní na Valašsku shlédnout, odpovídaly představám obyvatel jižních Čech ze 78%. Služby personálu odpovídali představám dotazovaných z 49%, 31% dotazovaných pak označilo služby personálu za vyšší než očekávané. Celkový dojem z Valašska naplnil očekávání u 64 % dotazovaných, 33% dotazovaných uvedlo, že Valašsko předčilo jejich očekávání. Zajímalo mne rovněž, z jakých zdrojů čerpali dotazovaní z jižních Čech informace o Valašsku. Z výsledků mého šetření vyplývá, že nejčastějším zdrojem informací u této skupiny dotazovaných byli přátelé dotazovaných nejspíše na Valašsku žijící. Velkou roli zde sehrála rovněž vlastní zkušenost.

Skupina turistů ubytovaných na Valašsku odpovídala na dotazy následovně. Celých 89% turistů navštívilo Valašsko již vícekrát, 54% dotazovaných zde strávilo dobu delší než jeden týden. Mají-li turisté možnost, rádi se na Valašsko vracejí, 17% dotazovaných turistů se na Valašsko vrací pravidelně. Důvodem jejich návštěvy Valašska je zejména poznání regionu, pěší turistika, v hojně míře poté rovněž návštěva přátel a známých. Turisté na Valašsku oceňují zejména možnosti sportovního vyžití, přístup místních obyvatel k návštěvníkům, stravovací možnosti a možnosti kulturního vyžití. U této skupiny dotazovaných bylo 14% spokojeno s čistotou a pořádkem na Valašsku, na rozdíl od skupiny dotazovaných z jižních Čech, kteří byli s pořádkem na Valašsku poněkud nespokojeni. Co by se na Valašsku mělo

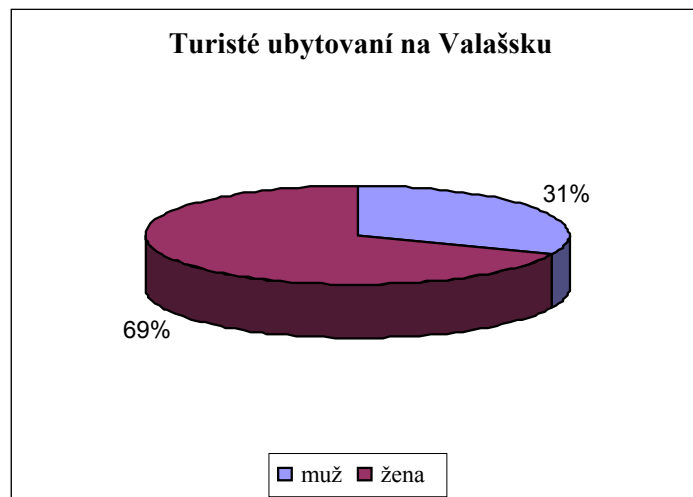
podle turistů zlepšit, jsou příjezdové komunikace, parkovací možnosti, možnosti pro zábavu a nákupní možnosti. Celých 83% dotazovaných turistů uvedlo, že příroda na Valašsku předčila jejich očekávání, rovněž atrakce, které měli možnost turisté na Valašsku shlédnout, ve 49 % odpovědí předčily očekávání dotazovaných. 51% dotazovaných uvedlo, že atraktivita na Valašsku navštívené uspokojily jejich očekávání. Služby personálu naplnily očekávání turistů z 63%. Co však předčilo očekávání turistů, a to hned z 69%, je pohostinnost místních obyvatel. 68% dotazovaných uvedlo, že celkový dojem z Valašska po jeho návštěvě předčil jejich očekávání. Nejvýznamnějším zdrojem informací pro turisty jsou i v tomto případě přátelé, podstatná je rovněž vlastní zkušenost, chválena byla i činnost informačních center.

Skupina místních obyvatel na většinu otázek z tohoto bloku nemusela odpovídat, jelikož otázky, které jsem v této části dotazníku kladla, byly určeny lidem, kteří na Valašsku trvale nežijí. O co jsem však dotazované obyvatele Valašska požádala, bylo vyjádření spokojenosti a nespokojenosti se službami poskytovanými na Valašsku. Obyvatelé Valašska jsou spokojeni s možnostmi sportovního a kulturního vyžití, rovněž s možnostmi pro zábavu. Z odpovědí rovněž vyplynulo, že oceňují i pohostinnost a vstřícnost Valachů. S čím ovšem obyvatelé Valašska spokojeni nejsou, jsou příjezdové komunikace, parkovací možnosti, hromadná doprava a čistota a pořádek na Valašsku.

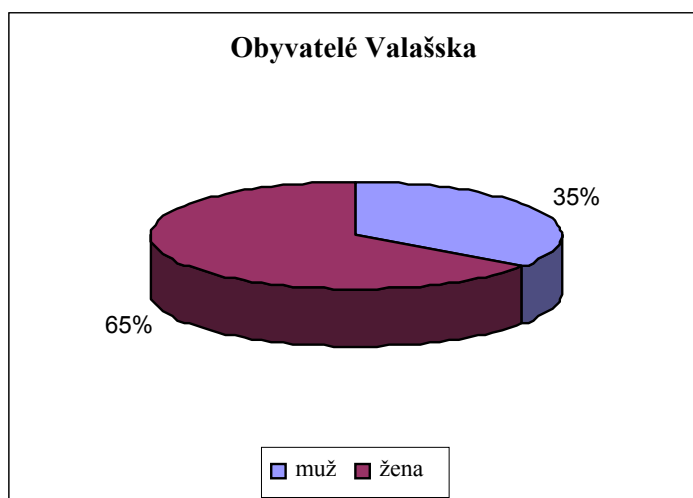
26) Jste:

Obrázek 82. Pohlaví dotazovaných obyvatel jižních Čech

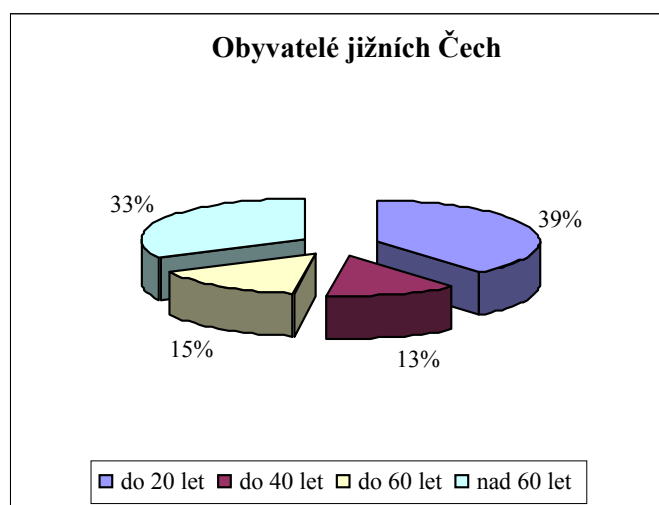

Obrázek 83. Pohlaví dotazovaných turistů ubytovaných na Valašsku

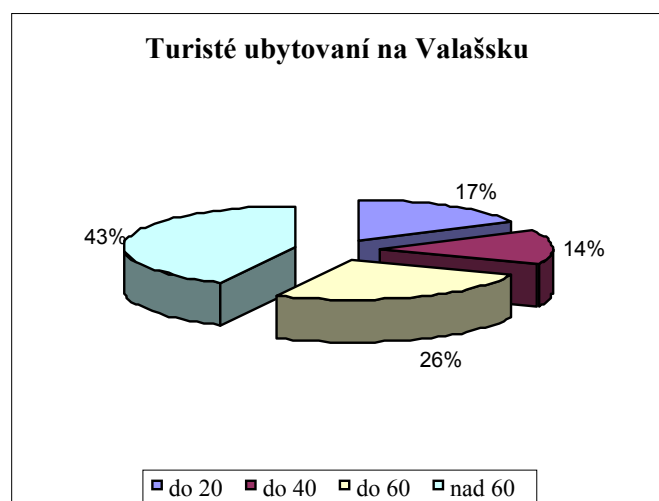

Obrázek 84. Pohlaví dotazovaných obyvatel Valašska

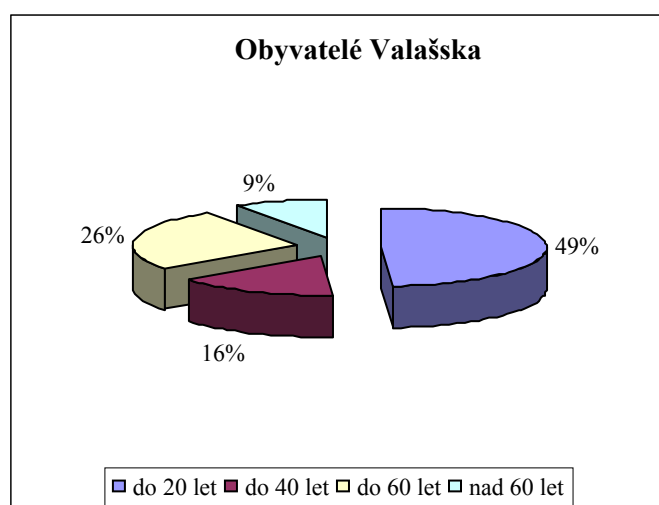
27) Do jaké věkové kategorie se řadíte?

Obrázek 85. Věkové rozmezí dotazovaných z jižních Čech

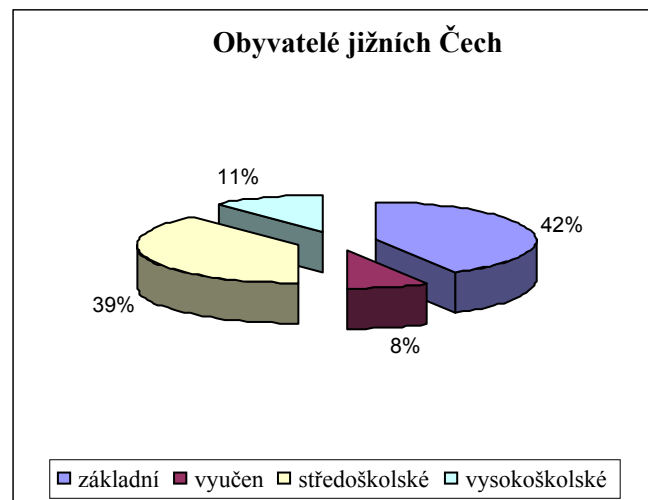
Obrázek 86. Věkové rozmezí dotazovaných turistů ubyt. na Valašsku

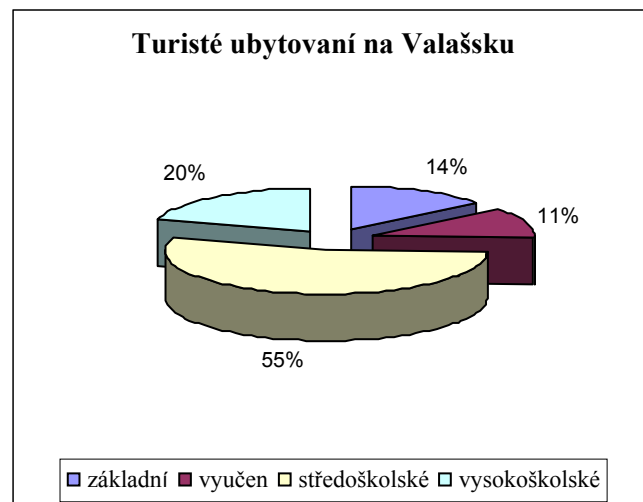
Obrázek 87. Věkové rozmezí dotazovaných obyvatel Valašska

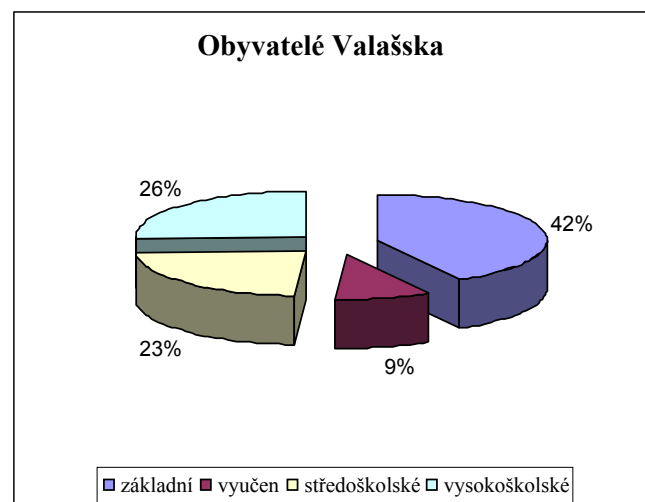
28) Vaše dosažené vzdělání?

Obrázek 88. Dosažené vzdělání obyvatel jižních Čech

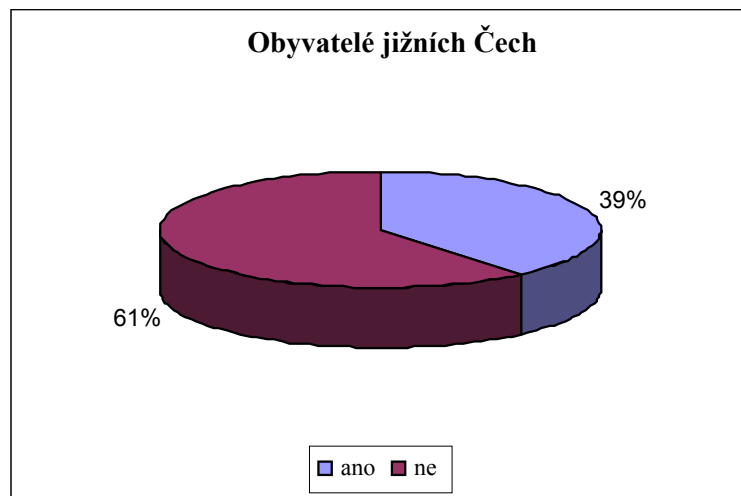

Obrázek 89. Dosažené vzdělání turistů ubytovaných na Valašsku

Obrázek 90. Dosažené vzdělání obyvatel Valašska

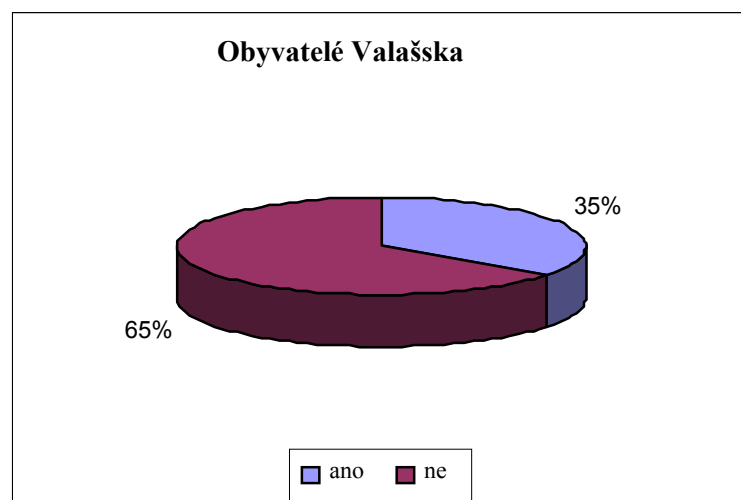
29) **Jste ekonomicky aktivní?**

Obrázek 91. Ekonomická aktivita u dotazovaných jižních Čech

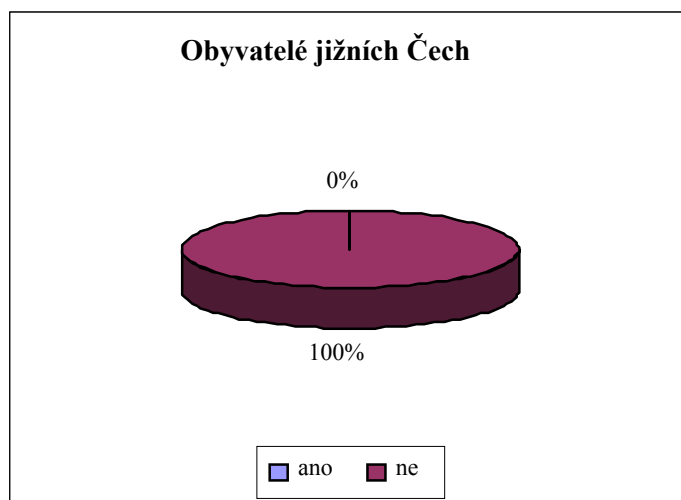

Obrázek 92. Ekonomická aktivita u dotaz. turistů ubyt. na Valašsku

Obrázek 93. Ekonomická aktivita dotazovaných obyvatel Valašska

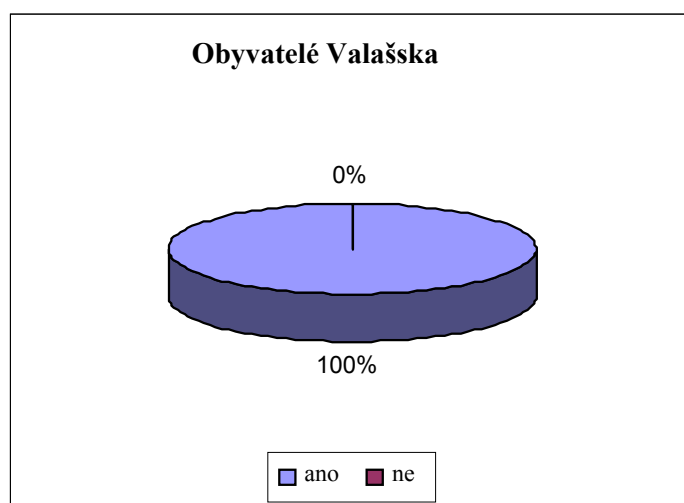
30) **Žijete na Valašsku?**

Obrázek 94. Bydliště dotazovaných z jižních Čech

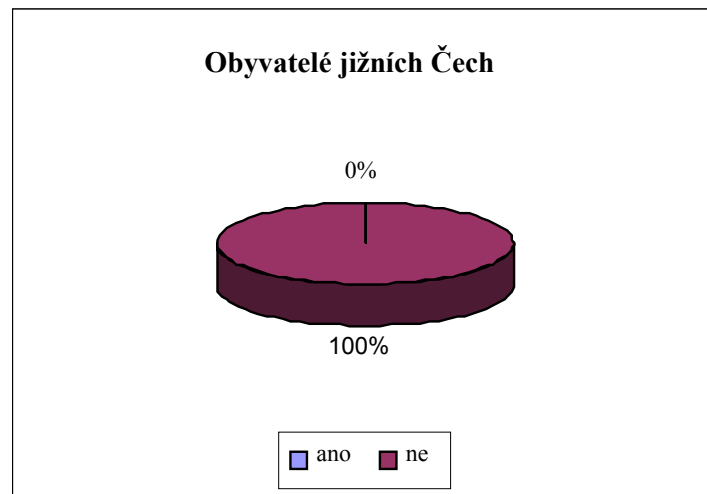

Obrázek 95. Bydliště dotazovaných turistů ubyt. na Valašsku

Obrázek 96. Bydliště dotazovaných obyvatel Valašska

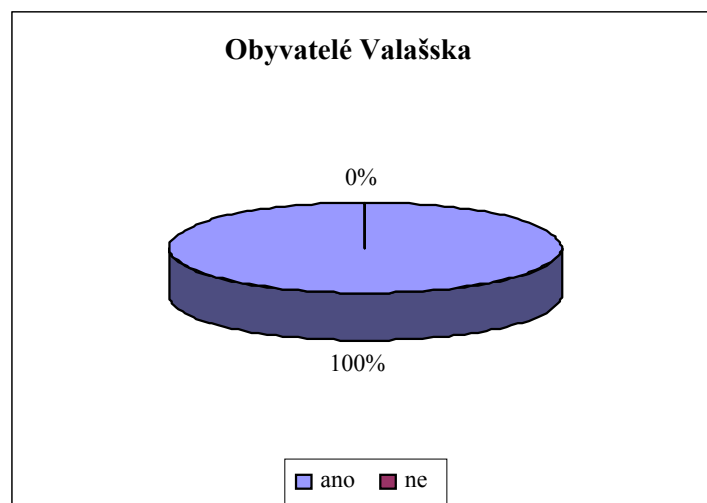
31) Pocházíte z Valašska?

Obrázek 97. Původ dotazovaných z jižních Čech

Obrázek 98. Původ dotazovaných turistů ubyt. na Valašsku

Obrázek 99. Původ dotazovaných obyvatel Valašska

5.4 SLOVNÍ VYHODNOCENÍ ODPOVĚDÍ NA IDENTIFIKAČNÍ OTÁZKY

Poslední část mého listu šetření byla věnována osobním otázkám. Zajímalo mne zejména věk, pohlaví a vzdělání dotazovaných osob. V jižních Čechách se průzkumu zúčastnilo 36 osob, z toho 58% dotazovaných byly ženy a 42% muži. Převážná část, a to 39% dotazovaných se zařadilo do věkové kategorie do 20 ti let, 33% se řadilo do kategorie nad 60 let, zbylí dotazovaní patří do kategorií do 40 ti a 60 ti let. 42% dotazovaných uvedlo základní vzdělání, 39% středoškolské vzdělání, 11% vysokoškolské a 8% dotazovaných, bylo vyučeno. 39% dotazovaných z jižních Čech, se řadí do kategorie ekonomicky neaktivních, sem patří zejména studenti, důchodci, ženy na mateřské dovolené či nezaměstnaní. Poslední dvě otázky v listu šetření slouží k dokreslení relevantnosti výsledků. Žádná z dotazovaných osob z jižních Čech nežije na Valašsku ani z Valašska nepochází.

Šetření se zúčastnilo 35 turistů ubytovaných na Valašsku, a to konkrétně ve dvou hotelech ve Vsetíně, v penzionu na Horní Bečvě a ve Velkých Karlovicích a na horské chatě v Novém Hrozenkově. Z celkového počtu 35 dotazovaných bylo 69% žen a 31% mužů. Velká většina dotazovaných turistů se řadí do kategorie nad 60 let. Středoškolské vzdělání uvedlo 55% dotazovaných, 20% uvedlo vzdělání vysokoškolské. 69% dotazovaných turistů, se zařadilo do kategorie ekonomicky neaktivních, což odpovídá nejvíce zastoupené věkové skupině osob nad 60 let. 77% dotazovaných turistů nežije na Valašsku, 23% z dotazovaných na Valašsku žije. 63% dotazovaných pochází z Valašska, zbylých 37% dotazovaných turistů z Valašska nepochází.

Z řad obyvatel Valašska se mého šetření zúčastnilo 43 osob. Nejvíce zastoupena byla věková skupina do 20 ti let s 49%, následovala skupina osob do 60. let s 26%. Z dotazovaných bylo 65% žen a 35% mužů. 42% obyvatel Valašska se zařadilo do skupiny osob se základním vzděláním, což odpovídá nejvíce početné skupině dotazovaných do 20 ti let. S 26% následovali dotazovaní, s vysokoškolským vzděláním. 65% dotazovaných uvedlo, že nepatří do skupiny ekonomicky aktivních, což opět koresponduje s věkovým rozmezím dotazovaných, což byli nejčastěji studenti. Všichni dotazovaní v této skupině na Valašsku žijí i z Valašska pocházejí.

6 DISKUSE

Ve své práci jsem se zaměřila na region Valašsko. Mou snahou bylo zjistit, jak vnímají tento region lidé z vybraných skupin obyvatel České republiky. Žijí na Valašsku, konkrétně na Vsetíně od svého narození. Dle mého názoru je Valašsko region bohatý svou nezaměnitelnou přírodou, tradicemi a folklórem, který zde stále žije. Lidé jsou zde milí a pohostinní a život zde plyne pomalu a klidně. Opomenout nesmím ani tradiční valašskou kuchyni, kterou opěvují zejména lidé za vzdálenějších končin. Kyselice, slivovice či frgál jsou pochoutky, které si lidé s Valaškem ihned spojí.

Když jsem se zamýšlela, odkud začít psát svou práci, napadlo mne nepřeborné množství témat, která by se do této práce dala zařadit. Důležité však bylo zaměřit svou pozornost na jeden konkrétní cíl. Za cíl jsem si tedy zvolila, zjistit, jak vnímají Valašsko lidé z různých koutů naší republiky. Rozdělila jsem si dotazované osoby do tří skupin, a to na osoby žijící na Valašsku, osoby žijící v odlehlejší části naší republiky, konkrétně v Jižních Čechách a na turisty, kteří na Valašsko přicestovali. Vytvořila jsem jednotný dotazník a ten jsem následně distribuovala mezi vybrané skupiny osob. Výsledky, které z dotazníků vzešly, jsou někdy úsměvné, jindy k zamyšlení, ale ve většině případů dokládají skutečnost, že Valašsko si v povědomí lidí vybudovalo silnou pozici.

Na základě výsledků mého šetření mohu tedy zhodnotit, že Valašsko je v myslích lidí spojeno s krásnou přírodou, slivovicí, frgálem a tradiční valašskou architekturou. Lidé si Valašsko spojují s chovem ovcí a výrobou ovčího sýra. Za nejvýznamnější osobnost Valašska považují herce Boleslava Polívku. Pokud si mají vybrat, za jakým sportem by na Valašsko přicestovali, většina lidí si s Valaškem spojí hokejová klání a účast Vsetínského hokejového klubu v extralize ledního hokeje, která je však již jen pěknou vzpomínkou. Turisté oceňují zejména podmínky pro sjezdové a běžecké lyžování. Mezi skupinou osob z jižních Čech mnoho dotazovaných uvedlo jako odpověď na otázku „Jaký sport se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko?“ pro mne celkem nečekanou sportovní disciplínu, a to tenis. Jistě, tenis se na Valašsku těší velké oblibě, dle mého názoru to však není u nás sport číslo jedna. Za tímto překvapivým zjištěním možná stojí tenisové centrum v Prostějově, které vychovává tenisové talenty, či velká tenisová centra v Přerově a Valašském Meziříčí, u kterých bohužel jejich dřívější sláva pomalu doznívá. Snad na odpovědi měl vliv i náš současný nejlepší tenista Tomáš Berdych, pocházející z Valašského Meziříčí. Tohle vše jsou jen mé domněnky, pro mne však byly odpovědi na tuto otázku zajímavým zjištěním. Zajímavostí je, že ani jeden z

respondentů nejmenoval žádnou z osobností, které jsem uvedla v podkapitole osobnosti a spíše se zaměřili na současné umělce a politiky.

Do dotazníku jsem zařadila i otázky týkající se projektu Valašské království. Není překvapením, že většina dotazovaných osob již o tomto projektu slyšela. Když však měli odpovědět na otázku, kdo je hlavou Valašského království, s velikou převahou nad ostatními zvítězil Boleslav Polívka, přesto, že on hlavou Valašského království není. Boleslava Polívku z uvedených osobností zvolilo nejvíce dotazovaných ve všech vybraných skupinách. Skutečností je, že hlavou Valašského království je folklórní umělkyně a zpěvačka Jarmila Šuláková. U této otázky mne velmi překvapilo, že právě lidé žijící na Valašsku uvedli Jarmilu Šulákovou jako hlavu Valašského království jen v 5%, což bylo nejméně ze všech skupin. Vliv na odpovědi místních obyvatel však mohla mít skutečnost, že herec Boleslav Polívka byl zvolen Valašským králem při příležitosti konání folklórní akce Valašské záření, ta však nemá nic společného s projektem Valašského království. Tato skutečnost však může mít matoucí účinek na odpovědi dotazovaných. Celkem pravděpodobným se jeví fakt, že právě Boleslav Polívka byl nejčastěji jmenovanou hlavou Valašského království z toho důvodu, že se dlouhá léta soudí o tuto funkci s iniciátorem projektu Valašské království Tomášem Harabišem. Co však nelze Boleslavu Polívkově odepřít je jeho propagace Valašska u široké veřejnosti.

Dále jsem se snažila zjistit, jak jsou na tom jednotlivé dotazované osoby s porozuměním valašskému nářečí. Není překvapením, že lidé z Valašska pocházející neměli s odpovídáním na mé otázky větší problémy. Na Valašsku se valašské nářečí používá stále, jediným slovem, které v povědomí valachů již není příliš zaznamenáno, jsou krpce, což je valašská obuv dávána do souvislosti s valašským krojem. Mnoho místních obyvatel si pod slovem krpce představilo valašské pastviny. Na obhajobu neznalosti místních obyvatel však musím konstatovat, že zde mohlo dojít k záměně slova krpál a krpce, kdy slovo krpál je valašským označením kopce, což mohlo mnohé zmást. U slova „ogar“ mne nejvíce pobavily odpovědi skupiny dotazovaných z jižních Čech, kde v 8 % si lidé pod tímto slovem představili plemeno psa a v 11% považovali toto slovo za druh pokrmu. Rovněž úsměvným pro mne bylo zjištění, že pokud byste se v jižních Čechách dožadovali „rožnutí“, 22% dotazovaných by Vám šlo zapnout gril. Příjemným zjištěním však bylo, že všichni dotazovaní uvedli správnou odpověď na dotaz, co je to „cimbál“, a to úderný strunný hudební nástroj. Co se týče znalostních otázek týkajících se Valašska, zde se žádné překvapivé odpovědi téměř neobjevovaly. Dotazované skupiny osob nemají problém zařadit Valašsko do příslušného kraje, a to Zlínského. Vědí, že valašský skanzen se nachází v Rožnově pod Radhoštěm a že pohanský bůh hojnosti se jmenuje Radegast. K největším rozdílům v odpovědích u jednotlivých skupin došlo u otázky:

„O kterém městě se říká, že je srdcem Valašska?“ . Dotazovaní z jižních Čech za srdce Valašska označili nejčastěji Rožnov pod Radhoštěm, hned v závěsu se však umístil Vsetín. Skupina turistů odpovídala nejčastěji Vsetín, a to až z 80% a skupina místních za srdce Valašska považuje Rožnov pod Radhoštěm, a to ze 72%. Na tuto otázku však neexistuje jednotná odpověď. Vezmeme-li to z pohledu územního, je centrem Valašska spíše město Vsetín, podíváme-li se na to z pohledu tradic a folkloru, bude centrem Valašska Rožnov pod Radhoštěm.

Většina z dotazovaných, Valašsko navštívila a to vícekrát. Jejich pobyt na Valašsku trval většinou více než týden a převážná část dotazovaných se na Valašsko ráda vrací. Podíváme-li se na důvody návštěvy Valašska, u skupiny dotazovaných z Jižních Čech z 20 % přijíždějí na Valašsko z důvodu návštěvy příbuzných a přátel, dalším silným motivem je pak pěší turistika a zimní sporty. U skupiny turistů je opět nejsilnějším motivem návštěva příbuzných, poté poznání regionu, pěší turistika a zimní sporty.

Dále jsem se v dotazníku dotazovala na služby poskytované na Valašsku. Lidé z Jižních Čech byli nejvíce spokojeni s možností sportovního vyžití, poté se stravovacími možnostmi, rovněž oceňovali přístup místních obyvatel k návštěvníkům. Turisté si rovněž nejvíce cenili možností sportovního vyžití, přístupu místních obyvatel k návštěvníkům, možnosti kulturního vyžití a stravovací možnosti. U obyvatel Valašska se nijak výrazně názory na služby nelišily, u této skupiny se navíc cenily možnosti pro zábavu. Co naopak by se mělo podle dotazovaných zlepšit, jsou příjezdové komunikace, čistota a pořádek, úroveň personálu ve službách, parkovací možnosti a možnosti nákupní. Místní nejsou spokojeni s dopravní dostupností hromadnou dopravou, s příjezdovými komunikacemi, s parkovacími možnostmi a rovněž s čistotou a pořádkem. U skupin osob z jižních Čech a turistů představy Valašska předčily jejich očekávání, atraktivita na Valašsku naplnily jejich očekávání, stejně tak jako informovanost a vstřícnost personálu ve službách. Vstřícnost a ochota místního obyvatelstva u obou skupin předčila jejich očekávání. Skupina dotazovaných z jižních Čech uvedla, že jejich celkový dojem z Valašska se shodoval se skutečností, turisté byli mile překvapeni a jejich dojem z tohoto kraje byl vyšší než očekávaný.

Ve svém dotazníku jsem rovněž položila otázku: „Z jakých zdrojů čerpali dotazovaní informace o Valašsku?“ Skupina dotazovaných z jižních Čech čerpala nejvíce informací od přátel a rovněž z vlastní zkušenosti, skupina dotazovaných turistů rovněž nejčastěji uváděla informace od přátel a vlastní zkušenost. Obě skupiny si rovněž pochvalovaly informace, které načerpaly z informačních center.

Poslední část mého dotazníkového šetření byla zaměřena na osobní otázky týkající se pohlaví, věkové skupiny a vzdělání dotazovaných. Z celkového počtu 114 vyplněných dotazníků 64% dotazníků vyplnily ženy a 36 % muži. Nejvíce dotazovaných osob se zařadilo do věkové skupiny do 20 let, u skupin do 40 let, do 60 let a nad 60 let se procento vyplněných dotazníků pohybovalo okolo 20%. Co se týče dosaženého vzdělání dotazovaných, nejvíce jich uvedlo základní a středoškolské vzdělání, což odpovídá věkové skupině do 20 let, která byla nejčetnější, poté následovalo vzdělání vysokoškolské s 19% a vyučeno bylo 10% dotazovaných. Převážná část dotazovaných se řadí do skupiny ekonomicky aktivních, 30% tvořili důchodci, ženy na mateřské dovolené a studenti.

Skutečnosti, jež vyplynuly z mého dotazníkového šetření, dokazují, že image, kterou si Valašsko v povědomí dotazovaných osob vytvořilo, je jasně vymezená a co je podstatné, je pozitivní. Shrme-li to, co již bylo výše podrobně rozepsáno, dojdeme k výsledku který je pro region Valašsko pěknou vizitkou. Lidé si Valašska cení kvůli své nezaměnitelné přírodě, oceňují zdejší kuchyni, památky, folklór i tradice, jsou spokojeni se službami, které měli možnost na Valašsku čerpat, mají znalosti týkající se Valašska a jeho atraktivit a mají-li možnost, rádi a často se na Valašsko vracejí. Nutné je vzít si ponaučení z nedostatků, které z šetření vyplynuly, a to nevyhovující příjezdové komunikace, množství parkovacích ploch a čistota a pořádek na Valašsku. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že zejména dva prvně jmenované nedostatky jsou často diskutovaným tématem na veškerých jednáních zastupitelstev měst a obcí Valašska. Hlavní silniční tahy jsou mnohdy pod velkým náporom silniční dopravy a kvalita vozovek zejména po zimních měsících je v některých místech skutečně problematická. Stejně tak množství parkovacích míst je velmi nedostatečná. V současné době se jedná o výstavbě parkovacích domů jak ve Vsetíně, tak v nedalekém Valašském Meziříčí, je tedy patrné, že je zde snaha situaci změnit k lepšímu.

Díky silnému povědomí dotazovaných o Valašsku není nutné radikálně měnit strategii propagace regionu. Co by mohlo Valašsku pomoci ještě více dostat se do povědomí lidí, a co je zároveň mým doporučením, vyplývajícím z mého dotazníkového šetření, je snaha ukončit spory Valašského království s hercem Boleslavem Polívkou a naopak využít jeho popularity k propagaci regionu. Může se zdát, že spor který vede Valašské království s Boleslavem Polívkou a který je mediálně hojně prezentován, může zvyšovat povědomí o Valašsku. Dle mého názoru, tato skutečnost však Valašsku spíše škodí. Neustálý boj o pozici Valašského krále snižuje pozitivní ohlasy na region Valašska. Tento boj o pozice může v lidech vyvolávat pocit neúcty valašského lidu k významným osobnostem, mezi něž herec Boleslav Polívka nepochybně patří. Jak vyplynulo z mého dotazníkového šetření je právě herec Boleslav

Polívka tím nejsilnějším pojmem, který si lidé s Valašskem spojují. Proč tedy bojovat s tak významnou osobností našeho regionu o post Valašského krále? Neměl by se právě herec Boleslav Polívka stát osobností regionu Valašsko? Nemohl by to být právě on, kdo může ještě více posílit pozitivní image Valašska? Image, kterou si Valašsko dokázalo vybudovat v povědomí široké veřejnosti, by se mohlo ještě více rozvinout, spojí-li se s pozitivními ohlasy, které se pojí k hereckému umění Boleslava Polívky.

Lidé si cení valašské přírody, valašských tradic a zvyků, líbí se jim zdejší atraktivita cestovního ruchu, jsou spokojeni se službami, které jsou zde poskytovány, a k pozitivnímu vnímání regionu by jistě přispělo i konstatování faktu, že herec Boleslav Polívka je známým propagátorem Valašska mezi širokou veřejností. Valašsko je tedy nejen pro místní obyvatele příjemným místem k životu, je i oblíbeným a turisty hojně navštěvovaným regionem, který si v srdci všech dotazovaných dokázal najít své místo.

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo zjistit povědomí lidí o zvolené destinaci cestovního ruchu. V této práci se konkrétně jedná o region Valašsko. Snahou bylo do práce zakomponovat veškeré aspekty, jež mohou tvořit image vybraného regionu. Důležitou součástí image tvoří znalost daného regionu, proto jsem do teoretické části své práce zpracovala kapitoly, jež čtenáři Valašsko jako turisticky významný region přibližují. Zařadila jsem zde kapitoly týkající se historie Valašska, rozlohy Valašska, snažila jsem se o stručný, přesto výstižný, exkurz do tradic a folkloru, který má na Valašsku stále své místo. Zmínila jsem se rovněž o valašských kulturních památkách, o valašském nářečí a tradiční valašské kuchyni. Další důležitou složkou tvořící image jsou projekty, jež se snaží lidem přiblížit daný region a zvýšit tak cestovní ruch ve vybrané destinaci. Valašsko má tu přednost, že zde existuje projekt, který v rámci celé České republiky nemá prozatím konkurenci a který velmi silně přispívá k tvorbě image Valašska jako destinace cestovního ruchu. Tímto projektem je vytvoření fiktivního státu Valašské království s vlastní panovnicí, vojenskou silou a s vlastními cestovními pasy, které turisty vedou po nejvýznamnějších atraktivitách Valašska. I tomuto ojedinělému projektu jsem ve své práci věnovala celou kapitolu. Pro správné pochopení problematiky hodnocení image destinace cestovního ruchu jsem do své práce rovněž zařadila kapitoly vysvětlující pojmy: cestovní ruch, image a destinace cestovního ruchu. Součástí této diplomové práce je dotazníkové šetření na téma hodnocení image destinace Valašsko. V praktické části práce jsem vyhodnotila a graficky znázornila informace získané z dotazníkového šetření, jež jsem provedla mezi vybranými skupinami osob. Dotazované osoby jsem rozdělila do tří skupin, a to na obyvatele Valašska, turisty, jež na Valašsko přicestovali, a na osoby žijící v odlehlejší části naší republiky, konkrétně v jižních Čechách ve městě Vodňany. Dotazník obsahoval celkem 31 otázek, jež byly rozděleny do čtyř skupin dle zkoumaných skutečností. První část se týkala pojmů, které si lidé spojují s Valaškem, druhá skupina prověřila, jaké znalosti Valašska dotazovaní mají, ve třetí skupině hodnotili dotazovaní spokojenost se službami na Valašsku, poslední čtvrtá skupina pak obsahovala otázky osobního charakteru, zajímal mne věk dotazovaných, pohlaví a výše dosaženého vzdělání. Výsledky z mého dotazníkového šetření nám přibližují vnímání regionu Valašsko jak osobami žijícími v tomto regionu, tak osobami žijícími mimo tento region. Získané informace od dotazovaných osob poukazují na pozitivní vnímání Valašska. Image, kterou si Valašsko vybuďovalo v povědomí dotazovaných osob, poukazuje na silné asociace, jež jen vyslovení názvu regionu u těchto osob vyvolá.

Z výsledků vyplynulo, že lidé si Valašsko spojují zejména s pěknou přírodou, tradiční valašskou kuchyní a roubenými chaloupkami. Z pochutin se jim nejčastěji vybaví kyselice, frgál, z nápojů pak jednoznačně slivovice. Rovněž mají Valašsko spojeno s chovem ovcí a výrobou ovčího sýra. Za nejvýznamnější osobnost Valašska považují herce Boleslava Polívku. U této skupiny otázek, jež se týkaly asociací, které Valašsko v povědomí dotazovaných vyvolává, se odpovědi jednotlivých skupin významně nelišily. Znalosti regionu byly u dotazovaných na dobré úrovni. Dotazovaní neměli problém zařadit Valašsko do správného kraje, věděli, ve kterých městech najdou zajímavé turistické cíle. Celkem dobře si poradili i s otázkami týkajícími se valašského nářečí. Je pochopitelné, že skupina dotazovaných pocházejících z Valašska s touto sérií otázek neměla výraznější problémy. Skupina otázek týkajících se hodnocení služeb poskytovaných na Valašsku nám ukázala, že dotazovaní nejvíce oceňují možnosti sportovního a kulturního vyžití, pochvalují si rovněž přístup místních obyvatel k návštěvníkům, místní kuchyni a spokojeni jsou rovněž se službami informačních center. V čem však vidí dotazovaní největší rezervy a nedostatky regionu Valašsko, jsou nekvalitní příjezdové komunikace, nedostatek parkovacích míst, nedostatečný pořádek a čistota. Dotazovaní jezdí na Valašsko často a rádi se do tohoto regionu vrací. Jejich nejčastějším motivem k cestě na Valašsko je návštěva příbuzných a známých a rovněž poznání regionu. Z výše uvedených skutečností vyplývá, že Valašsko se těší u dotazovaných poměrně velké oblibě. Můžeme tedy říci, že image Valašska je pozitivní a prezentace Valašska jako destinace cestovního ruchu je na dobré úrovni.

Tuto práci jsem vypracovala, protože mne zajímalo, jak Valašsko vnímají ostatní lidé. Já jsem se na Valašsku narodila a žiji zde celý svůj život. Mám místo, kde žiji, skutečně ráda a spojuji si ho s určitými symboly. Zajímalo mne, nakolik se mé asociace budou shodovat s asociacemi osob žijících v odlehlejších koutech naší republiky. Výsledky, které z mé práce vzešly, budou využity v rámci výzkumu města Vsetín, který je zaměřen na propagaci mikroregionu Hornovsacko jako významné součásti Valašska. Získané informace rovněž využiji ve své práci v projektovém centru při Střední škole Kostka ve Vsetíně, kde mi tyto informace pomohou k hodnotné argumentaci u předkládaných projektů, jež se zaměřují na vylepšení poskytovaných služeb, právě v regionu Valašsko, konkrétně ve městě Vsetín.

Věřím, že vypracovaná publikace bude mít přínos nejen pro mne samotnou a pro mikroregion Hornovsacko, ale rovněž pro všechny ty, kteří mají chuť se dozvědět něco o Valašsku a atraktivitách, které zde na návštěvníky čekají.

8 SOUHRN

Valašsko je region nacházející se na severovýchodě Moravy, přesněji ve Zlínském kraji. Hranice tohoto regionu nelze přesně vymežit. Dříve hlavní roli hrálo hospodářství. Valašsko bylo tam, kde se provozovalo valašské pastevectví. Později, kdy pastevectví upadalo, se region vymezoval podle kroje a nářečí. Dnes hraje hlavní roli identita obyvatel, Valašsko je tam, kde se lidé považují za Valachy. Nahlédneme – li do historie Valašska, dozvíme se, že severovýchodní Morava má oproti jiným oblastem značně odlišnou historii. Tradičně bylo toto neúrodné území řídce osídleno. V 13. století dochází k osídlování nížin. Tehdy se na kolonizaci podíleli především mnišské řády. Zpočátku byli Valaši-pastevci poměrně svobodným lidem a měli s vrchností dobré vztahy. Platili zvláštní valašskou daň - desátý kus dobytka, a jejich postavení zaručovalo valašské právo. Původ nově příchozích pasteveckých kolonistů není zcela jednoznačně vyjasněn. Historici vedou již od poloviny 19. století spory o to, jestli se jednalo více o lid původu rumunského či slovenského. Obecně převažuje názor, že kolonisté byli etnicky nejednotní. V počátcích valašské kolonizace byla severovýchodní Morava osídlena dvojitým lidem. Nížiny obývali původní Moravané - horští zemědělci a kopce nově příchozí pastevci - Valaši. Brzy obojí lid splynul v jeden celek.

Dnes je Valašsko regionem, který si lidé spojují zejména s malebnou přírodou, tradiční kuchyní a specifickou architekturou. Lidé si Valašsko rovněž spojují do souvislostí s chovem ovcí a výrobou ovčího sýra, také s dřívější hokejovou slávou extraligového klubu ve Vsetíně a s hercem Bolkem Polívkou. Cení si Valašska pro možnosti sportovního a kulturního vyžití, oceňují rovněž pohostinnost místních obyvatel. Valašsko je poměrně často a hojně navštěvovanou destinací cestovního ruchu. Asi jedním z největších turistických lákadel je Valašské muzeum v přírodě, které po celý rok návštěvníkům nabízí kromě prohlídky tradičních valašských staveb bohatý folklórní program. Dalším neméně známým pojmem úzce spjatým s Valašským krajem je projekt Valašské království. Fiktivní monarchie, která se již osm let rozpíná uprostřed Evropy na východní Moravě, má vlastní vlajku, měnu, cestovní pasy, ústavu, listinu práv a svobod, ale také letectvo, loďstvo, pěchotu, Valašskou královskou univerzitu, patentový úřad, holubí poštu, konzuláty a imigrační úřady. Nad tím vším vládne královna matka Jarmila I. Šuláková. V současnosti má království přes 70 tisíc občanů a stále získává nové, díky své pohostinnosti, bohatému folkloru, smyslu pro humor a tolerantnímu imigračnímu programu. Folklor a bohatost do dnešních dob udržovaných tradic významně odlišuje Valašsko od ostatních regionů. Na Valašsku najdeme folklórní soubory Vsacan a Jasenka, které tento region velmi úspěšně prezentují na významných světových soutěžích.

Valašsko je krajem, který má návštěvníkům co nabídnout. Ať už člověk přijíždí na Valašsko za sportem, kulturou, či tradiční kuchyní nebo přijel za krásou zdejší krajiny, jistě neodjede zklamán. Jak vyplynulo z mého dotazníkového šetření, Valašsko je krajem, který se alespoň u dotazovaných těší velké oblibě. Lidé s tímto krajem mají jasně spojení představu o tomto regionu, mnohdy jsou však jejich představy po chvílkách strávených na Valašsku dokonce překonány. To vše je důkazem toho, že Valašsko má bohatý potenciál cestovního ruchu a bude-li dbát na udržení přírodního a kulturního bohatství kraje, nebude mít ani v budoucnu o návštěvníky nouzi.

9 SUMMARY

Walachia is a region which is situated in the north east of Moravia in the Zlin district. The real borders of this region cannot be clearly defined. In past it simply spread over the area where people made living out of Walachian type of pasturage. Later on, when economy based on grazing sheep declined, the area was delimited by special dialect and folklore costumes. Nowadays the main role falls on the identity of residents and Walachia is a region where people consider themselves to be Walachians. When we take a look back into the past we will find out that this region of Moravia comparing to the others has considerably different history. The soil in Walachia was rather unproductive and the area therefore barely populated. Colonization of the area began in the 13th century. Lowlands were first to be colonized and usually by monastic orders. In the beginnings the Walachians used to be free people and they had good relationship with the nobility and authorities of that period. They were obliged to pay a special tax- the tenth piece of their cattle and their status was guaranteed by the Walachian law. The origin of the pastoral population is not completely clear. The historians cannot decide if Walachians are of the Romanian or Slovak origin. The opinion that prevails is that the Walachian colonists were not ethnically homogeneous. Thus northeastern Moravia was colonized by Moravians in the lowlands and by migrating Walachians in the highlands. Moravians lived mostly off farming and Walachians off grazing sheep. Both groups merged into one entity. Nowadays Walachia is associated with picturesque nature, traditional cuisine and specific architecture. Association of the region with grazing sheep from the past still remains and thanks to that the present economy benefits from production of sheep cheese. The region is also famous for the Vsetín hockey team and actor Boleslav Polívka. It has the reputation of having generous inhabitants. Walachia is a frequent tourist destination and tourists can benefit from sport and cultural facilities which can be found everywhere throughout the region. Probably the most famous tourist attraction is Walachian outdoor museum where visitors can see traditional Walachian wooden houses and folklore performances. Another popular project which represents Walachia is the project of Walachian Kingdom. It is a fictive monarchy with it own made-up state symbols including flag, currency, passport, constitution, immigration offices and so on. The head of this fictive monarchy is a folklorist Jarmila Šuláková, who is called the Mother Queen. The Walachian Kingdom was established 8 years ago. By now it has population of 70 000 people and more and more people still join in the project thanks to the generosity, outstanding folklore, good sense of humor and tolerant immigration policy. It is the strong heritage of Walachian

folklore, which distinguishes this region from others. There are many folklore groups which represent the region on many musical and dance festivals and competitions in the whole world. People come to Walachia for many reasons including sport, culture, traditional cuisine, nature and many others. But whatever the reason is visitors never go back home disappointed. Walachia has something to offer to almost everyone. People often come here with some kind of idea about the region and it is not rare that during the visit their expectations are highly surpassed. As my survey shows almost all questioned people are really fond of this region. If Walachia puts effort in preserving the natural beauty and culture heritage it has a great potential in the field of tourist industry and it will never have shortage of visitors in the future.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

A) Monografie

- Baletka, L., Zapletal, L. (1987). *Okres Vsetín*. Ostrava: Profil.
- Bartl, H., Schmidt, F. (1998). *Destination management*. Sien: Institut für regional Innovation.
- Bieger, C. (2000). *Management von destinationen und Tourismusorganisationen*. München: Oldenburg Wiss.
- Byrtus, J. (1988). *Beskydy*. Praha: Olympia.
- Daněk, A. (1999). *Putování po Moravě a Slezsku*. Ostrava: Montanex.
- David, P. (2001). *Valašsko – Vsetínské vrchy*. Soukup & David.
- David, P., Soukup, V. (1998). *Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku*. Soukup & David.
- Demel, J. (2000). *Slovník osobností kulturního a společenského života Valašska*. Valašské Meziříčí: Kulturní zařízení.
- Drápala, D. (2006). *Valašský Slavín: průvodce*. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě.
- Gogola, E. (1997). *Valašsko: příroda, folklor, turistika*. Zlín: Margaret.
- Goodall, B. (1993). *Marketing Tourism Places*. London: Routledge.
- Jančíková, F. (1946). *Krásy mluvy Vlašského lidu*. Kravařsko.
- Jandala, C. (1998). *Destination Image Development – Tools and Techniques*. St. Gallen: Aiest.
- Kazmír, S. (2001). *Slovník Valašského nářečí*. Vsetín: Dalibor Malina.
- Kíralová, A. (2003). *Marketing: destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress.
- Kobliha, K. (1938). *Historický nástin okresu Vsetínského*. Vsetín: Masarykova veřejná knihovna.
- Kotrba, M. (2008). *Valašská kuchařka*. Praha: Dona.
- Kovářová, J. (1956). *Valašsko v díle Marie Podešvové*. Gottwaldov.
- Králová, A. (2003). *Marketing destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress.
- Kratochvíl, P., Pažout, R. (2006). *Marketingová komunikace pro destinaci*. Třebíč: Grada.
- Krob, M. (1982). *Severomoravským krajem*. Praha: Pressfoto.
- Malá, V. (2002). *Základy cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica.
- Mazanec, J., Dolnicar, S. (1998). *Destination marketing*. St. Gallen: Aiest.
- Müller, H. (1998). *Strategie bei der Bildung Marktfähiger*. St. Gallen: Aiest.
- Najbrt, P. (1978). *Beskydy a Valašsko*. Praha: Olympia.
- Najbrt, P. (1987). *Beskydy. Turistický průvodce*. Praha: Olympia.

- Neruda, V. (2002). *Okres Vsetín*. Brno.
- Palatková, M. (2006). *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu*. Havlíčkův Brod: Grada.
- Pavelka, J., Trezner, J. (2001). *Příroda Valašska*. Vsetín: Český svaz ochránců přírody.
- Peck, E. (1984). *Valašské národní písně a říkadla*. Brno.
- Pechlaner, H. (2002). *Reengineering Tourism Organisations – The Case of Italy*. St. Gallen: AIEST.
- Peřinka, F. V. (1905). *Valašsko – klobucký okres*. Brno.
- Pívek, Z. (1982). *Valašsko literárněma očima*. Vsetín: Okresní knihovna.
- Ritchie, R. B. J. (1998). *The Banding of Tourism Destinations*. St. Gallen: AIEST.
- Seaton, A., Bennett, M. (1996). *The Marketing of Tourism Products*. London: International Thomson Business Press.
- Smahel, R. (1974). *Beskydy*. Praha: Olympia.
- Socher, K. (2000). *Reforming destination management organisations and financing*. St. Gallen: AIEST.
- Štika, J. (1973). *Etnografický region Moravské Valašsko: Jeho vznik a vývoj*. Brno: Profil.
- Štika, J. (1997). *Lidová strava na Valašsku*. Praha: Kneifl.
- Tomeš, J. (1972). *Masopustní, jarní a letní obyčeje na moravském Valašsku*. Strážnice: Ústav lidového umění.
- Václavek, M. (1901). *Dějiny města Vsetína*. Vsetín: J. Slovák.
- Václavek, M. (1909). *Vsatský okres*. Brno: Muzejní spolek.
- Valchář, R. (2008). *Valašsko*. Kroměříž: Střední hotelová škola.
- Vencálek, J. (1993). *Valašsko: geografie místního regionu pro základní školy*. Kroměříž: Střední hotelová škola.
- Veselá, J., Voštová, J. (1994). *Průvodce Moravou a Slezskem*. Zlín: Ateliér Zlín.
- Vystoupil, J., Holešinská, A., Šauer, M. (2007). *Vymezování destinace a formulace jejich charakteristik a organizace cestovního ruchu v destinaci*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- Zelenka, J., Pásková, M. (2002). *Výkladová slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.

B) Internetové odkazy

Folklórní soubor Jasenka. Retrieved 16. 1. 2010 from World Wide Web:

<http://www.kfbz.cz/cm/jasenka/php>

Folklórní soubor Vsacan. Retrieved 14. 1. 2010 from World Wide Web:

http://www.vsacan.cz/o_nas.html

Valašské muzeum v přírodě. Retrieved 22. 2. 2010 from World Wide Web:

<http://vmp.cz/cs/navstevnici-prohlidka-muzea/prohlidka-muzea>

Valašské záření, vsetínský Krpec. Retrieved 21. 1. 2010 from World Wide Web:

http://www.mestovsetin.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org

Valašský rok 2010. Retrieved 1. 3. 2010 from World Wide Web:

<http://www.vmp.cz/cs/programy-a-vystavy/valassky-rok-2010/>

Valašské záření. Retrieved 21. 1. 2010 from World Wide Web:

<http://katelin.estranky.cz/clanky/kultura/valasske-zareni>

Vsetínský Krpec. Retrieved 12. 2. 2010 from World Wide Web:

<http://krpec.info/01.htm>

Oxford English Dictionary – Oxfordský výkladový slovník, definice cestovního ruchu,
retrieved 12. 3. 2010 from Word Wide Web:

<http://oed.com/tourism>

Projekt Valašské království. Retrieved 22. 2. 2010 from Word Wide Web:

http://valasske-kralovstvi.cz/images/clanky/petr_rumpel_verejna_zprava.pdf

Obrázek 1. Valašsko. Retrieved 13. 3. 2010 from World Wide Web:

<http://www.susen.cz/images/clanky/malovani-svetlem/s-1-0035.jpg>

Obrázek 2. Historie Valašska. Retrieved 12. 2. 2010 from World Wide Web:

www.ferienhausmickitschechien.de/cz/valassko/museum007.jpg&imgrefurl=http://www.ferienhaus-micki-tschechien.de/cz/valassko/historie.htm&usq

Obrázek 3. Valašský kroj. Retrieved 13. 3. 2010 from World Wide Web:

http://nd01.blog.cz/596/946/53d496af78_50322824_o2.jpg

Obrázek 99. Valašská krajina léto. Retrieved 12. 3. 2010 from World Wide Web:

<http://www.valassko-hornivsacko.cz/public/Image/janova/pohled-na-janovou1.jpg&imgrefurl=>

Obrázek 100. Valašské krajina zima. Retrieved 12. 3. 2010 from World Wide Web:

www.valassko-hornivsacko.cz/.../janova/61.jpg

Obrázek 101. Valašská dědina. Retrieved 12. 3. 2010 from World Wide Web:

media.novinky.cz/615/176158-top_foto1-z3h9s.jpg

Obrázek 102. Mapa Valašska. Retrieved 10. 2. 2010 from World Wide Web:

<http://www.alivo-ubytovani.com/ubytovani/images/big/19.jpg>

Obrázek 102. Mapa Valašského království. Retrieved 10. 2. 2010 from World Wide Web:

www.edb.cz/grmat/obr/w2306170001000_obr.jpg

Obrázek 103.-104. Valašské dobrůtky. Retrieved 5. 2. 2010 from World Wide Web:

www.tyden.cz/.../frgg-48f4141cac901_250x333.jpg

Obrázek 105.-106. Folklór na Valašsku. Retrieved 5. 2. 2010 from World Wide Web:

<http://www.vsacan.cz/files/image/thumb/7.jpg&imgrefurl=http://www.vsacan.cz/en>

Obrázek 107.-108. Sportovní vyžití na Valašsku. Retrieved 2. 2. 2010 from World Wide Web:

www.vychodni-morava.cz/.../56856/download

11 PŘÍLOHY – Příloha 1. Obrazová galerie Valaška:

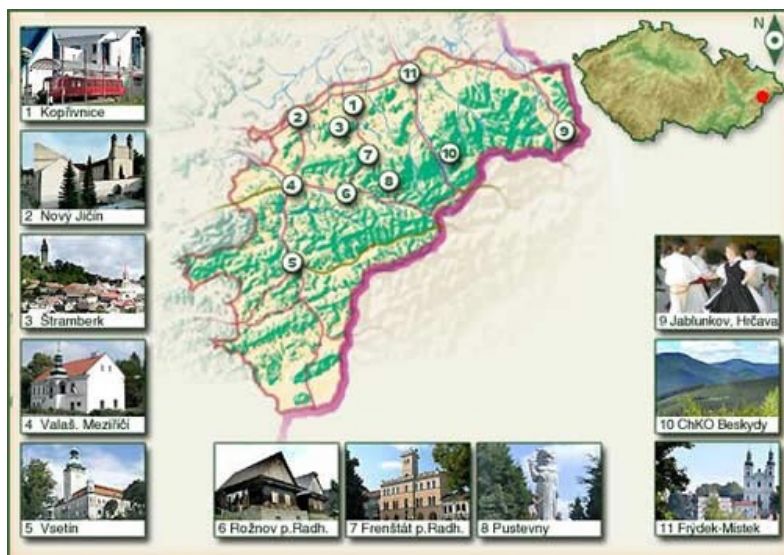
Obrázek 99. Valašská krajina – léto ([http://www. Valassko-hornivsacko.cz](http://www.Valassko-hornivsacko.cz))

Obrázek 100. Valašská krajina – zima ([http://www. Valasko-hornivsacko.cz](http://www.Valasko-hornivsacko.cz))

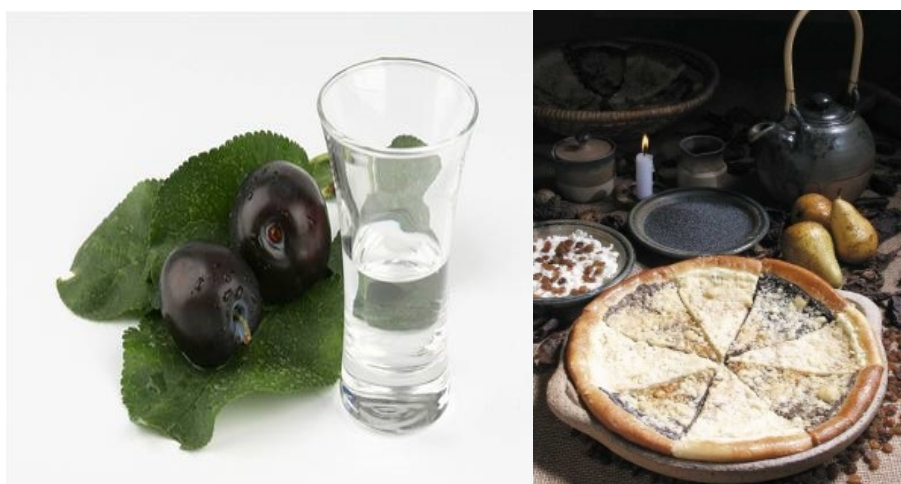
Obrázek 101. Valašská dědina (<http://www.media.novinky.cz>)

Obrázek 102. Mapa Valašska. (<http://www.alivo-ubytovani.com>)

Obrázek 103. Mapa Valašského království. (<http://www.edb.cz>)

Obrázek 104. Valašské dobroty. (<http://www.tyden.cz>)

Obrázek 105.-106. Folklór na Valašsku (<http://www.vsacan.cz>)

Obrázek 107.-108. Sportovní vyžití na Valašsku (<http://www.vychodni-morava.cz>)

Obrázek 109. Kouzlo Valašska

Příloha 2. – List šetření:

LIST ŠETŘENÍ

Dobrý den, jmenuji se Petra Kostková a provádím výzkum pro svou diplomovou práci na téma hodnocení image destinace cestovního ruchu. Dovolte, abych Vám položila několik otázek.

- 1) Řekne-li se Valašsko, jako první se Vám vybaví: (zaznačte 3 pojmy)
  - příroda
  - roubené chaloupky
  - slivovice
  - frgál
  - ovce
  - Valašský skanzen
  - lidové tradice
  - jiné (uved'te) .....

- 2) Jaká pochutina se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte jen jednu možnost)
  - ovčí sýr
  - borůvkové knedlíky
  - kyselice
  - česnečka
  - frgál
  - domácí zabíjačka
  - jiná (uved'te).....

- 3) Jaký nápoj se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte jen jednu možnost)
  - bylinkový čaj
  - pivo
  - ovocný domácí sirup
  - vaječný likér
  - slivovice
  - voda ze studánky
  - léčivý pramen Vincentka
  - jiný (uved'te).....

- 4) Jaké zvíře se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte jen jednu možnost)
  - medvěd
  - liška
  - rys
  - ovce
  - vlk
  - kůň
  - jiné (uved'te).....
  -

- 5) Jaká známá osobnost se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte jen jednu možnost)
- Mirek Topolánek
  - Jarmila Šuláková
  - Emil Zátpek
  - Bolek Polívka
  - Pavel Zedníček
  - Jiří Čunek
  - jiná (uveďte).....
- 6) Jaký sport se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte 2 možnosti)
- tenis
  - fotbal
  - vzpírání
  - hokej
  - běžecké lyžování
  - sjezdové lyžování
  - jezdeckví
  - jiný (uveďte).....
- 7) Slyšeli jste někdy pojem Valašské království?
- ano
  - ne
  - něco mi to říká
- 8) Kdo je podle Vás hlavou Valašského království?
- Pavel Zedníček
  - Emil Zátpek
  - Bolek Polívka
  - Jarmila Šuláková
- 9) Co podle Vás znamená slovo „ogar“?
- druh pokrmu
  - malý stromek
  - chlapec
  - plemeno psa
- 10) Co podle Vás znamená slovo „šufánek“?
- lžička
  - vařečka
  - naběračka
  - cedník

- 11) Co jsou to „krpce“?
- valašské pastviny
  - valašský hrnec
  - valašská obuv
  - valašské knedlíky
- 12) Co je to „cimbál“
- úderný strunný hudební nástroj
  - tradiční valašská pochoutka
  - nástroj na zpracování ovčího sýra
- 13) Co uděláte, řekne-li Vám člověk z Valašska ať „rožnete“
- zapnete gril
  - zapálíte oheň
  - zapálíte svíci
  - rozsvítíte světlo
- 14) Valašsko najdeme:
- ve Zlínském kraji
  - v Jihomoravském kraji
  - v Olomouckém kraji
  - v kraji Vysočina
- 15) O kterém městě se říká, že je srdcem Valašska?
- Velké Karlovice
  - Valašské Meziříčí
  - Rožnov pod Radhoštěm
  - Vsetín
  - Zlín
- 16) Valašské muzeum v přírodě (skanzen) se nachází ve městě:
- Rožnov pod Radhoštěm
  - Velké Karlovice
  - Luhačovice
- 17) Mezi Pustevnami a Radhoštěm se nachází socha pohanského boha hojnosti:
- Gambrinuse
  - Poseidóna
  - Radegasta

- 18) Navštívili jste někdy Valašsko? (Pokud je Vaše odpověď záporná přejděte k otázce č. 26)
- jednou
  - vícekrát
  - dosud nenavštívil
- 19) Délka Vašeho pobytu na Valašsku?
- 1 den
  - 2 – 3 dny
  - 4 – 8 dnů
  - Delší
- 20) Vracíte se rádi na Valašsko?
- ano
  - ano pravidelně
  - ne
  - dosud jsem tam nebyl
- 21) Důvod Vaší návštěvy? (zaznačte 2 možnosti)
- poznání regionu
  - pěší turistika
  - cykloturistika
  - návštěva příbuzných, známých
  - letní sporty
  - kulturní akce
  - pracovní aktivita
  - nákupy
  - hipoturistika
  - péče o zdraví
  - zimní sporty
  - církevní aktivity a kulturní památky
  - návštěva sportovní akce
  - venkovská agroturistika
  - jiný (uveďte).....
- 22) S čím jste byli nejvíce spokojeni? (zaznačte 2 možnosti)
- stravovací možnosti
  - čistota a pořádek
  - ubytovací možnosti
  - možnosti kulturního vyžití
  - možnosti nákupní
  - úroveň personálu ve službách
  - přístup místních obyvatel k návštěvníkům
  - parkovací možnosti
  - možnosti sportovního vyžití
  - množství informačních míst a materiálů

- možnosti pro zábavu
- dopravní dostupnost hromadnou dopravou
- informovanost personálu
- příjezdové komunikace
- drobný prodej (stánky, občerstvení, apod.)
- atrakce pro děti
- jiné (uveďte).....

23) Co by se mělo zlepšit, co Vám chybělo? (zaznačte 2 možnosti)

- příjezdové komunikace
- parkovací možnosti
- atrakce pro děti
- čistota a pořádek
- dopravní dostupnost hromadnou dopravou
- možnosti kulturního vyžití
- stravovací možnosti
- množství informačních míst a materiálu
- drobný prodej
- ubytovací možnosti
- možnosti pro zábavu
- možnosti nákupní
- možnosti sportovní
- úroveň personálu ve službách
- přístup místních obyvatel k návštěvníkům
- jiné (uveďte).....

24) Jak se při návštěvě Valašska shodovaly vaše představy se skutečností? (zakroužkujte)

	vyšší než očekávaná	dle očekávání	nižší než očekávaná	nemohu hodnotit
příroda (lesy, pastviny, vodní plochy)	1	2	3	4
atraktivita (kulturní památky, tradice, výrobky)	1	2	3	4
personál (znalosti, ochota, vstřícnost)	1	2	3	4
místní obyvatelstvo (přátelskost, pohostinnost, ochota)	1	2	3	4
Váš celkový dojem z Valašska	1	2	3	4

25) Z jakých zdrojů jste čerpali informace o Valašsku? (zaznačte 2 možnosti)

- informační centra
- propagační materiály
- články v tisku a brožury
- z rozhlasu či televize
- z internetu
- od přátel
- vlastní zkušenost
- jinde (uveďte).....

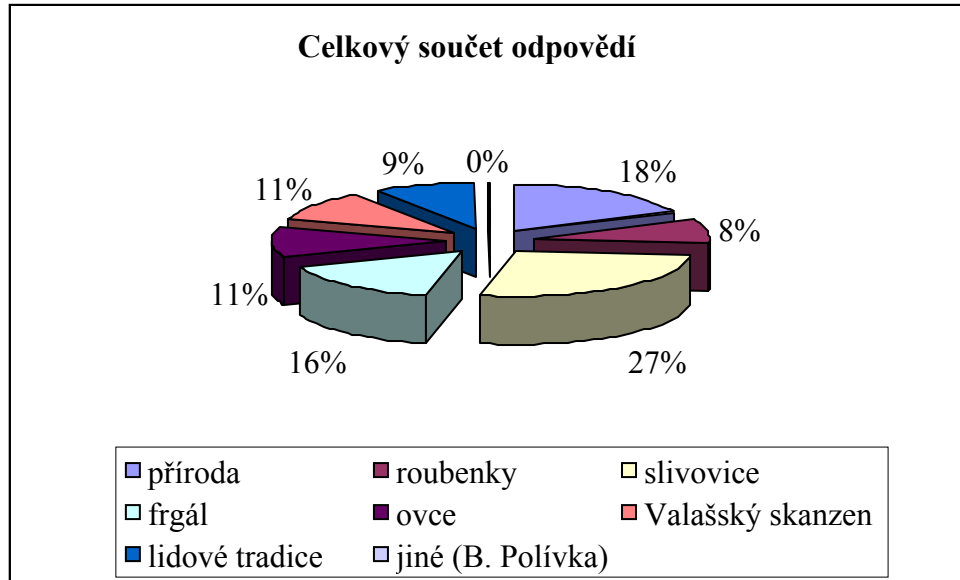
- 26) Jste:
- muž
  - žena
- 27) Do jaké věkové kategorie se řadíte?
- do 20 let
  - do 40 let
  - do 60 let
  - nad 60 let
- 28) Vaše dosažené vzdělání?
- základní
  - vyučen
  - středoškolské
  - vysokoškolské
- 29) Jste ekonomicky aktivní?
- ano (pracující)
  - ne (student, důchodce, žena na mateřské dovolené)
- 30) Žijete na Valašsku?
- ano
  - ne
- 31) Pocházíte z Valašska?
- ano
  - ne

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu.

Petra Kostková

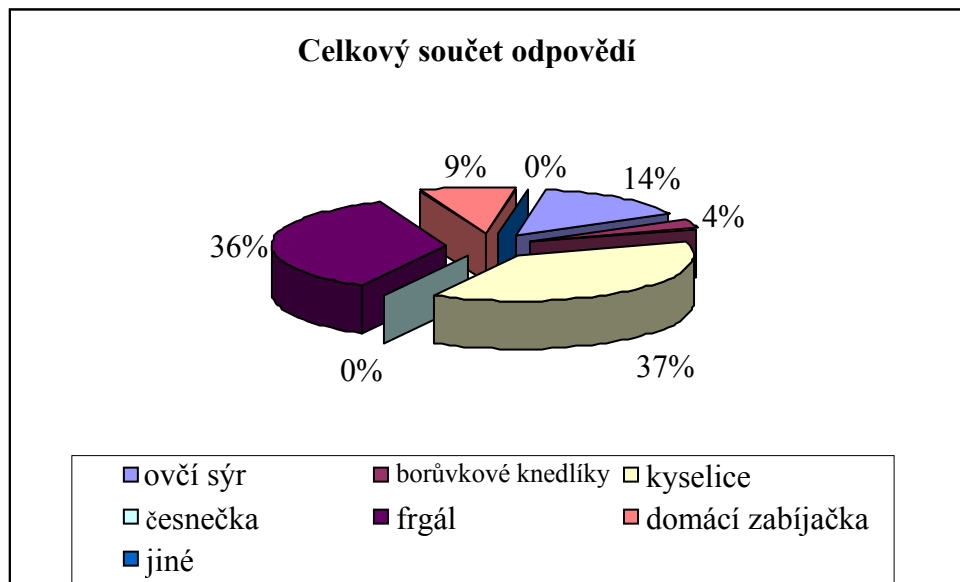
Příloha 3. Vyhodnocení součtu všech odpovědí

1) Řekne-li se Valašsko, jako první se Vám vybaví: (zaznačte 3 pojmy)

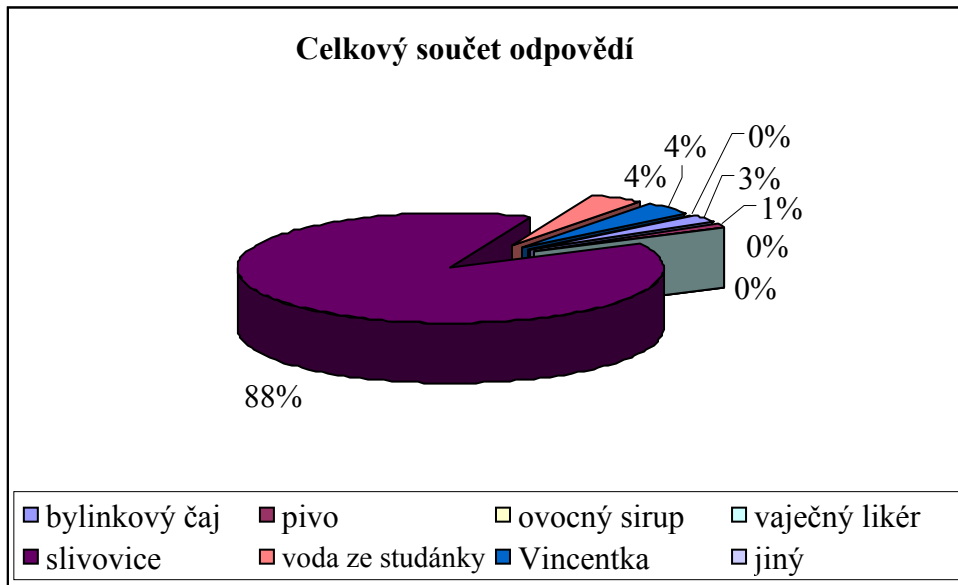
Obrázek 110. Asociace s pojmem Valašsko

2) Jaká pochutina se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte jen jednu možnost)

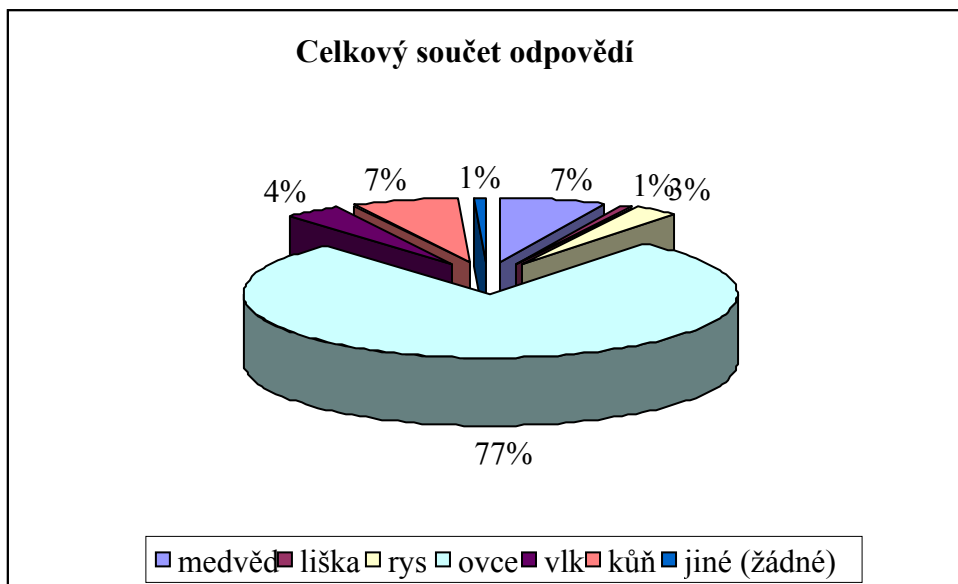
Obrázek 111. Pochutina spojená s Valašskem

3) Jaký nápoj se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte jen jednu možnost)

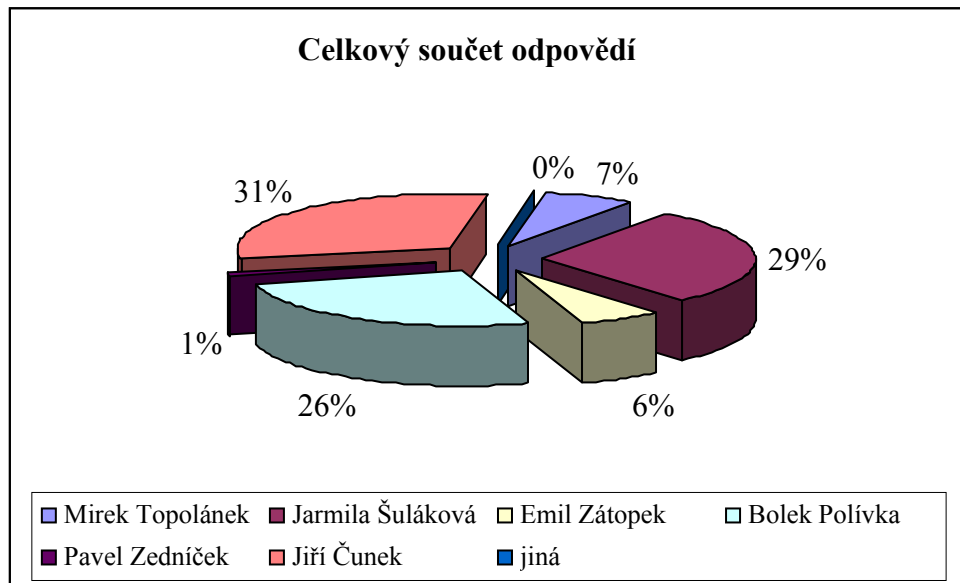
Obrázek 112. Nápoj spojený s Valašskem

4) Jaké zvíře se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte jen jednu možnost)

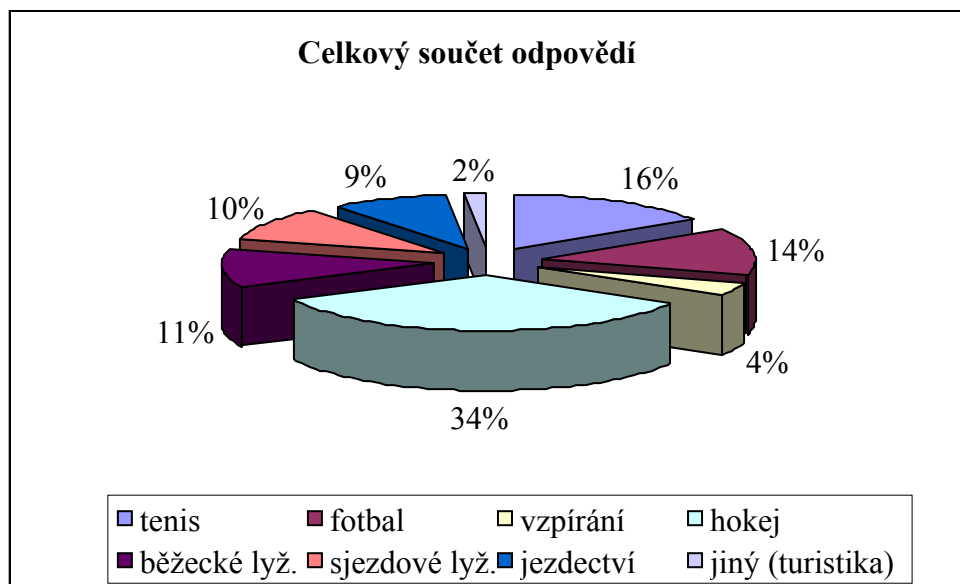
Obrázek 113. Zvíře spojené s Valašskem

- 5) **Jaká známá osobnost se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte jen jednu možnost)**

Obrázek 114. Osobnost spojená s Valašskem

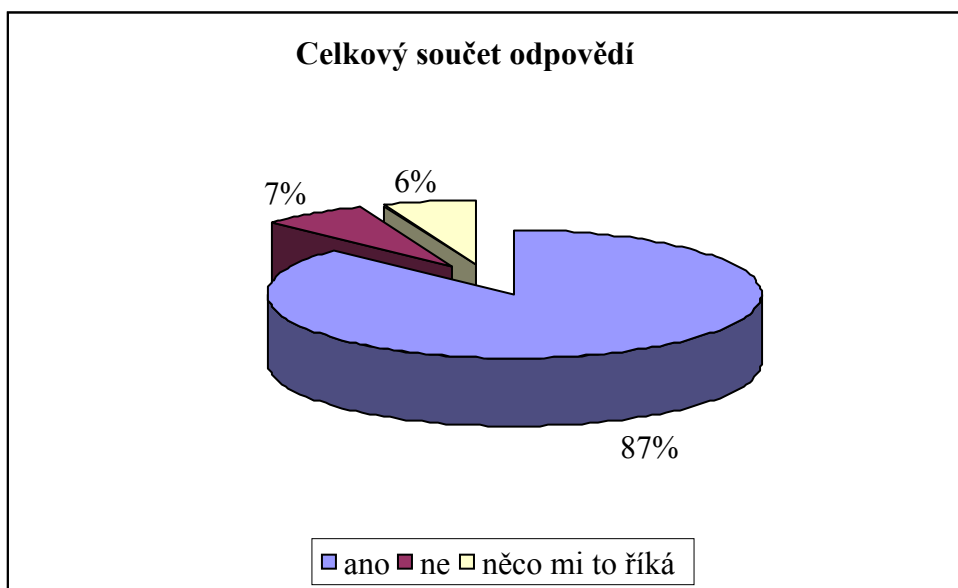
- 6) **Jaký sport se Vám vybaví, řekne-li se Valašsko? (zaznačte 2 možnosti)**

Obrázek 115. Sport spojený s Valašskem

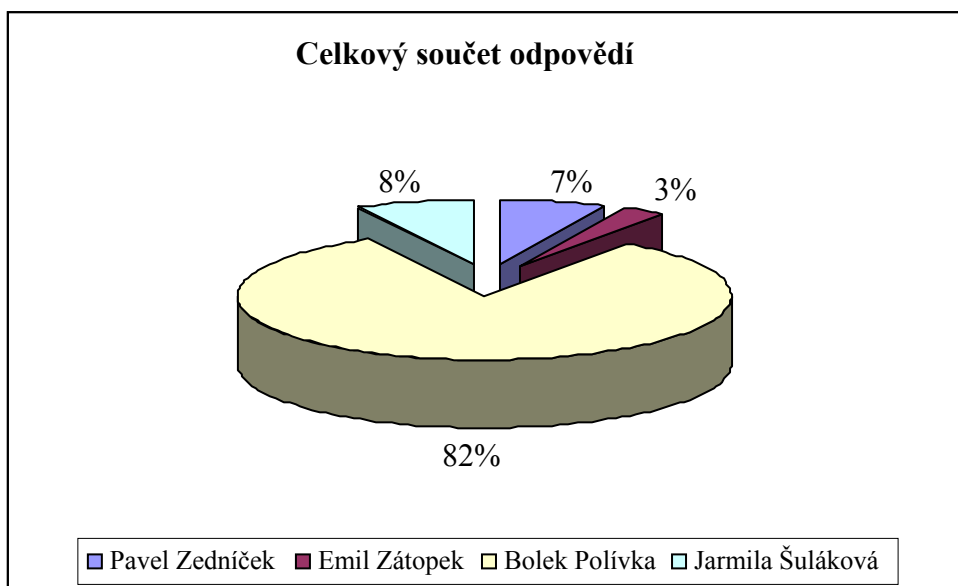

7) **Slyšeli jste někdy pojem Valašské království?**

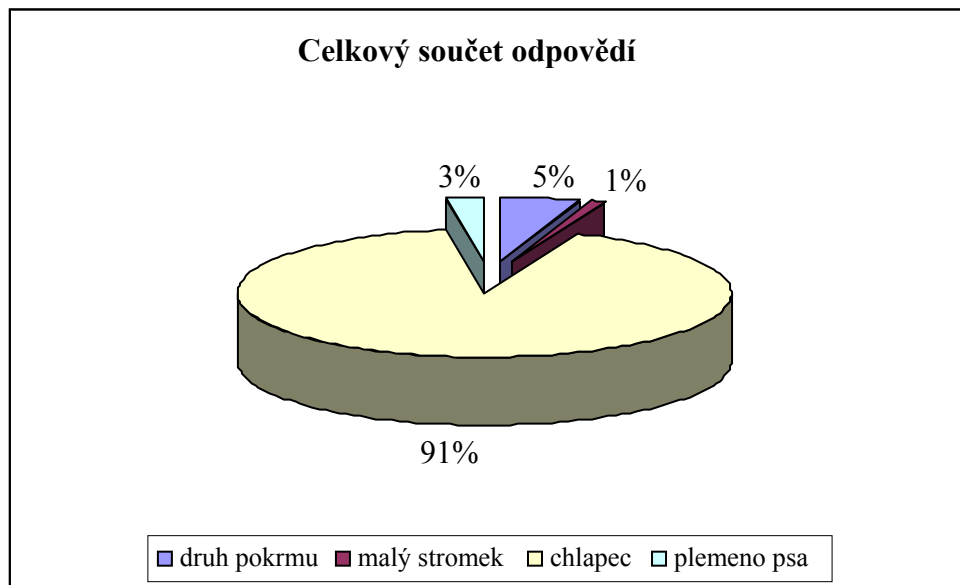
Obrázek 116. Povědomí o Valašské království

8) **Kdo je podle Vás hlavou Valašského království?**

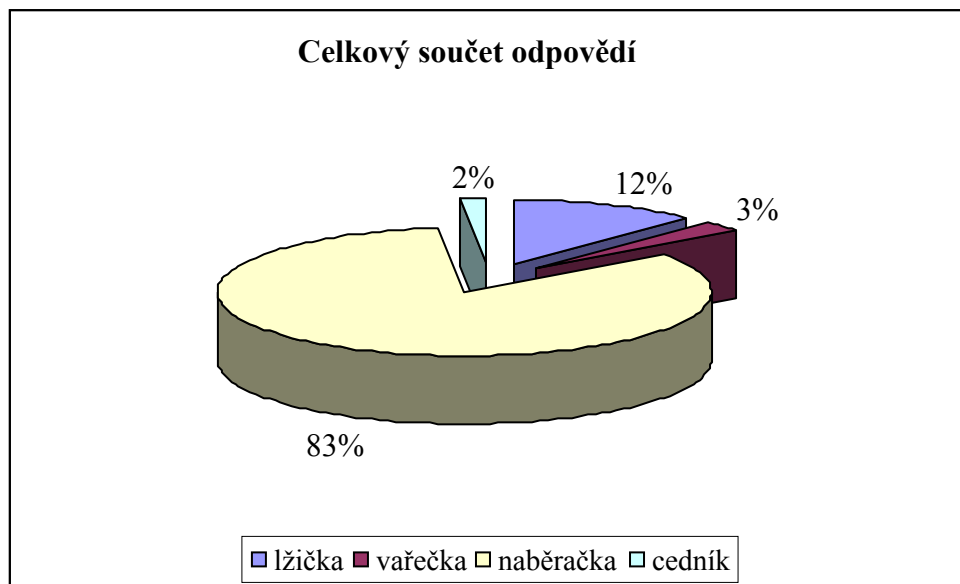
Obrázek 117. Hlava Valašského království

9) Co podle Vás znamená slovo „ogar“?

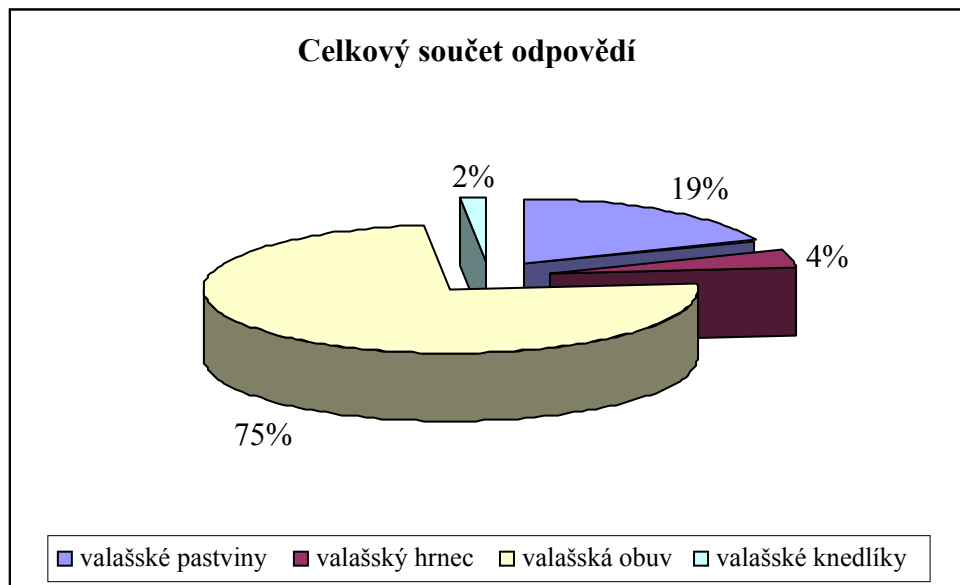
Obrázek 118. Význam slova „ogar“

10) Co podle Vás znamená slovo „šufánek“?

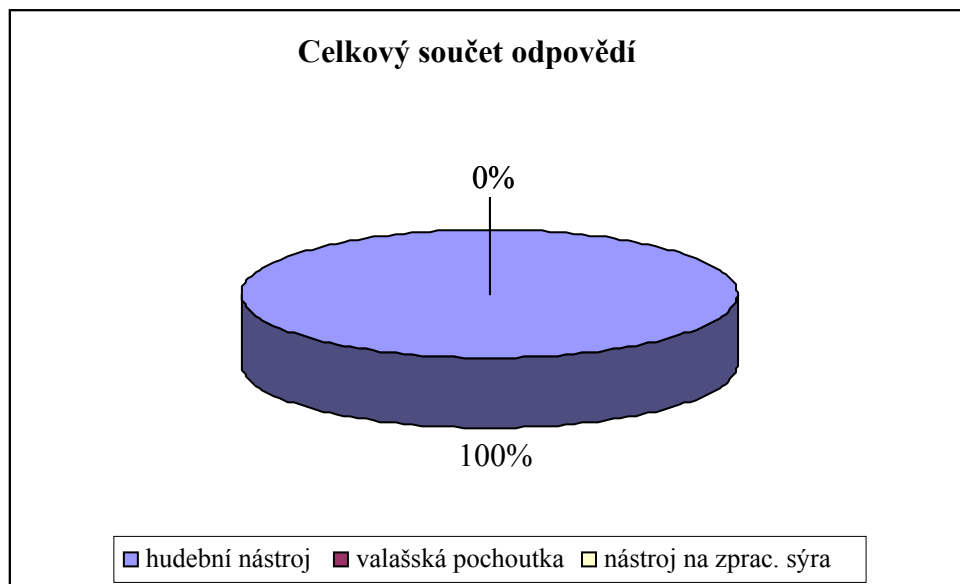
Obrázek 119. Význam slova „šufánek“

11) Co jsou to „krpce“?

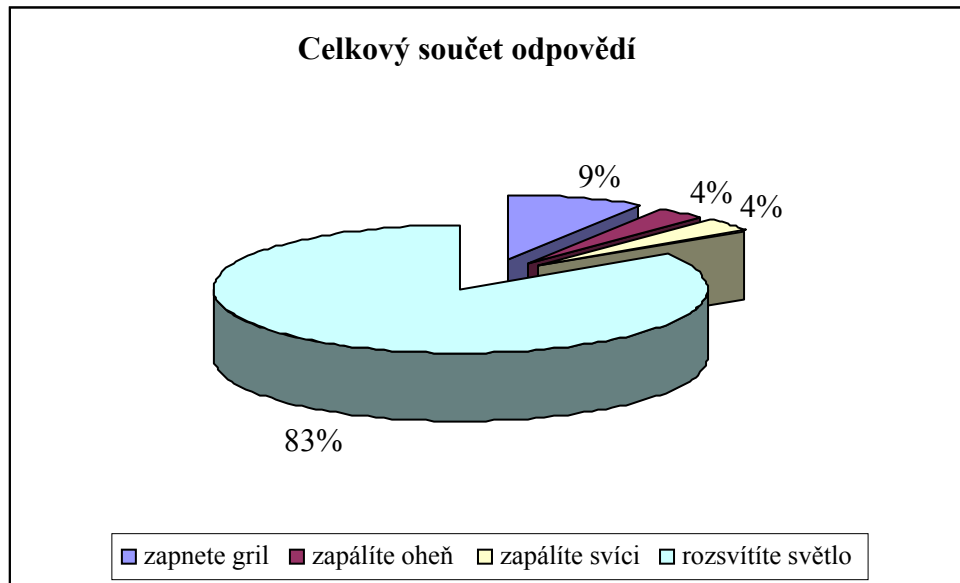
Obrázek120. Význam slova „krpce“

12) Co je to „cimbál“?

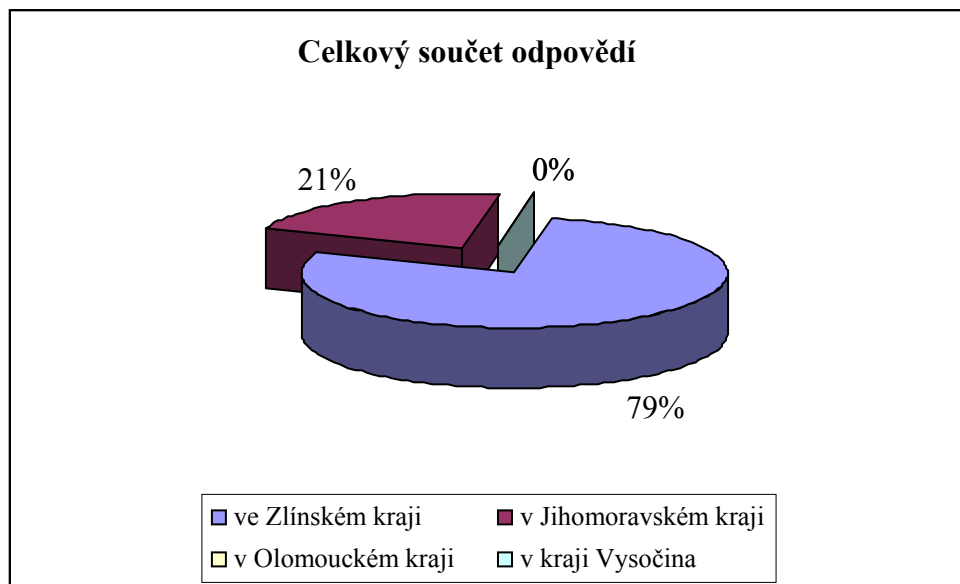
Obrázek 121. Znalost hudeb. nástroje „cimbál“

13) Co uděláte, řekne-li Vám člověk z Valašska at' „rožnete“?

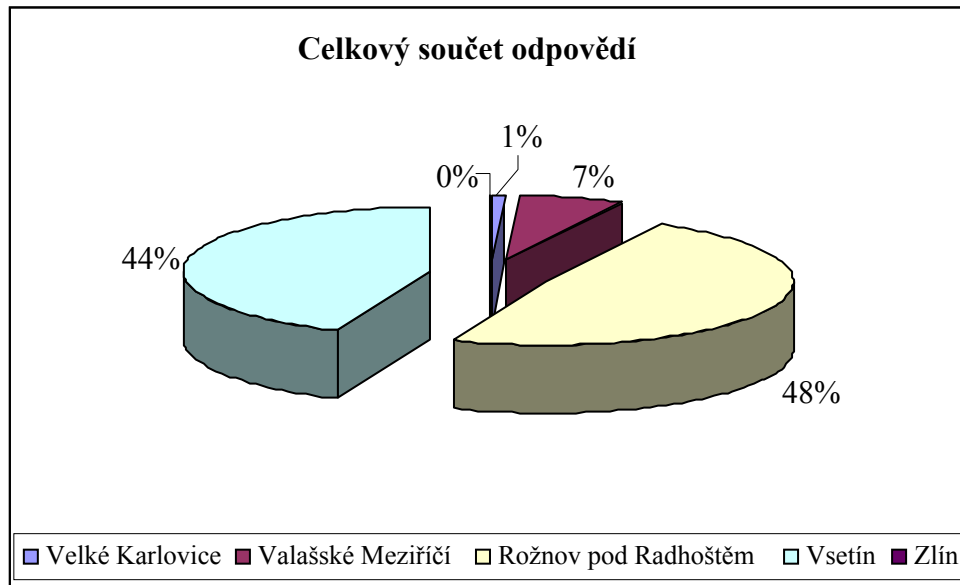
Obrázek 122. Znalost slova „rožnout“

14) Valaško najdeme:

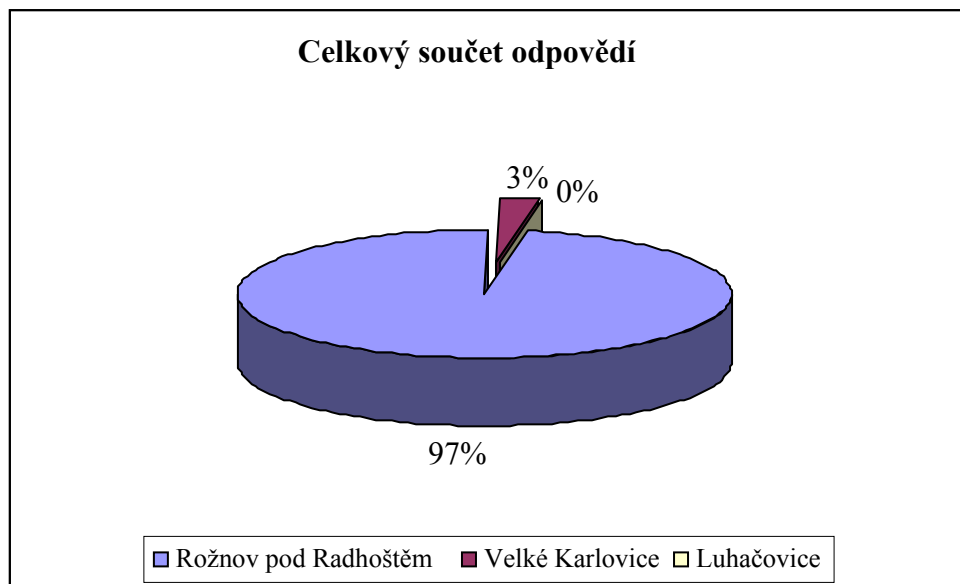
Obrázek 123. Znalost kraje, ve kterém leží Valaško

15) O kterém městě se říká, že je srdcem Valašska?

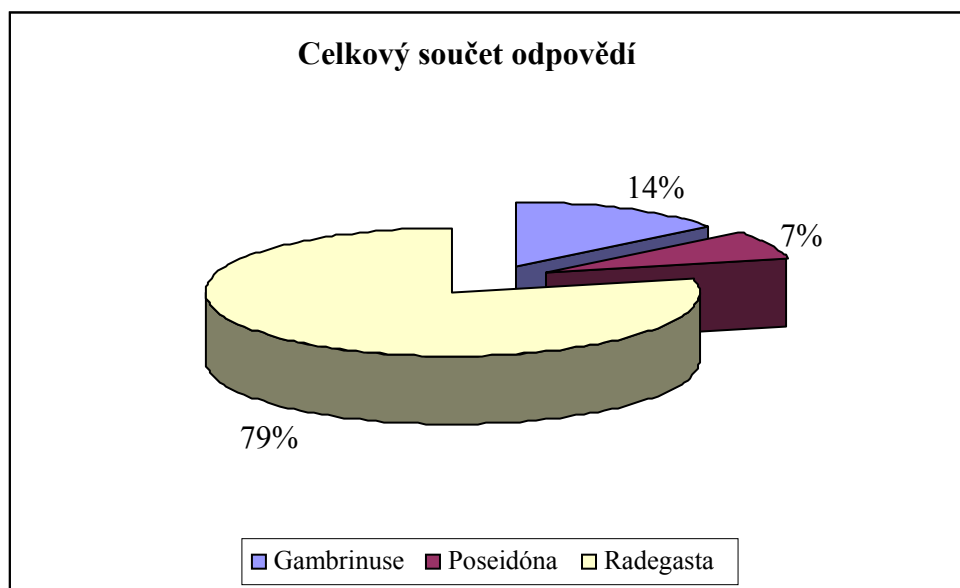
Obrázek 124. Srdce Valašska

16) Valašské muzeum v přírodě (skanzen) se nachází ve městě:

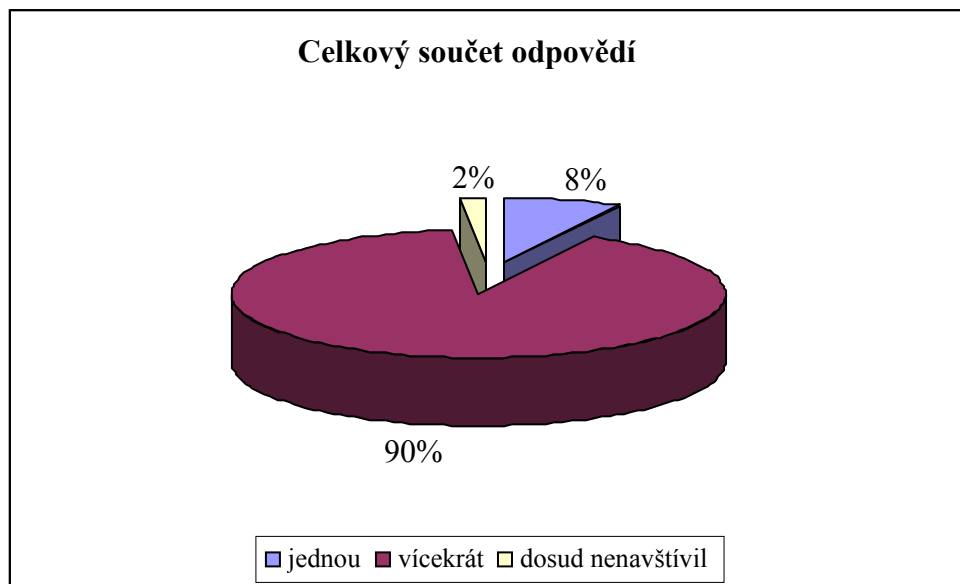
Obrázek 125. Město, ve kterém najdeme „skanzen“

17) Mezi Pustevnami a Radhoštěm se nachází socha pohanského boha hojnosti:

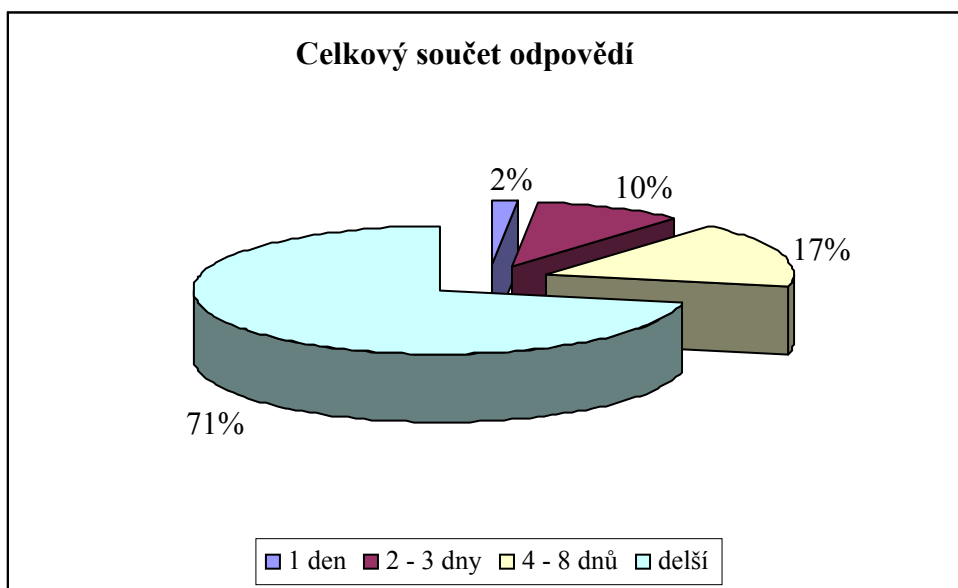
Obrázek 126. Jméno pohanského boha hojnosti

18) Navštívili jste někdy Valašsko?

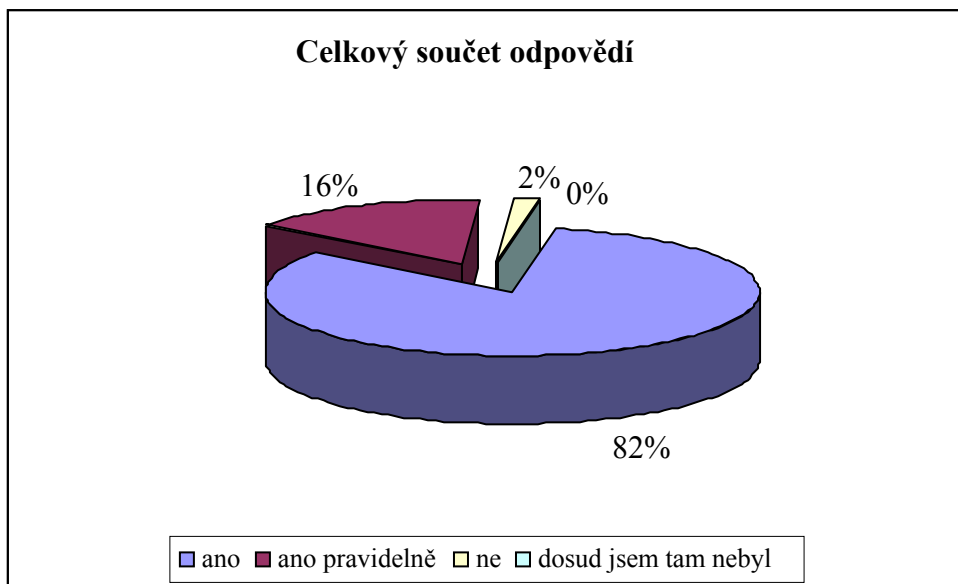
Obrázek 127. Návštěvnost Valašska

19) **Délka Vašeho pobytu na Valašsku?**

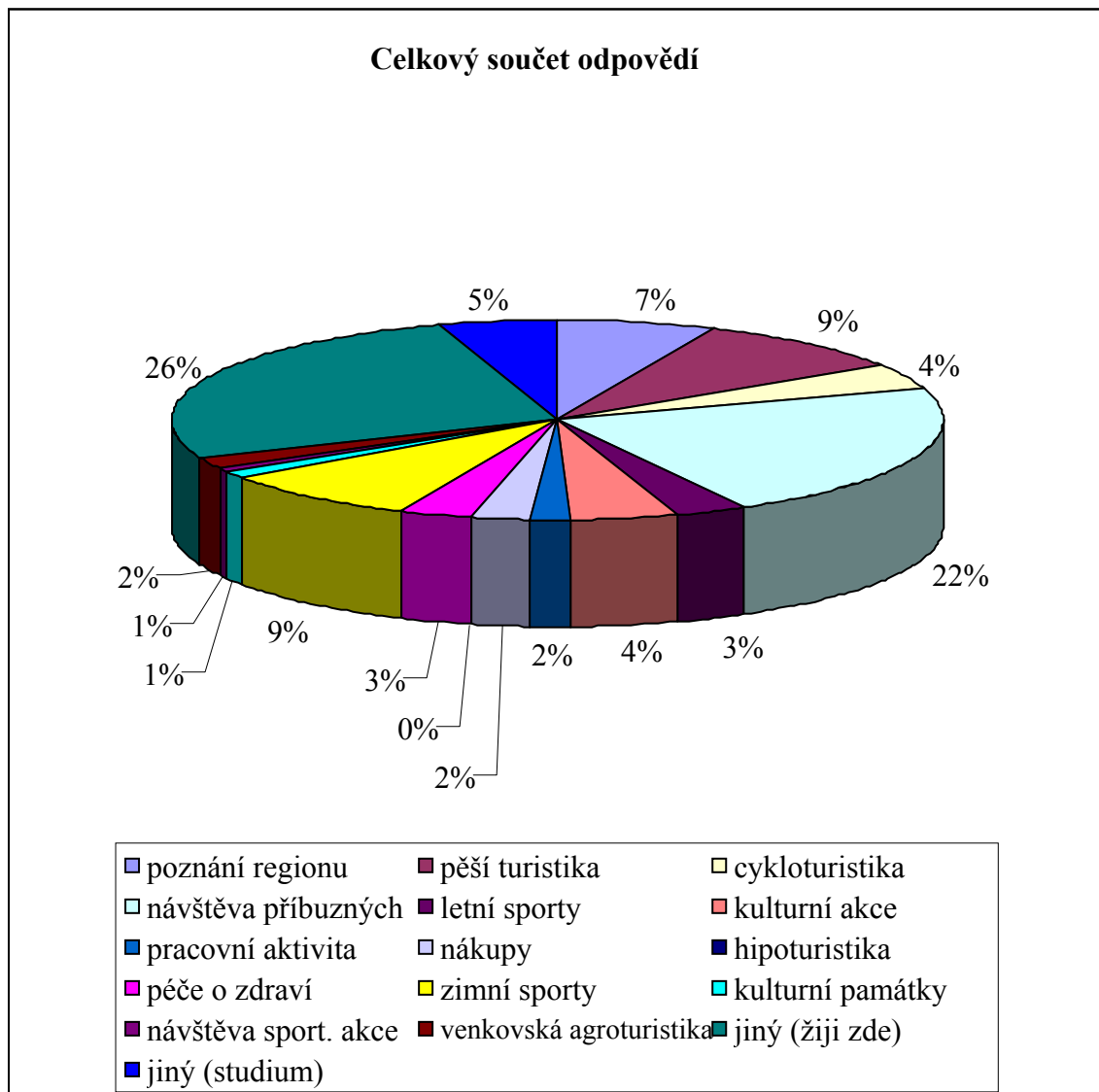
Obrázek 128. Délka pobytu na Valašsku

20) **Vracíte se rádi na Valašsko?**

Obrázek 129. Oblíbenost Valašska

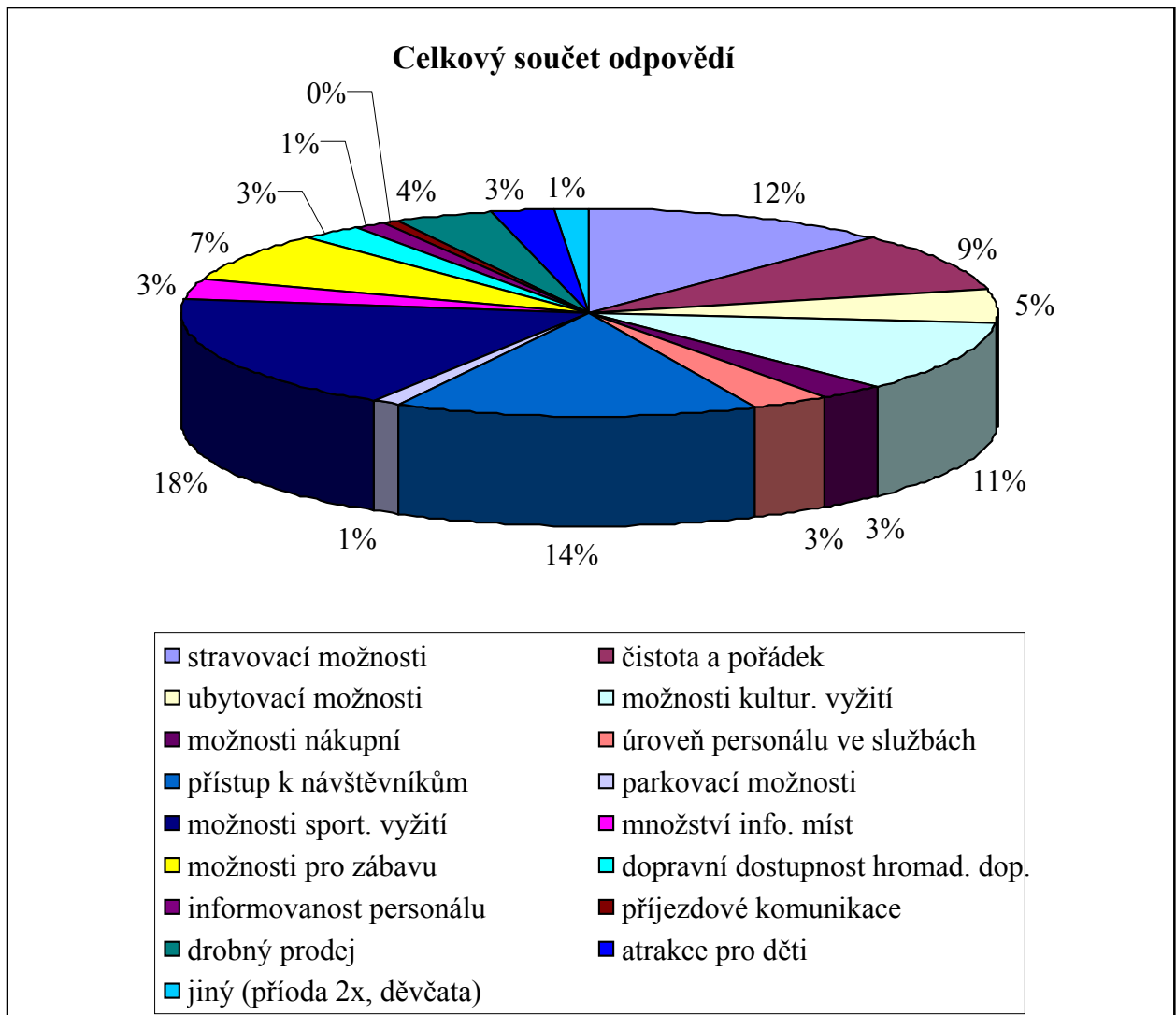
21) Důvod Vaší návštěvy? (zaznačte 2 možnosti)

Obrázek 130. Důvody návštěvy Valašska

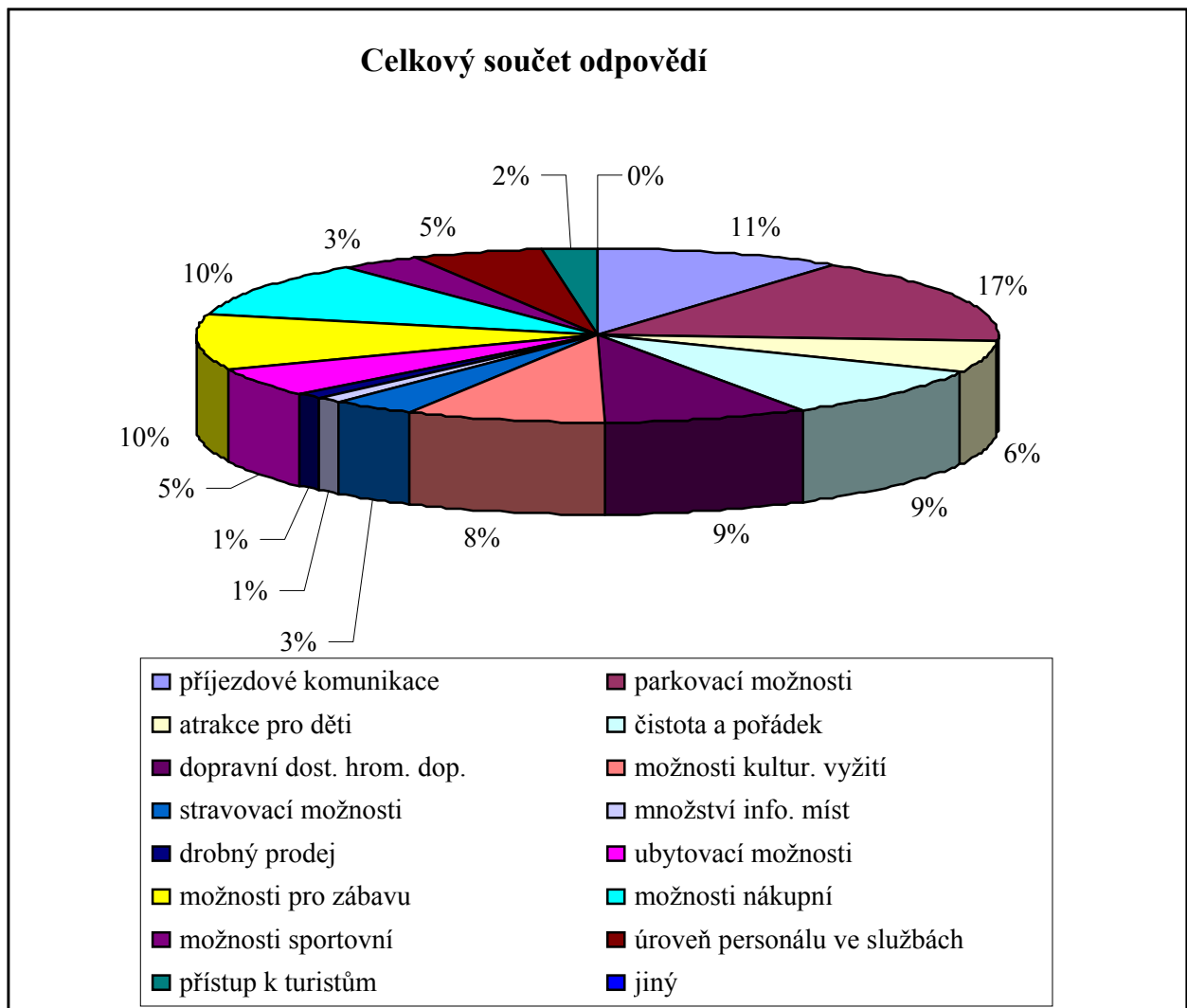

22) S čím jste byli nejvíce spokojeni? (zaznačte 2 možnosti)

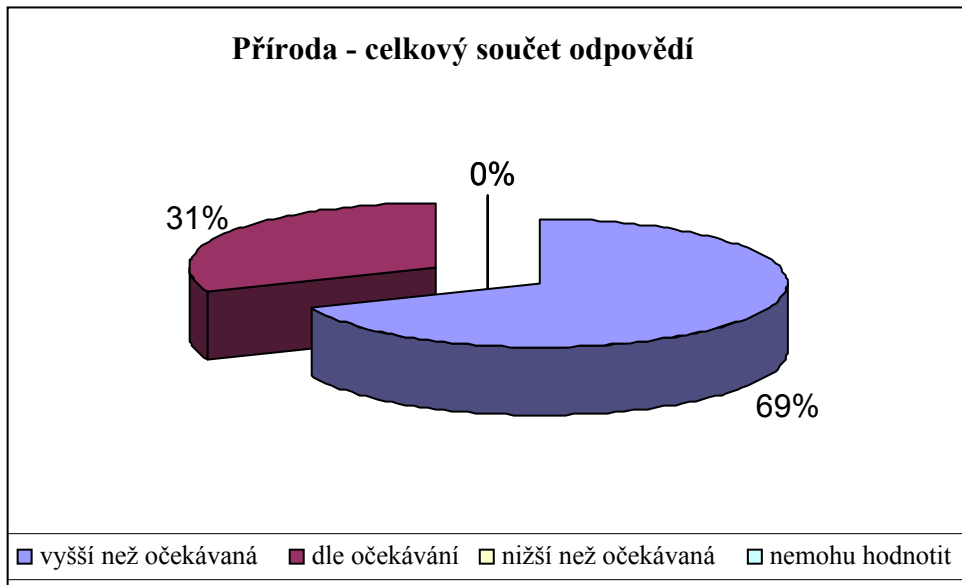
Obrázek 131. Spokojenost se službami

23) Co by se mělo zlepšit, co Vám chybělo? (zaznačte 2 možnosti)

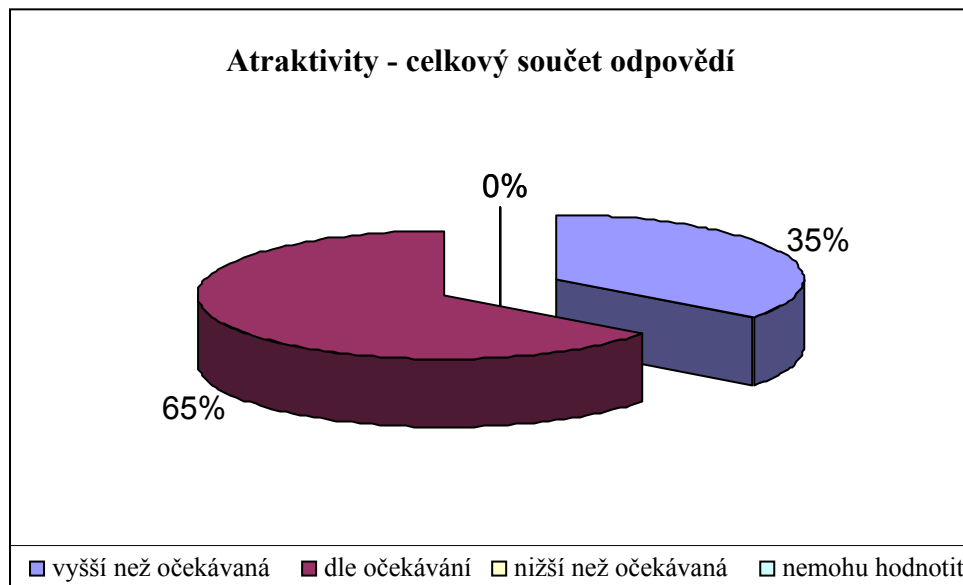

Obrázek 132. Nedostatky v poskytovaných službách

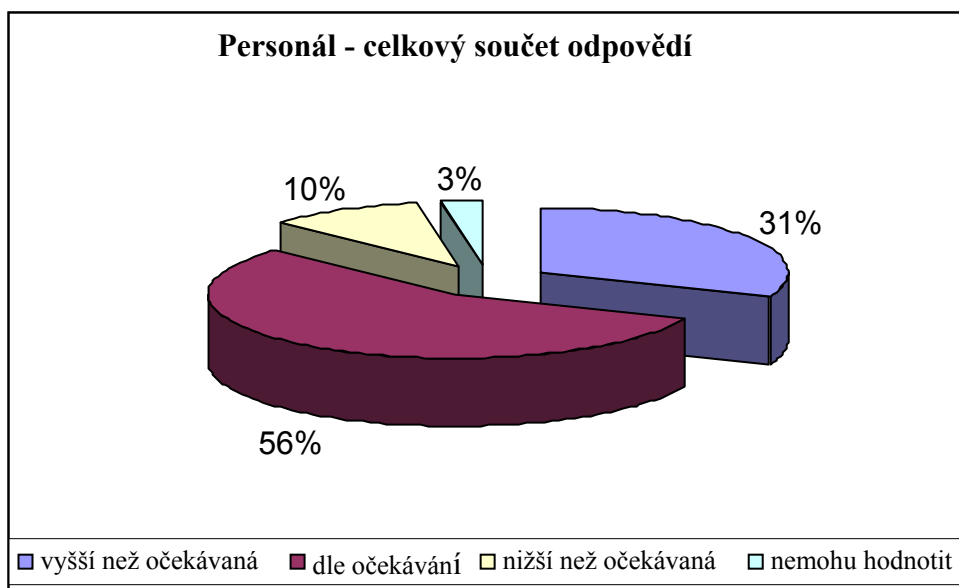
24) Jak se při návštěvě Valašska shodovaly Vaše představy se skutečností?

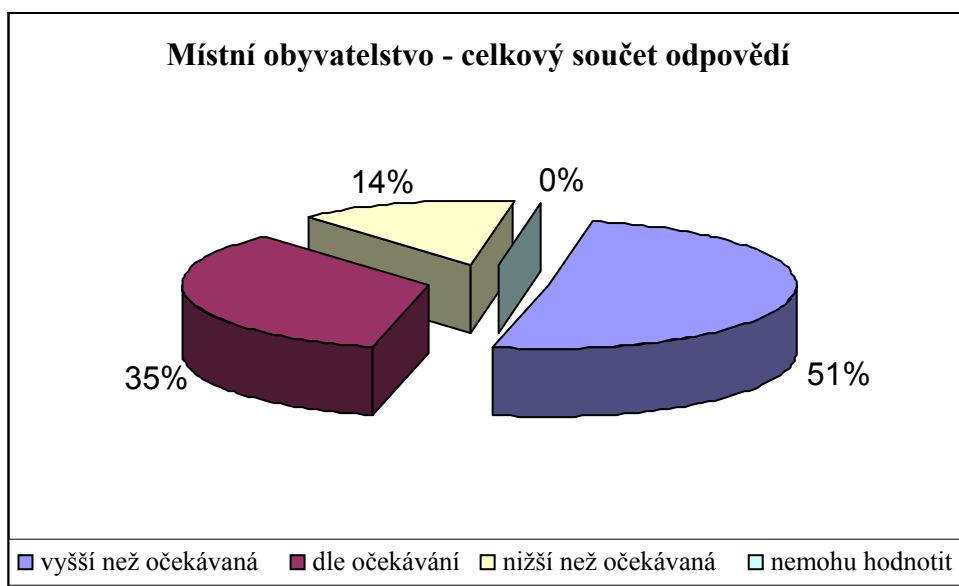
Obrázek 133. Zhodnocení přírody Valašska

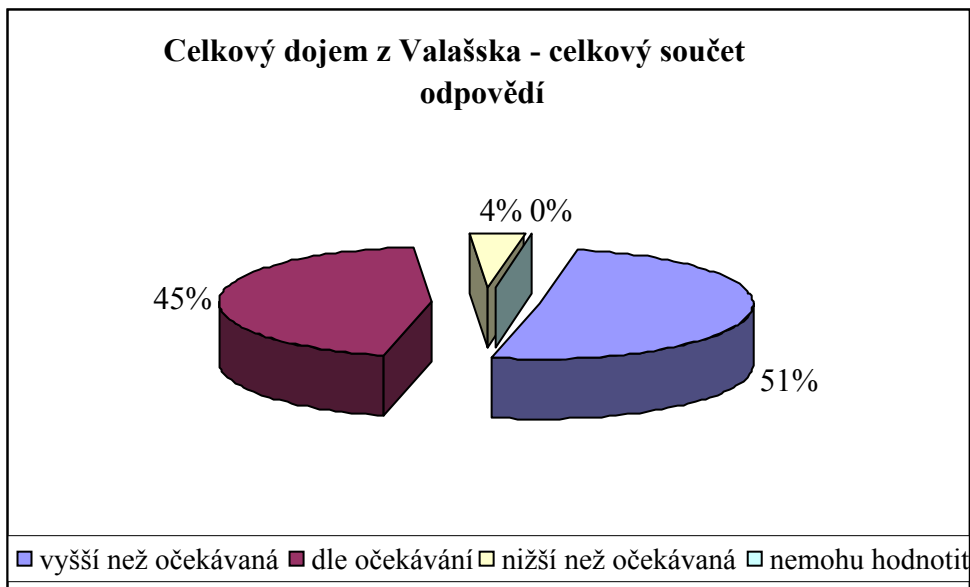
Obrázek 134. Zhodnocení atraktivit Valašska

Obrázek 135. Zhodnocení personálu ve službách

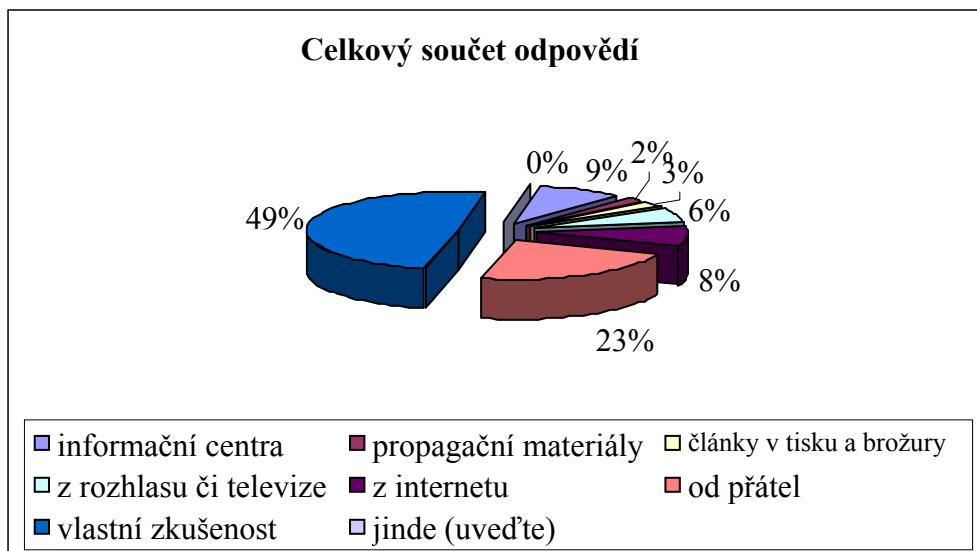

Obrázek 136. Zhodnocení místního obyvatelstva

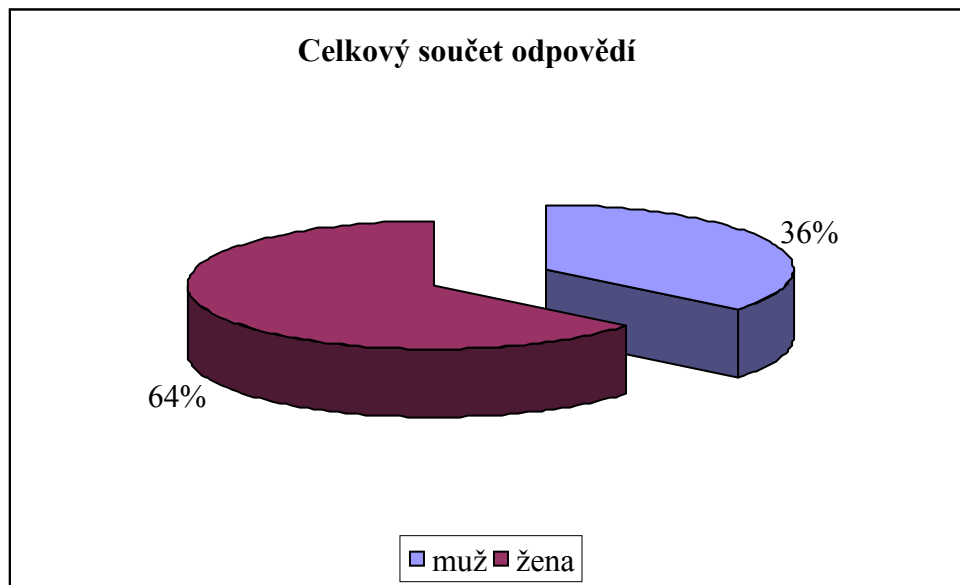
Obrázek 137. Zhodnocení celkového dojmu

25) **Z jakých zdrojů jste čerpali informace o Valašsku? (zaznačte 2 možnosti)**

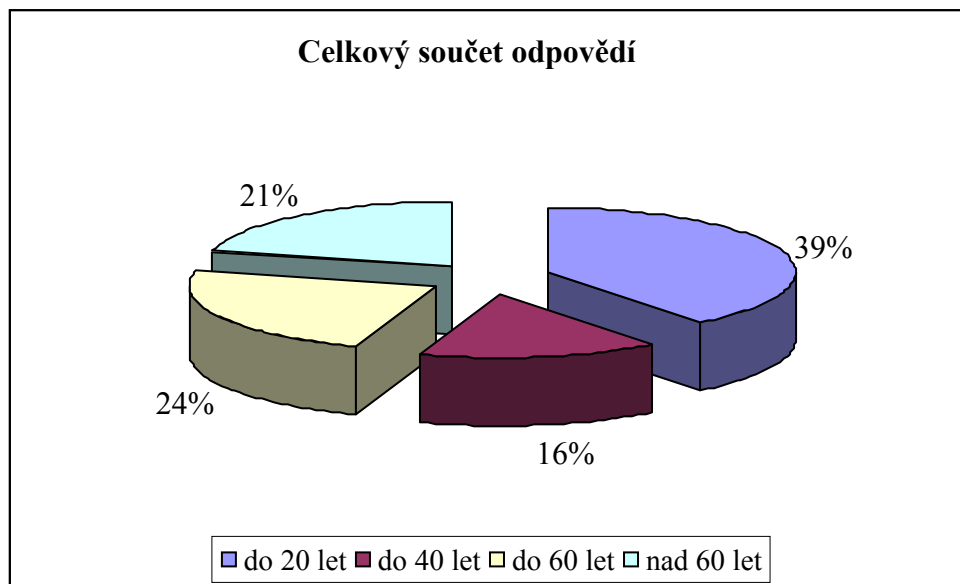
Obrázek 138. Zdroje informací o Valašsku

26) **Jste:**

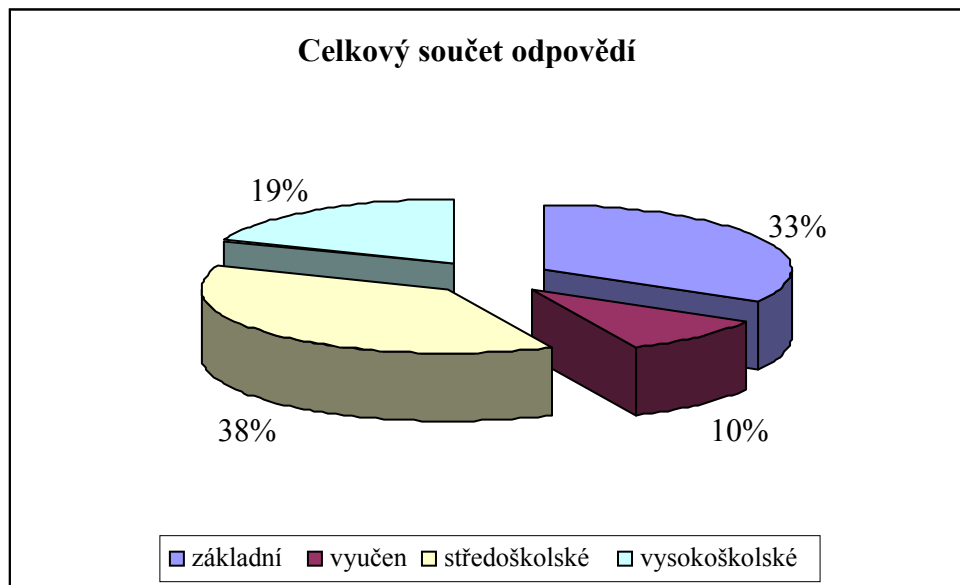
Obrázek 139. Pohlaví dotazovaných

27) **Do jaké věkové kategorie se řadíte?**

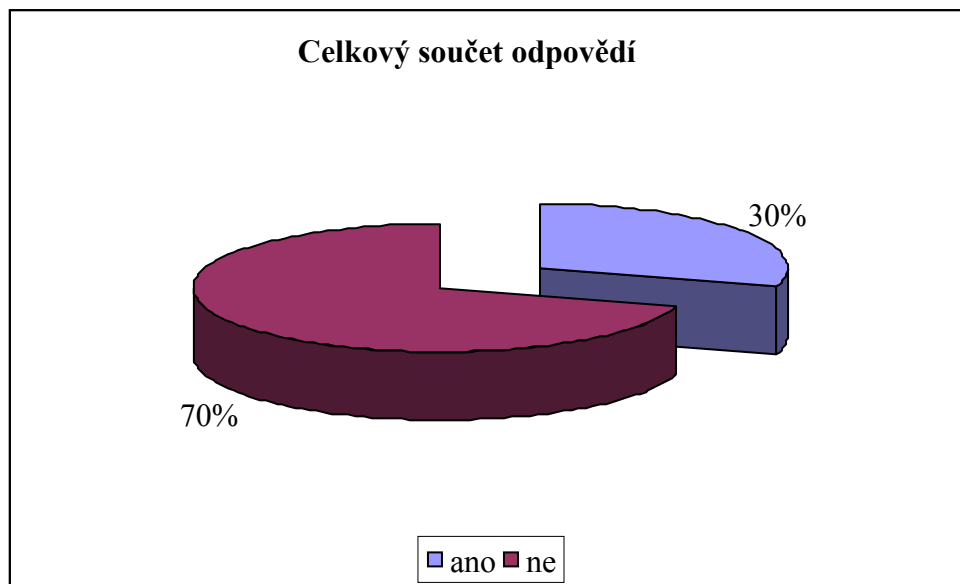
Obrázek 140. Věkové rozmezí dotazovaných

28) **Vaše dosažené vzdělání?**

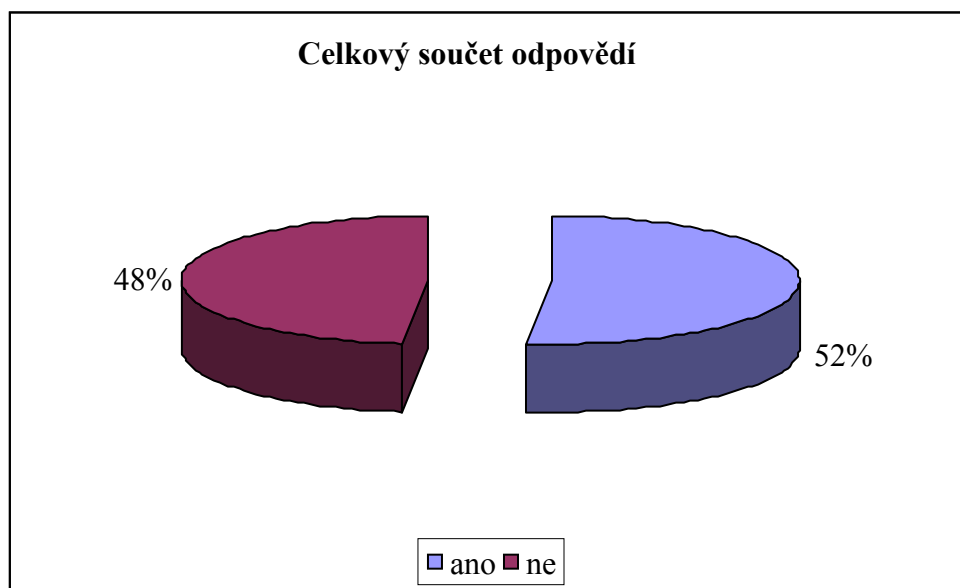
Obrázek 141. Dosažené vzdělání dotazovaných

29) **Jste ekonomicky aktivní?**

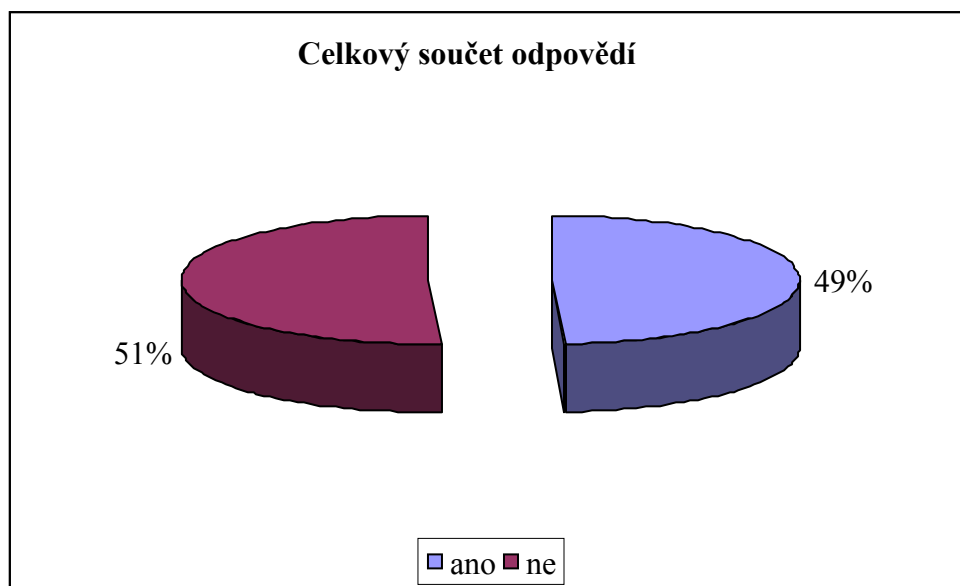
Obrázek 142. Ekonomická aktivita dotazovaných

30) Žijete na Valašsku?

Obrázek 143. Bydliště dotazovaných

31) Pocházíte z Valašska?

Obrázek 144. Původ dotazovaných